

Esihist. foto 62/24.5.1988

M

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

Esihistoriallisen asuinpaikan kai-
vaus 24.8. - 23.9.1986⁷

Tuija Rankama

S I S Ä L L Y S L U E T T E L O

1. Johdanto.....	2
2. Kaivauspaikan esittely.....	4
3. Tutkimukset 1987.....	5
3.1 Tavoitteet.....	5
3.2 Strategia ja dokumentointi.....	7
3.3 Fosfaattianalyysi.....	9
3.4 Kaivausalueet.....	11
3.4.1 Alue 3b.....	11
3.4.2 Alue 5.....	14
3.4.3 Alue 6.....	17
3.4.4 Alue 7.....	20
3.4.5 Alue 10b.....	22
3.4.6 Alue 11.....	23
3.5 Pintalöydöt.....	26
3.6 Makrofossiilianalyysi.....	27
4. Yhteenveto.....	28
5. Yhteyslista.....	31
6. Kohdelista.....	33
7. Luettelo kartoista.....	34
8. Luettelo negatiiveista.....	35
9. Luettelo diapositiiveista.....	40
10. Kartat.....	44
11. Kuvataulut.....	63

Liitteet

1. Makrofossiililöydöt/Pirjo Jussila
2. Fosfaattianalyysin tulokset/Esa Hintikainen
3. Kopio yleiskartasta v:lta 1987 täydennettynä v:n 1988 kaivausalueilla

1. Johdanto

Helsingin yliopiston arkeologian laitoksen ja museoviraston esihistorian toimiston yhteistyönä v. 1986 aloitettuja kaivauksia Utsjoen kirkonkylän Onnelassa jatkettiin v. 1987. Tutkimukset liittyvät arkeologian laitoksella käynnissä olevaan Pohjois-Lapin esi- ja varhaishistoriaa käsittelevään projektiin, jonka tavoitteena on selvittää alueen asutuskehitystä ja ympäristön taloudellisten resurssien hyväksikäyttöä vuosituhansien aikana. Utsjoen tutkimusten päämääränä on Tenonvarren muinaisuutta käsittelevä lisensiaattityö. Kaivausten rahoitus saatiin jälleen valtion työohjelmasta. Helsingin yliopisto avusti kaivausta maksamalla syyskuun aikana käytössä olleet auton vuokran. Kaivausvälineet olivat myös arkeologian laitokselta.

Vuonna 1986 alue oli todettu ainakin kivikauden lopuvaiheista nykyaikaan asti käytössä olleeksi tilapäisasuinpaikaksi, jossa oli päällekkäin ainakin kolmen esihistoriallisen jakson jäänteitä sekä lisäksi historialliseen aikaan liittyviä kiinteitä rakenteita (ks. Rankaman kaiv. kert. top. arkistossa). Kaivaukset oli aloitettu, koska alue oli jatkuvassa tuhoutumisvaarassa rantatörmän kulumisen ja vyörymisen vuoksi. Toisena syyinä oli työpaikkojen luominen utsjokelaisille nuorille työttömille.

Kaivaukset suoritettiin 24.8. ja 23.9.1987 välisenä aikana. Kaivausalueiden koko oli yhteensä 39,5 m². Kaivajina oli kahdeksan utsjokelaista nuorta työtöntä, joista kaikki eivät olleet kuitenkaan töissä läpi koko kaivauksen.

Tutkimuksia johti FM, MA Tuija Rankama Helsingin yliopiston arkeologian laitokselta. Kartanpiirtäjänä oli HuK Helena Ranta, joka myös piirsi kartat puhtaaksi. Tutkimusavustajina olivat 24. - 28.8. HuK Sirkka-Liisa Seppälä ja 31.8. - 23.9. fil. yo Tuula Virtanen. Kaivauksen jälkitöihin osallistui myös fil. yo Tuija Kirkinen sekä muutamia muita arkeologian opiskelijoita. Makrofossiilianalyysin suoritti HuK Pirjo Jussila, fosfaattianalyysin fil. yo Esa Hintikainen.

Kaivauksen kokonaiskustannukset olivat n. 113.500 mk.

Helsingissä, 5.5.1988

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Tuija Rankama'.

Tuija Rankama

2. Kaivauspaikan esittely

Utsjoki 19 Onnela
esihistoriallisen asuinpaikan kaivaus 1987

Kylä: Kirkonkylä
Tila: Onnela RN:o 12
Maanomistaja: Suomen valtio
Osoite: Metsähallitus, PL 233, 00121 Helsinki

Topografinen kartta n:o 3923 03 + 3941 01 Utsjoki

Koordinaatit:

x = 7758 84

y = 501 92

z = n. 71 m

Alueelta tulleet löydöt: KM 23807:1 - 95

Negatiivinumerot: 70188 - 70218, 70220 - 70252, 70258 - 70299,
70307, 70318 - 70319

Diapositiivinumerot: 13529 - 13599, 13750 - 13768

Aikaisemmat löydöt: KM 15206, KM 23075:1 - 2, 23307:1 - 87

Aikaisemmat tiedot arkistossa: KM 15206 verif.; J. Kankaanpää,
Tenojokivarren inventointi: Utsjoki 19; T. Rankama, kaivausker-
tomus 1986.

Diar. 3.11.1987

3. Tutkimukset 1987

3.1 Tavoitteet

Koska Onnelan tutkimukset olivat alkaneet jo v. 1986, pääasiallisena tehtävänä oli tuolloin saatujen tietojen täydentäminen (ks. Rankaman kaiv. kert. v:lta 1986). Alueen monimuotoisuuden vuoksi oli selvää, ettei kaikkia esille tulleita kysymyksiä olisi mahdollista neljän viikon aikana selvittää. Oli siis päätettävä oliko kysymysten joukossa sellaista, joka selvästi kohoaisi muiden edelle ja johon siksi voitaisiin keskittää koko tutkimusajan ponnistukset, vai haluttiinko saada selvyttä useampaan pienempään kysymykseen.

Se, ettei kaivaukselle ollut tiedossa jatkorahoitusta vuoden 1987 jälkeen ainakaan samasta lähteestä kuin aikaisemmin, vaikutti osaltaan tutkimustavoitteiden valintaan. Mikäli jatko-tutkimukset olisivat olleet varmat, olisi keskittyminen yhteen kysymykseen kerrallaan ollut helpompaa; kun näin ei ollut, päätettiin jättää isommat, pitempiaikaista työpanosta vaativat kysymykset, kuten saamelaisten ja mahdollisten varhaisempien kodansijojen tai mahdollisten pyyntikuoppien tutkimus kokonaan tuonnetuksi.

Mikäli jatkorahoitusta saataisiin, tarjoaisi Onnelan alue siinänsä oivalliset mahdollisuudet hyvin monen esim. saamelaisuuden varhaisvaiheisiin liittyvän kysymyksen selvittelylle juuri sen vuoksi, että täällä on rajoitetulla alueella niin monia erilaisia ja eri ikäisiä muinaisjäännöksiä jotka voivat valaista jatkuvuutta varhaisemmista vaiheista saamelaiseen rautakautteen. Toisaalta sen tilapäisasuinpaikan luonne pitäisi tietenkin ottaa huomioon tuloksia tulkittaessa.

Tutkimusalueen laajuus ja vuonna 1986 saadut kokemukset maaperän laadusta sekä siitä, miten suuria kaivausalueita oli mahdollista neljän viikon aikana kaivaa asettivat omat rajoituksensa tehtävänasettelulle. Koska kysymysten joukosta ei kohonnut ainuttakaan, joka olisi selvästi ollut muita tärkeämpi esim. Tenonvarren esihistorian kokonaisselvittelyn kannalta - aluettahan on tutkittu niin vähän, että kaikki kysymykset ovat yhtä tärkeitä - päätettiin jatkaa vuonna 1986 omaksutulla linjalla: tarkoituksena oli saada lisää tietoa tutkimusalueen kokonaisluonteesta sekä valottaa hieman lisää paria pienekköä erikoiskysymystä, joiden selvittämiseen katsottiin käytettävissä olevan ajan todennäköisesti riittävän. Kaivaus jatkui siis pääasiassa koekaivausluonteisena.

Kaivauksen tavoitteet muotoiltiin seuraavasti:

1. Pyritään selvittämään vuonna 1986 alueella 3 havaitun sirpalekivikasan rakenne ja laajuus ja liittyykö siihen muita kiinteitä rakenteita sekä mihinkä alueen käyttöjaksoon se kuuluu.
2. Pyritään selvittämään, onko alueella 10 havaitun maanvyörymän alle peittyneen podsolin pinnassa asutukseen tms. liittyvää kulttuurikerrosta ja jos on, mikä on sen luonne ja ajoitus.
3. Pyritään selvittämään, mitä on vuoden 1986 tutkimusalueen eteläpuolella olevalla kapealla ylemmällä terassilla, josta löytyi v. 1986 uurrenuija ja korkeita fosfaattiarvoja.
4. Pyritään saamaan lisää tietoja alueesta, joka jää eteläpään alueen 2 ja pohjoispään alueen 9 väliin:

- jatkuuko rautakuonaan liittyvä toiminta?
- onko saamelaisautuksesta merkkejä muualla kuin suoranaisesti kodansijoissa?
- onko merkkejä muista asutusvaiheista?

5. Pyritään selvittämään, onko toiminnan merkkejä koko tutkimusalueella vaiko vain rannan lähetyvillä, niin kuin fosfaattianalyysin tuloksista voisi olettaa.

6. Pyritään selvittämään, miten pitkälle etelään toiminta-alue jatkuu.

7. Pyritään selvittämään kiinteiden muinaisjäännösten kokonaismäärä.

8. Pyritään selvittämään, paljonko kiinteää on laajemmalla alueella, esim. n. 500 m:n säteellä varsinaisesta tutkimusalueesta.

3.2 Strategia ja dokumentointi

Kaivauksella käytettiin samaa koordinaatistoa kuin v. 1986. Ennen kaivausten alkua alue käytiin läpi ja tutkittiin mm. maaperäkairalla kivikeskittymien ja kulttuurimaakerrosten paikantamiseksi.

Sirpalekivikasan tutkimiseksi päätettiin laajentaa vuoden 1986 aluetta 3 metrin verran itään ja etelään alueeksi 3b. Mikälä kasa jatkuisi vielä laajemmalle, päätettiin raivata muutamia koivuja pois tieltä ja laajentaa aluetta vielä lisää.

Tutkimusalueen keskiosassa päätettiin kaivaa v. 1986 paalutettua 4 m²:n suuruiset alueet 5 ja 6 ja laajentaa niitä tarpeen vaatiessa. Tämän tarkoituksena oli selvittää, jatkuivatko alueen ääripäissä havaitut kulttuurin merkit läpi koko alueen. Samoin päätettiin avata alueen 2 länsipuolelle paalutettu alue 7.

Maanvyörymäalueen 10 pohjoispuolelle päätettiin avata 2 x 2 m:n kokoinen alue 10b maanvyörymän alle mahdollisesti jääneen kulttuurikerroksen tutkimiseksi ja jotta saataisiin lisää makrofossiilinäytteitä tältä v. 1986 mielenkiintoiseksi osoittautuneelta alueelta. Samalla haluttiin saada näytekourut maaperätutkijaa varten koko maanvyörymäprofiilista ja sen alle jääneestä podsolimaannoksesta.

Päätettiin kaivaa uusi 2 x 2 m:n kokoinen alue 11 eteläiselle ylemmälle moreeniterassille mahdollisimman kivettömään kohtaan ja mahdollisimman lähelle sekä runsaasti fosfaattia sisältänyttä koekuoppaa että uurrenuijan KM 23307:75 löytökohtaa, ja laajentaa tarvittaessa. Lisäksi päätettiin, mikäli aikaa riittäisi, kaivaa muutamia muita koeruutuja lähinnä tutkimusalueen keskivaiheille. Näitä lisäkuoppia ei kuitenkaan koskaan kaivettu.

Päätettiin laajentaa fosfaattinäyteverkostoa etelään, jotta saataisiin raja ylemmällä terassilla havaitulle anomalialle. Tutkimusalueen eteläpuolisilta harjanteilta päätettiin myös etsiä uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä, erityisesti kodansijoja ja kivilatomuksia, ja suorittaa niiden alustava dokumentointi. Mm. vuonna 1986 löydetty suuri kivilatomus (UTSJOKI 102 KIRKONKYLÄ TVL) oli vielä valokuvaamatta.

Alueet päätettiin v. 1986 omaksuttua tapaa noudattaen kaivaa pääasiassa 5 cm:n kerroksina, mutta tihentää kerrosväliä, mikäli maaperä sitä vaatisi. Jokainen taso päätettiin valokuvata ja piirtää mittakaavassa 1:25. Profiilikartat ja yksityiskohetakartat päätettiin piirtää mittakaavassa 1:10. Uusista kartoittamattomista saamelaiskodansijoista päätettiin piirtää pintakartat mittakaavassa 1:50 vaikka niitä ei ollutkaan tarkoitus kaivaa.

Kaivausvälineenä käytettiin pelkkää. Kuitenkin alueella 10b päätettiin maanvyörymäkerrostuma poistaa lapiolla, mikäli osoittautuisi, ettei se sisällä kulttuurikerrostumaa. Turve poistettiin lapiolla 1 m²:n suuruisina mattoina.

Löytöjen talteenottoyksikkönä oli 1 m². Jokainen yksittäinen löydös merkittiin kuitenkin myös ruuduittaiselle löytökartalla materiaalin mukaisella symbolilla.

Maalajien dokumentoinnissa käytettiin samanlaisia lomakkeita kuin vuonna 1986. Näitä ja muita dokumentointilomakkeita, kuten valokuva-, löytö-, näyte- ja karttalistoja sekä kaivauspäiväkirjaa säilytetään Helsingin yliopiston arkeologian laitoksella.

Kiintopisteenä käytettiin samaa kiveä kuin vuonna 1986. Sen korkeus meren pinnasta on 71,16 m. Vaaituskojeen paikkoja oli rehevän kasvillisuuden ja korkeuserojen vuoksi neljä, joista n:ot 1, 2 ja 4 olivat samoja kuin vuonna 1986. Paikat ja niiltä vaaitut alueet olivat seuraavat:

Koje 1, lukema kiintopisteelle 115, alueet 3b, 5 ja 7.

Koje 2, lukema kiintopisteelle 159, alue 6.

Koje 4, lukema kiintopisteelle 019, alue 10b.

Koje 5, lukema kiintopisteelle 250, alue 11.

3.3 Fosfaattianalyysi

(kartta s. 45, liite 2)

Koska kaakkoisimmistakin fosfaattinäytekuopista oli v. 1986 saatu hyvin korkeita fosfaattiarvoja, oli tarpeen selvittää tämän anomalia-alueen rajat. Sen vuoksi yleisfosfaattikartoitusta laajennettiin n. 30 m etelään, siten, että se kattoi koko eteläisen ylemmän (oikeastaan keskimmäisen) terassin ja ulottui myös ylimmälle terassille johtavaan rinteeseen. Muihin suuntiin ei fosfaattikartoitusta katsottu tarpeelliseksi laajentaa.

Fosfaattianalyysin suoritti fil. yo Esa Hintikainen Helsingin yliopiston maanviljelyskemian laitoksella. Fosfaattipitoisuuskarttaa varten analyysitulokset on kalibroitu vertailuliuosten mukaisesti.

Analyysin tuloksena näyttää korkean fosfaatin alue ylemmällä terassilla olevan melko suppea ja keskittyvän sen rannanpuoleiseen reunaan. Huippuarvojen länsi- ja pohjoispuolellakin on hieman kohonneita arvoja, joten kysymys ei ole yksittäisilmiöstä. Tutkitun alueen lounaisosassa on koko tutkimusalueen pienimmät fosfaattiarvot; aivan lounaisnurkkauksessa kuitenkin taas hieman kohonneet, joskin luultavasti vielä normaalin rajoissa.

Myös lähes jokaisen kaivausruudun keskeltä otettiin fosfaattinäyte, samoin joistakin erityisyhteyksistä, esim. voimakkaasta likamaasta ja tummanpunaiseksi palaneesta hiekasta. Näytteet ruutujen keskeltä pyrittiin ottamaan rikastumiskerroksen yläosasta heti huuhtoutumiskerroksen alta.

Kaivausalueiden fosfaattitulokset osoittavat erittäin suurta vaihtelua. Huippuarvot liittyvät selvästi alueilla havaittuihin erityiskohteisiin kuten liesiin ja palomaaläikkiin, mutta jo metrin päässä näistä saattavat lukemat olla melko alhaisia. Kuitenkin vain alueilla 10b ja 7 on arvoja, jotka alittavat 100 mgP/kg, muilla kaivausalueilla arvot ovat selvästi tutkimusalueen normaalitasoa korkeampia.

Mainittakoon, että ennätysmäisen korkea fosfaattitulos saatiin alueen 5 ruuduissa 631/402 - 403 olleesta tulisijasta otetusta maanäytteestä. Vielä neljännekseen laimennettunakin arvo on 754 mgP/kg - kalibroimaton kokonaismäärä on siis 3016 mgP/kg. Sitä vastoin alueen 10b alemman podsolin päällä olleesta hiilikerroksesta otetuista näytteistä saatiin fosfaattituloksiksi vain 021 ja 006 mgP/kg. Tästä hiilikerroksesta löytyi vuonna 1986 makrofossiilianalyysissä aterianjätteitä (ks. Jussilan

analyysitulokset Rankaman kaiv. kert.:ssa). Tummanpunaiseksi palaneesta hiekasta tehdyt analyysit osoittivat korkeita, mutta eivät ennätysmäisiä arvoja (ks. liite 2).

3.4 Kaivausalueet

3.4.1 Alue 3b

(kartat ss. 48 - 50, valokuvat 1 - 8, ss. 63 - 66, diat n:o 13529 - 13540, 13757)

Kaivausalueeseen kuuluivat ruudut 615/400 - 402 ja 616 - 617 /402.

Alue 3b paalutettiin vuoden 1986 alueen 3 kaakkoispuolelle, ja sen tarkoituksena oli selvittää tarkemmin palaneista kivistä muodostuneen sirpalekivikasan rakennetta ja rajoja. Alue kaivettiin 5 cm:n kerroksina, lukuun ottamatta kerrosta 4, jonka paksuus oli 2,5 cm.

Aluella oli melko paksu turve- ja humuskerros, jonka alla oli podsoliprofiili. Huuhtoutumiskerros (Y1001) sisälsi paikoittelun melko paljon hiiltä. Rikastumiskerroksessa (Y1002) ei hiiltä ollut. Rikastumiskerroksen yläosa oli hienoa hiekkaa, mutta syvemmälle päästäessä hiekka muuttui karkeammaksi.

Aluetta kaivettiin 6 - 10 kaivauskerrosta, joista muut, paitsi krs 4, olivat 5 cm:n paksuisia. Kerroksen 4 paksuus oli 2,5 cm. Syvimmillään alue oli ruudun 616/402 kaakkoiskulmassa (ks. pinta- ja pohjavaaituskartta s. 46).

Vuonna 1986 havaitut K10 ja K11 jatkuivat v:n 1987 kaivausalueelle ja nimettiin kohteiksi K4 (v:n 1986 K11) ja K9 (v:n 1986 K10). Kartalla niitä ei kuitenkaan ole erotettu yhtenäisellä viivalla, koska etenkin K4:n rajat eivät olleet selvät, vaan se oli erityisesti pintakerroksistaan hyvin hajanainen.

K9:ään kuuluivat Y1004 (tummanpunaiseksi palanut hiekka, v:n 1986 Y1002B) ja Y1030 - 1032 (eri sävyiset silttihiekat, jotka vastasivat mm. v:n 1986 Y1020:tä ja Y1042:ta). Silttihiekkoja oli kuitenkin muuallakin kuin kiinteästi Y1004:n yhteydessä K10:n itäpuolella olleissa ruuduissa 616 - 617/402, mikä teki kohteiden rajojen määrittelyn entistä hankalammaksi.

Y1030 - 1032 jatkuivat K10:n itäpuolella tasoon 6 l. 35 - 40 cm:n syvyyteen aivan kuten v:n 1986 profiilikartasta ilmenee (Rankama 1986:58, Y1042)). Tarkempaa selkoa K10/K9:n funktios- ta ei saatu, vaikka se voidaan nyt katsoa kokonaan kaivetuk- si. Likakuopasta ei kuitenkaan ole kysymys.

K4 l. sirpalekivialueen (1986 K11) jatke ruuduissa 615 - 616 /400 - 402 taas muodostui pääasiassa Y1029:stä, joka oli tum- manpunaista hiekkaa ja vastasi v:n 1986 Y1021:tä. V:n 1986 ta- paan hajalle palaneita kiviä alkoi tulla esille kerroksessa 1 ja niiden esiintyminen jatkui kerroksissa 2 ja 3. Tasoon 4 mennessä kivet olivat kutakuinkin loppuneet. Punainen hiekka tuli esille kerroksessa 2 ja jatkui 30 - 35 cm:n syvyyteen ker- rokseen 5, jonka jälkeen sitä oli enää kulttuurikerroksen alla tavatuissa myyränkäytävissä.

Palaneiden kivien ohella K4:n alueella oli neljä n. 20 cm:n lä- pimittaista palamatonta kiveä, jotka olivat esillä jo tasossa 0, ja näyttivät tasossa 1 muodostavan kaaren. Niihin ei kui- tenkaan liittynyt mitään muuta rakennetta.

Sirpalekivialue oli intensiivisimmillään heti linjan 616 etelä- puolella, joten v. 1986 piirretty profiilikartta antaa siitä todenmukaisen kuvan (Rankama 1986:58). Alue oli kokonaisuudes- saan hyvin hajanainen eikä siinä ollut selvää ladottua liesiki- veystä. Tulenpidosta paikalla todistaa kuitenkin kivien alta tavattu voimakkaan punaiseksi palanut hiekka (Y1029). Alueen laajuus v:n 1986 kaivausalue mukaan luettuna oli n. 1,5 x 1,5 m.

K4:n itäpuolella ruuduissa 615 - 616/402 erottui jo tasossa 1 tumma n. 25 cm:n läpimittainen läikkä, K13, johon myöhemmin keskittyi kiviä ja palanutta hiekkaa. Kohde näkyy profiilissa kuoppana, jonka pohjalla on palanutta hiekkaa (Y1052). Tämän päällä on huuhtoutunutta hiekkaa (Y1001), joten maaperä on pod-soloitunut ennen kuin kuopanteeseen on jälleen kasautunut hii-lipitoista turvehiekkaa (Y1013). Ylin kerros on siis huomatta-vasti alla olevaa kuoppaa nuorempi.

Toisin kuin K4:n alueella, K13:ssa oli palaneita kiviä vielä tasoissa 4 ja 6. Kyseessä oli siis palokuoppa, johon ei kui-tenkaan liittynyt tummanpunaista hiekkaa, ja jonka tarkempi funktio jäi avoimeksi. Samoin jäi avoimeksi silttikuopanne koordinaattipisteen 617/403 ympärillä.

Kulttuurikerros jatkuu alueesta 3b itään, kohti sortuvaa joki-törmää. Muihin suuntiin sen ei havaittu ainakaan selvästi jat-kuvan, mikä lienee tyypillistä asuinpaikan pesäkkeisyydelle.

Löydöt alueelta 3b ovat seuraavat:

	kpl	g
kvartsiittia, värillistä		
- kaapimia	2	16,5
- esineitä	1	29,0
- esineen katkelmia	1	2,4
- ytimiä	1	14,4
- raaka-ainekappaleita	1	266,3
- iskoksia	<u>8</u>	<u>11,6</u>
yht.	14	340,2
kvartsiittia, väritöntä		
- ytimiä	1	10,2
kvartssia		
- kaapimia	1	6,5
- esineitä	1	16,7
- ytimiä	2	19,1

- iskoksia	<u>10</u>	<u>210,9</u>
yht.	14	253,2
palanutta luuta	1	0,2
Yhteensä	30	603,8

Löydöstö on siis hieman laajempi ja huomattavasti monipuolisempi kuin v. 1986. Mitään selvästi ajoittavaa se ei kuitenkaan sisällä, ja se, mihin Onnelan käyttövaiheeseen alueen 3/3b rakenteet liittyvät, jää avoimeksi.

3.4.2 Alue 5

(kartat ss. 51 - 53, valokuvat 9 - 21, 54, 55 ss. 67 - 73, 91, 91, diat n:o 13541 - 13557, 13593 - 13594, 13750 - 13756, 13758, 13764)

Kaivausalueeseen kuuluivat ruudut 630 - 632/402 - 405, joista ruutu 632/402 oli vain puolikas.

Alkuperäinen kaivausalue 5 oli paalutettu ja pintavaaaittu jo v. 1986, jolloin se muodostui ruuduista 630 - 631/404 - 405. Aluetta laajennettiin kuitenkin kaivauksen kuluessa kahdessa vaiheessa: ensin heti turpeen poiston jälkeen, jolloin avattiin ruudut 631/403 ja 632/403 - 405, sitten kahden kaivauskerroksen jälkeen, jolloin avattiin alueen länsipuolelle vielä ruudut 630/402 - 403 ja 631 - 632/402. Alue kaivettiin 2,5 cm:n kerroksina.

Alueen peitti turve- ja humuskerros ja sen alla podsoliprofiili. Huuhtoutumiskerroksen (Y1026) paksuus vaihteli 3 - 5 cm:iin ja se sisälsi vain vähän hiiltä. Huuhtoutumiskerroksen päällä oli lähes koko alueella ohut kerros ruskeaa turvepitoista hiekkaa (Y1028), joka ei ollut pintaturpeeseen liittyvää humuskerrosta.

Tasosta 0 lähtien lähes koko alueella oli hajallaan erittäin runsaasti palaneita kiviä. Kivet olivat runsaimmillaan tasossa 1, jolloin koko alueen länsipuoliskon peitti vaaleanpunaiseksi palanut hiekka (Y1034). Tasossa 2 enemmistö kivistä keskittyi n. 1 m:n läpimittaiselle alueelle ruutujen 631/402 - 403 rajalle. Tällöin määriteltiin K5, joka ajan mittaan muodostui seuraavista yhteyksistä: Y1034, Y1051, Y1054 ja Y1060.

K5:n rakenne oli seuraava: Päälimmäisenä oli kivikerros, jonka pintaosat olivat hajonneet ympäri kaivausaluetta. Tasossa 2 tuli esille kerros tummanruskeaa turvepitoista hiekkaa (Y1051), joka sisälsi erittäin runsaasti palanutta luuta. Koska tämä turvepitoinen kerros otettiin maanäytteeksi. Y 1051 jatkui viidenteen kaivauskerrokseen, jonka kuluessa se hävisi. Samassa vaiheessa hävisivät myös viimeiset palaneet kivet. Y1051:n ympärillä oli pieniä läikkiä vaaleanruskeaa puunsekaista hiekkaa (Y1054) tasoissa 2 ja 3. Tasossa 3 oli Y1051:n vierestä ja alta tullut esille tummanpunaiseksi palanutta hiekkaa (Y1060), joka myös sisälsi luita. Tämä kerros jatkui vähitellen vaaleten aina tasoon 7 asti, jonka jälkeen sitä kaivettiin kerroksena 8 vielä n. 4 cm, kunnes se hävisi.

K5 oli ilmeisesti tulisija, jonka pintakerrokset olivat myöhemmän asutuksen vaikutuksesta hajonneet. Sen rakenne oli periaatteessa samanlainen kuin v. 1986 ja 1987 kaivettujen useiden turvepeitteisten tummanpunaisten läikkien. K5 oli kuitenkin ensimmäinen tämän tyyppinen kohde, jossa myös kivet olivat jäljellä.

K5 lähiympäristöineen sisälsi melko runsaasti löytöjä: palaneiden luiden lisäksi myös mm. uurrenuijan sekä hohkakivihioimen ja serttikaapimen. Mikään näistä ei kuitenkaan anna tulisijalle tarkkaa ajoitusta. Hiiltä ei myöskään saatu riittävästi radiohiiliajoitusta varten.

Alueen 5 pohjoislaidalla, ruuduissa 631 - 632/404 - 405 havaittiin tasosta 0 lähtien puolikaaren muotoinen valli, joka jatkui kaivetun alueen ulkopuolelle. Kaaren sisäpuolella koordinaattipisteen 633/405 ympärillä oli kuopanne, joka sisälsi aluksi paksultti turvetta. Turpeen alta tuli esille paksu kerros mätää puuta (Y1067), jossa ei ollut merkkejä eri suuntaisista laudoista tai hirsistä. Puukerros oli enimmillään n. 5 cm paksuinen.

Valli muodostui sekoittuneesta hiekasta (Y1065), jossa oli eri kokoisina läikkinä ja täplinä huuhtoutunutta, rikastunutta ja puhdasta hiekkaa. Itse vallimassa ei ollut podsoloitunut. Kysymyksessä oli ilmeisesti kaatuneen puun juurien mukanaan nostama ja sekoittama hiekka, joka puun maatuessa oli vähitellen pudonnut takaisin maahan ja muodostanut puolikaaren muotoisen vallin. Itse puusta jäljellä oleva osa löytyi sisäkaaren luona olleesta kuopasta. Tapahtumasarja oli ilmeisesti melko nuori, mutta kuitenkin ajalta, jolloin Utsjoen kirkonkylässä vielä Tenon rannallakin kasvoi mäntyjä.

Alueen 5 neljään kaakkoisimpaan ruutuun ei liittynyt mitään rakenteita. Niiden pintakerroksissa oli kuitenkin K5:stä peräisin olevia palaneita kiviä; samoin niistä löytyi muutama kvartsiitti-iskos ja -esine. Kulttuurikerros jatkuu alueen 5 ympäristössä ainakin lounaaseen, länteen ja luoteeseen. Alueen pohjoispuolella n. 10 m:n päässä on sitä paitsi saamelaiskodansija n:o 1.

Löydöt alueelta 5 ovat seuraavat:

	kpl	g
kiviesineitä		
- uurrenuija	1	1713,6
hohkakiveä		
-hioin	1	56,5

liusketta		
- katkelmia	5	42,9
serttiä		
- kaavin	1	3,2
kvartsiittia, värillistä		
- kaapimia	1	11,0
- esineitä	2	65,2
- ytimiä	1	14,4
- iskoksia	<u>12</u>	<u>86,2</u>
yht.	16	176,8
kvartsiittia, väritöntä		
- kaapimia	2	9,8
kvartsia		
- kaapimia	2	10,5
- kaapimen katkelmia	1	1,2
- palaneita katkelmia	1	1,9
- iskoksia	<u>35</u>	<u>115,4</u>
yht.	39	129
palanutta luuta	661	59,8
Yhteensä	726	2191,6

Selkeästi ajoittavia löytöjä ei alueelta 5 tullut.

3.4.3 Alue 6

(kartat ss. 54, 55, valokuvat 22 - 30, 56 ss. 74 - 78, 92, diat n:o 13558 - 13566, 13592, 13595, 13599, 13759)

Kaivausalueeseen kuuluivat ruudut 632 - 633/391 - 393.

Kaivausalue 6 oli paalutettu ja pintavaaaittu jo v. 1986. Tällöin siihen kuuluivat ruudut 632 - 633/392 - 393. Aluetta laajennettiin kuitenkin heti turpeen poiston jälkeen metrin verran länteen, koska sen länsilaidalla havaittiin samanlainen läikkä tummanpunaista hiekkaa kuin v:n 1986 kaivausalueilla 2 ja 9. Aluetta kaivettiin viisi (pieneltä osalta kuusi) 2,5 cm:n paksuista kerrosta, jonka jälkeen jäljellä olevat pienet läikät kaivettiin kuopalle.

Koska punaisesta läikästä (K1) haluttiin dokumentoida profiili, vedettiin 0-tason puhdistamisen jälkeen profiilinaru alueen lounaiskulman yli siten, että se puolitti kohteen. Myöhemmin osoittautui kuitenkin, että vain pieni osa kohteesta jäi tämän linjan lounaispuolelle. Narun koillispuolella ollut osa kaivettiin ensin pohjaan, sen jälkeen piirrettiin profiili A - B, ja kaivettiin pohjaan lounaisnurkka. Muita profiileja kaivausalueelta ei piirretty, koska niihin ei osunut kohteita ja ne sen vuoksi edustivat pelkkää podsolimaannosta.

Aluetta oli äskettäin käytetty leiripaikkana ja sen vuoksi se oli pintaosastaan kulunut eikä edes kokonaan turpeen peittävä. Alueella oli normaali podsoliprofiili, jonka huuhtoutumiskerros sisälsi melko paljon hiiltä, etenkin tummanpunaisen läikän (K1) ympäristössä. Rikastumiskerros ei sisältänyt hiiltä.

Suurin osa alueesta oli melko tyhjää. Kuitenkin dokumentoitiin seuraavat kohteet:

K1 sijaitsi ruuduissa 632 - 633/391 - 392. Se oli alusta alkaen soikea lounais - koillisuuntainen läikkä, jonka koko suurimmillaan oli n. 75 x 125 cm. Päälimmäisenä siinä oli n. 4 cm:n paksuinen kerros ruskeaa turvepitoista hiekkaa (Y1009), joka sisälsi joitakin katkelmia palanutta luuta. Kerroksen väri ei ollut tasainen. Tämän alla oli n. 3 cm:n kerros vaalean harmaata hiekkaa (Y1033), joka muistutti huuhtoutumiskerrosta, mutta oli kuitenkin sekä tasossa että profiilissa siitä erillään. Alimmaisena oli 4 - 7 cm tummanpunaista hiekkaa (Y1010)

K1 ei sisältänyt palaneita tai palamattomia kiviä, ja koko kaivausalueellakin kiviä oli vain jokunen. Pohjamuodoltaan K1 oli tasainen, paksuudeltaan profiililinjan kohdalla vain n. 9 cm. Profiililinjan koillispuolella kohde oli kuitenkin enimmillään n. 15 cm:n paksuinen.

Rakenteeltaan K1 vastasi v. 1986 alueilla 2 ja 9 dokumentoituja läikkiä, vaikka jälkimmäisistä puuttuikin vaalea kerros ruskean turvehiekan ja tummanpunaisen hiekan väliltä. Alueella 5 dokumentoidun K5:n perusteella näyttää siltä, kuin kysymys voisi olla tulisijanpohjista, joista kivet on siirretty pois. V:n 1986 tuloksista poiketen K1 ei sisältänyt rautakuonaa.

K2 oli epäsäännöllisen muotoinen ruutujen 632 - 633/393 itä-laidassa turpeen ja huuhtoutumiskerroksen välissä sijainnut n. 2 cm:n paksuinen läjä vaaleanruskeaa silttihiekkaa. Se oli rakenteeltaan sekoittunut ja sisälsi turvetäpliä ja melko paljon pieniä katkelmia tuohta. Kohde liittyi mahdollisesti alueen saamelaisasutukseen, mutta ei sisältänyt esineistöä.

K3 sijaitsi ruudussa 633/392 K1:n koillispuolella. Se oli kapea syvähkö kuoppa, jonka pintaosissa oli pieni nokimaa-alue (Y1018) ja sen päällä läikkä ruskeaa orgaanispitoista hiekkaa (Y1017). Näiden alta tuli esille harmaata huuhtoutunutta hiekkaa, joka jatkui onkalona aina 40 cm:n syvyyteen asti. Kysymys oli luultavasti luontaisesta kohteesta, ehkäpä vanhasta männyn juurakosta, jonka jättämään kuoppaan oli valunut huuhtoutunutta hiekkaa.

Löytöinä alueelta 6 saatiin vain 3 katkelmaa palanutta luuta, joiden paino oli yhteensä 6,4 g.

3.4.4 Alue 7

(kartat ss. 56, 57, valokuvat 31 - 36, ss. 79 - 81, diat n:o 13567 - 13570, 13596, 13760)

Kaivausalueeseen kuuluivat ruudut 615 - 616/ 382 - 383. Alue oli paalutettu ja pintavaaaittu jo v. 1986. Se sijaitsi samassa notkelmassa kuin v. 1986 kaivettu alue 2, rehevältä ja kostealta vaikuttavalla alueella.

Alueella oli melko paksu turvekerros, jonka alta paljastui normaali podsoliprofiili. Huuhtoutumiskerroksen (Y1023) paksuus oli 3 - 10 cm ja se sisälsi melko paljon hiiltä, paikoitellen isompinakin läikkinä. Rikastumiskerroksen (Y1024) paksuus vaihteli 10 cm:stä ylöspäin eikä sen pohjaa suurimmassa osassa aluetta kaivettu esiin, koska kulttuurijäännökset loppuivat. Alue kaivettiin 5 cm:n paksuisina kerroksina, lukuun ottamatta kerrosta 2, jonka paksuus oli 2,5 cm. Ruudun 616/382 kaivaminen lopetettiin neljännen kaivauskerroksen jälkeen, ruudussa 616/383 viimeinen kerros oli n:o 5 ja eteläpuoliskon ruuduissa n:o 6.

Alueella määriteltiin seuraavat kohteet:

K6 oli tummanpunainen läikkä, joka tuli esille heti turpeen poiston jälkeen tasossa 0. Se sijaitsi alueen itälaidalla ruuduissa 615 - 616/383 ja jatkui kaivetun alueen ulkopuolelle. Läikkä oli melko tasapohjainen ja sen syvyys oli n. 20 cm. Tasossa 0 sen lounaispuolella oli jokunen palanut kivi, mutta muuten se oli jokseenkin kivetön.

Koska turve poistettiin melko paksuna mattona ja kaivaus suoritettiin 5 cm:n kerroksina, havaittiin vasta profiilia dokumentoitaessa, että tämänkin tummanpunaisen läikän (Y1025) päällä oli ollut kerros ruskeaa orgaanis-sekoitteista hiekkaa (Y1058). Mikäli kaivaus olisi suoritettu 2,5 cm kerrallaan, olisi tämä kerros saatu esille myös tasokartalla. Profiilia oikaistaessa tuli esille myös kohteen pohjoisreunalla olevan kiven ympärillä ollut läikkä mustaa hiilipitoista turvehiekkaa (Y1047).

Kohde vastasi rakenteeltaan muita vv. 1986 ja 1987 kaivettuja tummanpunaisia läikkiä.

K7 oli heti turpeen poiston yhteydessä esille tullut pyöreähkö n. 75 cm:n läpimittainen kasa palaneita kiviä. Se sijaitsi K6:n länsipuolella pääosin ruudussa 615/382 eikä siihen liittynyt hiiltä tai mitään erityisiä maakerroksia. Kivet jatkuivat kerroksissa 1 ja 2; tasoon 3 mennessä ne kuitenkin olivat loppuneet.

Vaikuttaa siltä, kuin kohteet K6 ja K7 voisivat olla yhteydessä toisiinsa. Mikäli näin on, on kysymys yhdestä yhtenäisestä tapahtumasarjasta. K7:n kivet eivät näet ole hajallaan, vaan yhtenäisenä kasana, joka on todennäköisesti syntynyt yhdellä kertaa eikä ole enää sen jälkeen hajonnut. Kysymys voi olla keittokivistä, jotka on kuumennettu K6:n kohdalla siten, että maa siinä on palanut tumman punaiseksi, ja käytön jälkeen kasattu liedenpohjan viereen. Selittämättä jää kuitenkin niin tässä kuin muissakin kaivetuissa tapauksissa tummanpunaisen hiekan päällä oleva kerros ruskeaa turvepitoista hiekkaa - ellei sitten kyse ole siitä, että tuli on ensin sammutettu hiekkalla ja kuumat kivet vasta sen jälkeen kaivettu sen alta ja käytetty.

Löytöinä alueelta 7 saatiin vain kolme kvartsi-iskosta (paino 3,1 g) ja yksi kvartsikaapimen katkelma (paino 1,3 g).

3.4.5 Alue 10b

(kartat ss. 58, 59, valokuvat 37 - 45, 53, ss. 82 - 86, 91, diat n:o 13571 - 13579, 13597 - 13598, 13761)

Alue 10b avattiin heti v. 1986 kaivetun alueen 10 pohjoispuolelle ja siihen kuuluivat ruudut 637 - 638/370 - 371.

Vuonna 1986 alueella 10 oli havaittu n. 40 cm:n paksuinen podsoloitunut maanvyörymäkerros, jonka alla olevan alemman podsolin huuhtoutumiskerroksen seassa oli paksultti hiiltä ja orgaanista jätettä. Tästä hiilikerroksesta otetut maanäytteet sisälsivät hiiltyneitä siemeniä, joita voitiin pitää kulttuuri-indikaattoreina. Alue 10b avattiin, jotta saataisiin selville liittyykö alempaan hiilikerrostumaan muita kulttuurijäänteitä ja jotta maanvyörymäkerrostumasta ja sen alla olevasta podsolista saataisiin näytepilarit maaperäanalyysia varten.

Alueelta poistettiin ensin turve, jolloin paljastui ylempi pehmeähiekkainen podsoli (Y1005, Y1006). Koska tässä ei ollut kulttuurijäänteitä, se kaivettiin lapiolla pois yhtenä n. 30 cm:n paksuisena kerroksena, kunnes alta alkoi näkyä alemman podsolin huuhtoutumiskerrosta (Y1044) sekä hiiltä. Kaivauskerroksen 2 paksuus oli n. 2,5 cm, muiden kerrosten 5 cm. Aluetta kaivettiin kuusi kaivauskerrosta, yhteensä n. 40 cm, kunnes paljastui veden pyöreäksi hioma isokokoinen moreenikivikko. Tämän jälkeen kaivettiin vielä piirrettäviksi valittujen pohjois- ja itäprofiilien viereen luiska, jotta koskematon pohjahiekka saatiin kunnolla esille.

Maanvyörymäkerrostuman alta paljastui paikoitellen jopa yli 30 cm:n paksuinen kerrostuma, jossa eri lailla sekoittuneet huuhtoutuneet (Y1044), rikastuneet (Y1046), ja punaisiksi palaneet (Y1045) hiekat sekä hiiliraidat vaihtelivat. Paikoitellen oli näkyvissä selviä aallonmerkkejä, joten sekoittuminen on ilmei-

sesti veden aiheuttamaa. Hiilikerrostumista otettiin neljä suurta maanäytettä (yhteensä n. 10 l), joista hiiltyneiden kasvijnäännösten lisäksi löytyi hienojakoista rautakuonaa. Muita löytöjä alueelta 10 ei saatu.

Alueen itäprofiilista otettiin lisäksi kolme maaperänäytettä 5 x 5 x 30 cm:n suuruisiin peltikouruihin. Niiden pedologinen analyysi ei kuitenkaan ole vielä alkanut.

Rautakuonan esiintyminen alemman podsolin sekoittumiskerroksissa antaa maanvyörymälle ja sen alla oleville ihmistoiminnan merkeille terminus post quem-ajoituksen. Veden aiheuttama maanvyörymä raudanvalmistuksen jälkeisessä vaiheessa osoittaa Utsjoen pinnan jolloinkin Onnelan varhaisen rautakauden asutuksen jälkeen tai sen aikana nousseen niin korkealle, että suuri osa asuinpaikasta on jäänyt veden alle. Tämä on voinut tapahtua esim. kevättulvan aikana, jolloin myös jäät ovat voineet syödä terassin länsipuolella olevan rinteen alareunaa ja aiheuttaa maan liikkumisen.

3.4.6 Alue 11

(kartat ss. 60 - 62, valokuvat 46 - 52, ss. 87 - 90, diat n:o 13580 - 13589, 13763)

Kaivausalueeseen 11 kuuluivat ruudut 588 - 590/389 - 391. Se paalutettiin aluksi 4 m²:n suuruisena (ruudut 588 - 589/390 - 391) ylemmälle eteläiselle terassille lähelle korkean fosfaatin aluetta ja kohtaa, josta v. 1986 löytyi polulta uurrenuija (KM 23307:75). Turpeen poistamisen jälkeen havaittiin kuitenkin, että alueen itäisimmissä ruuduissa oli maavallit, jotka liittyivät saamelaistyyppiseen kodansijaan. Tällöin avattiin alueen länsireunalle kaksi ruutua lisää, ja myöhemmin vielä kolme ruutua sen pohjoislaidalle, jolloin alueen kokonaispinta-alaksi muodostui 9 m². Näistä läntisimmät 6 m² kaivettiin yhtenäisenä alueena, itäiset 3 m² kaivettiin erikseen siten, et-

tä kodan valliin tehtiin kapea profiilikaivanto sen rakenteen selville saamiseksi ja muuten kaivettiin vain tyhjiksi ruuduis- sa 589 - 590/391 olleet vallin ulkopuolelle jääneet kuopan- teet. Alueen 11 länsi- ja itäpuolesta on kartat piirretty erikseen erillisille kalvoille. Kodansijasta on lisäksi piir- retty pintakartta.

Alueen länsipuolta kaivettiin viisi - pieneltä osalta kuusi - kaivauskerrosta, jotka olivat 5 cm:n paksuisia lukuun ottamat- ta kerrosta 2, jonka paksuus oli 2,5 cm. Ennen alueen laajen- tamista pohjoiseen oli ruutuun 590/390 kaivettu fosfaattinäyte- kuoppa, joka näkyy tasokartoilla tyhjennettynä.

Alueen peitti podsoliprofiili, jonka huuhtoutumiskerros (Y1019) oli suureksi osaksi vaaleanpunaiseksi palanutta ja si- sälsi hiiltä sekä osittain hajalle palaneita kiviä. Kivet oli- vat hajallaan alueella eivätkä muodostaneet rakennetta. Alueen reunoilla palanutta oli kuitenkin vähemmän. Rikastumis- kerros (Y1020) ei sisältänyt hiiltä.

Ruuduissa 588 - 589/390 tuli heti turpeen poiston jälkeen esil- le tummanpunaiseksi palanut läikkä (Y1021), jonka päällä ja ym- pärillä oli pintakerroksissa paljon palaneita kiviä, mutta ei tummanruskeaa orgaanisesekoitteista hiekkaa, niin kuin useimmi- sa tällaisissa läikissä on ollut. Läikkä oli soikeahko, lähes pohjois - eteläsuuntainen ja suurimmillaan (tasossa 2) kool- taan n. 125 x 85 cm. Heti sen itäpuolella oli kodansijan 4 valli. Vallin lounaispuolella ruudussa 588/390 oli matala sy- vennys, jossa havaittiin toisessa ja kolmannessa kaivauskerrok- sessa vaaleankellertävän hiekan (Y1041) seassa ja huuhtoutumis- kerroksen päällä läikkiä ruskeaa tahmeaa orgaanispitoista ai- nesta (Y1039), joka tulkittiin mahdolliseksi puun tai luun jäännökseksi.

Koska vallihiekka (Y1040) ja rikastumiskerros eivät juuri eronneet toisistaan, oli vaikea selvittää, jatkuiko punainen läikkä kotavallin alle vai ei. Läikkä jatkui kuudenteen kaivauskerrokseen asti ja sen paksuus oli n. 30 cm. Muuta merkittävää ei kaivausalueen 11 länsipuoliskossa havaittu.

Alueen itäpuolesta kaivettiin tason 0 jälkeen vain ruutuja 589 - 590/391. Tarkoituksena oli selvittää, olisiko kotavallin pohjoispuolella olevissa kuopanteissa säilynyt orgaanista ainesta - lähinnä palamatonta luuta - taikka saamelaisasutukseen liittyvää esineistöä, niin kuin saamelaiskodansijojen ympärillä tavallisesti on. Kuopanteet osoittautuivat varsin mataliksi, mutta kaivettaessa varovasti tason 0 jälkeen niissä havaittiin kellertävää orgaanisen tuntuista tahmeaa ainesta (Y1062), joka oli enemmän tai vähemmän sekoittunut hiekkaan ja silttiin. Kysymys oli mahdollisesti lähes kokonaan maatuneen palamattoman luun jännöksistä. Maalajista otettiin näyte tämän selvittämiseksi; analyysia ei ole kuitenkaan vielä tehty.

Kellertävän massan ympärillä oli paikoitellen tummempaa, kiinteämpää, mutta kuitenkin orgaanissekoitteista hiekkaa (Y1063), kuopanteen koillisnurkassa myös mädäntynyttä suureksi osaksi hiiltynyttä puuta (Y1064). Myös näistä yhteyksistä otettiin maanäyttet tarkempaa analyysia varten. Orgaanisten kerrosten paksuus kuopissa oli enimmillään vain nelisen cm, Y1063:n paksuus ruutujen luoteiskulmassa 6 cm. Näiden kerrosten alta tuli esille huuhtoutumiskerros.

Kotavallin läpi kaivettu profiilikaivanto A - B paljasti, että valli oli voimakkaasti podsoloitunut. Huuhtoutumiskerroksen paksuus oli vallin päällä n. 6 cm, sen ulkopuolella jopa 10 cm. Rikastumiskerrosta ja vallimassaa (Y1040) oli vaikea erottaa toisistaan, samoin oli rikastumiskerroksen alla olleen vallimassan ja puhtaan pohjahiekan raja epämääräinen. Vallimassa ei näkynyt sekoittuneena kerroksena eikä sen alla ollut kotapuita. Sen sijaan kodan sisäpuolella alkoi hieman vallimassan

alta 2 - 3 cm:n paksuinen kerros vaaleanpunaiseksi palanutta hiekkaa (Y1068), joka saattoi edustaa kodan käyttöaikaa. Sekä sen päällä että alla oli huuhtoutunutta hiekkaa.

Tämän enempää kodansijaan ei kajottu; yhtään varmasti saamelais-aikaan liittyvää löytöä ei saatu.

Löydöt alueelta 11 ovat seuraavat:

	kpl	g
kvartssia		
- kaapimia	1	21,1
- muita esineitä	1	19,2
- ytimiä	1	9,9
- raaka-ainekappaleita	1	363,0
- säleitä	2	1,1
- iskoksia	65	140,6
- muita kappaleita	<u>1</u>	<u>31,0</u>
yht.	72	585,9

Löytöjen joukossa ei ole mitään selkeästi ajoittavaa. Saattaa kuitenkin olla merkille pantavaa, että kaikki löydöt ovat kvartssia, ja että iskoksia on Onnelan muihin kaivausalueisiin verrattuna melko paljon. Kotavallin voimakas podsoloituminen saattaa lisäksi olla merkki kodansijan melko suuresta iästä, samoin se, että luuaines - mikäli se todella sellaista oli - vallin ulkopuolisissa kuopissa oli lähes kokonaan maatunut.

3.5 Pintalöydöt

Pintalöytöinä otettiin talteen vain kolme kvartsi-iskosta, jotka poimittiin sortuvasta jokitörmästä. Niiden paino oli yhteensä 1 g.

3.6 Makrofossiilianalyysi

(liite 1)

Makrofossiilianalyysin suoritti HuK Pirjo Jussila. Näytteitä analysoitiin sekä alueelta 5 että alueelta 10b.

Alueelta 5 oli otettu kolme litraa näytettä tulisijan (K5) päällä olleesta tummanruskeasta turvepitoisesta kerroksesta (Y1051), joka sisälsi hyvin runsaasti palaneiden luiden katkelmia. Näytteessä ei ollut lainkaan hiiltyneitä kasvinjäänteitä.

Alueelta 10b analysoitiin neljä näytettä alemman podsolin pinnaosissa olleista sekoittuneista hiilikerroksista. Näytteet sisälsivät runsaasti hiiltyneitä variksenmarjan siemeniä sekä mm. heinän, tähkiön, orvokin, suokukan ja sianpuolan hiiltyneitä siemeniä. Lisäksi niissä oli joitakin muita hiiltyneitä kasvinosia. Osa hiiltyneistä kasvinjäännöksistä tuntuisi osoittavan, että alueella on oleskeltu alkukeväästä; muutamat muut - esim. männyn kävyt - että on ollut tarvetta kehittää kova kuumuus.

Merkille pantavaa on, että kolme alueelta 10b otetuista näytteistä sisälsi myös pieniä katkelmia pisararautakuonaa. Tämän perusteella voidaan olla varmoja, että hiilikerrostumat todella ovat ihmistoiminnan jäänteitä ja saadaan niille myös summittainen ajoitus varhaiseen rautakauteen. Samoin voidaan osoittaa maanvyörymän tapahtuneen jolloinkin varhaisen rautakauden aikana tai pian sen jälkeen.

4. Yhteenveto

Utsjoen Onnelan kaivaukset v. 1987 vahvistivat asuinpaikasta aikaisemmin saatua kuvaa. Kysymyksessä on pitkään käytössä ollut tilapäisasuinpaikka, ehkä kalastajien leiripaikka, jossa ei ole juurikaan harrastettu esineiden valmistamista, mitä osoittaa iskosaineiston vähäinen määrä. Pisarakuonan olemassaolo alueella 10 viittaa kuitenkin siihen, että raudan työstöä on tapahtunut itse Onnelassa eikä kuonankappaleita ole tuotu sinne jostakin muualta.

Kaivetut alueet osoittavat, että asuinpaikka peittää pesäkkeisenä ilmeisesti suurimman osan alimmasta terassista ja jatkuu ainakin vielä seuraavalle ylemmälle terassille. Tätä vahvistaa myös fosfaattianalyysi, jonka perusteella asutus ei tuntuisi enää jatkuvan tästä etelään. Läpikäyvässä piirteessä yli koko tutkitun alueen tuntuvat olevan tummanpunaiset palaneet läikät, ja alueella 5 kaivettu K5 osoittaa, että ainakin osa näistä todella on hajonneiden tulisijojen jäännöksiä.

Jälleen uuden kodansijan löytyminen kaivausalueen 11 vierestä viittaa siihen, että saamelaiskodansijoja olisi alueella vieläkin enemmän. Niiden havaitseminen on maaston mättäikköisyyden ja kasvillisuuden tiheyden vuoksi kuitenkin hankalaa. Kaivettujen kotavallien voimakas podsoloituminen on merkki melko korkeasta iästä. Samaa osoittaa se, että kodansijojen ympärillä olevista kuopanteista ei ole löytynyt selvästi tunnistettavia aterianjäännöksiä vaan vain mahdollisesti luista peräisin olevaa hyvin maatunutta tahmeaa massaa. Esim. Inarin Nukkumajoen 1500-luvulta peräisin olevien kodansijojen vierestä on saatu talteen runsas hyvin säilynyt luuaineisto, joten Onnelan kodansijat ovat luultavasti melko paljon tätä vanhempia.

Asuinpaikalta saadut löydöt eivät anna lisävalaistusta alueen ajoitukseen, lukuun ottamatta alueen 10b rautakuonaa, jonka perusteella tämä voidaan ajoittaa rautakauteen. Ainuttakaan varmasti saamelaisvaiheeseen liittyvää löytöä ei saatu ja muu aineisto - kvartsi-, serti- ja kvartsiitti-iskokset sekä kaapimet ja ytimet - on tyyppiä, joka on voinut olla käytössä kivi-kaudelta saamelaisen rautakauden loppuun. Otetuista hiilinäytteistä useimmat olivat niin epävarmoista yhteyksistä, että ne käyttökelvottomina heitettiin pois. Ainoastaan alueelta 10b saadaan kellutetuista maanäytteistä ehkä kokoon nipin napin ajoitukseen riittävä hiilimäärä. Koska tällä alueella on jo terminus post quem-ajoitus, hiilinäyte ei tule tuomaan uutta tietoa koko asuinpaikan ikäkysymyksistä.

Kaivauksen aikana ei ollut mahdollisuutta paneutua tunnetun asuinpaikan ympäristön tutkimiseen ja uusien muinaisjäännösten etsimiseen. On kuitenkin mahdollista ja todennäköistäkin, että eri ikäisiä asutuksen merkkejä on pitkin Utsjoen vartta Onnelasta matkailuhotellille ja sen ohitsekin. Matkailuhotellin kohdalla olevat joen mutkat ovat nykyisin hyvin tunnettuja erinomaisia kalapaikkoja, joita paikalliset asukkaat käyttävät ahkerasti hyväkseen. Utsjoen suun vanha asutus on varmasti keskittynyt näille seuduille, mitä osoittaa myös esim. muutaman sata metriä hotellilta yläjuoksulle olevan vanhan saamelaiskentän nimi Puorispaikka (=vanha paikka).

Onnelan asuinpaikalla on kahden kaivauskauden jälkeen nyt saatu valmiiksi esitutkimukset. Alueella tiedetään olevan runsaasti eri ikäisiä muinaisjäännöksiä, joita tutkimalla saataisiin varmasti valaistusta moneen Teno- ja Utsjokivarren varhaista asutusta koskevaan kysymykseen. Jatkotutkimukset vaatisivat kuitenkin laajempien kaivausalueiden avaamista, mikä edellyttäisi melko runsasta puuston pois raivaamista. Koska on osoittautunut, että kiinteiden jäänteiden rakenteen selvittäminen vaatii hyvin ohuiden kaivauskerrosten käyttämistä (max. 2,5 cm), laajempian alueiden avaaminen vaatisi myös runsaasti aikaa.

Asuinpaikka sortuu epäilemättä vähitellen jokeen, mikä tekee tutkimusten jatkamisen tulevaisuudessa perustelluksi. Toisaalta puuston raivaaminen tulee edistämään sortumista.

Tärkein avoimeksi jäänyt kysymys on esille saatujen kiinteiden rakenteiden kronologia. Käyttökelpoisten hiilinäytteiden puutteen vuoksi tämä kysymys ei tule ratkeamaan ennen jatkotutkimuksia. Erityisen mielenkiintoinen on myös raudanvalmistuksen ongelma. Yksin sen selvittäminen olisi riittävä peruste tutkimusten jatkamiselle Onnelassa, mikäli rahoitusta tulevaisuudessa saadaan.

5. Yhteyslista

YHTEYS	KOHDE	ALUE	KUVAUS	MÄÄR. PVM.	DOK. PVM.	NIMI
1000	-	koko	turve ja humus	24.8.	26.8.	TR
1001	-	3b	huuhtoutumiskerros	24.8.	25.8.	TR
1002	-	3b	rikastumiskerros	24.8.	7.9.	TR
1003	-	3b	vaaleanpunaiseksi palanut hiekka	24.8.	25.8.	TR
1004	9	3b	tummanpunaiseksi palanut hiekka	24.8.	25.8.	TR
1005	-	10b	ylempi huuhtoutumiskerros	25.8.	8.9.	TR
1006	-	10b	ylempi rikastumiskerros	25.8.	8.9.	TR
1007	-	6	huuhtoutumiskerros	26.8.	26.8.	TR
1008	-	6	rikastumiskerros	26.8.	27.8.	TR
1009	1	6	ruskea turvepitoinen hiekka	26.8.	26.8.	TR
1010	1	6	tummanpunainen hiekka	26.8.	27.8.	TR
1011	2	6	vaaleanruskea silttihiiekka	26.8.	26.9.	TR
1012	-	3b	valkoiseksi palanut hiekka	26.8.	26.8.	TR
1013	13?	3b	turpeensekainen nokimaa	26.8.	26.8.	TR
1014	-	3b	likamaa	26.8.	26.8.	TR
1015	-	3b	= 1022			
1016	-	6	valkoiseksi palanut hiekka	26.8.	26.8.	TR
1017	3	6	ruskea orgaanispitoinen hiekka	27.8.	27.8.	TR
1018	3	6	nokimaa	27.8.	27.8.	TR
1019	-	11	huuhtoutumiskerros	28.8.	3.9.	TR
1020	-	11	rikastumiskerros	28.8.	3.9.	TR
1021	-	11	punainen hiekka	28.8.	3.9.	TR
1022	-	koko	koskematon pohjahiekka	31.8.		
1023	-	7	huuhtoutumiskerros	31.8.	31.8.	TR
1024	-	7	rikastumiskerros	31.8.	31.8.	TR
1025	6	7	tummanpunainen hiekka	31.8.	31.8.	TR
1026	-	5	huuhtoutumiskerros	31.8.	4.9.	TR
1027	-	5	rikastumiskerros	31.8.		
1028	-	5	ruskea turvepitoinen hiekka	31.8.	1.9.	TR
1029	4	3b	punainen hiekka	31.8.	31.8.	TR
1030	-	3b	siltti	31.8.	31.8.	TR
1031	9,13	3b	vaaleanharmaa silttihiiekka	31.8.	31.8.	TR
1032	-	3b	ruskehtava silttihiiekka	3.9.		
1033	1	6	vaaleanharmaa hiekka	4.9.	4.9.	TR
1034	5	5	vaaleanpunaiseksi palanut hiekka	4.9.	4.9.	TR
1035	1	6	ruskea silttihiiekka	4.9.	4.9.	TR
1036	-	6	turve	4.9.	4.9.	TR
1037	-	5	tummanpunainen hiekka	4.9.	4.9.	TR
1038	-	5	valkoiseksi palanut hiekka	4.9.	4.9.	TR
1039	-	11	ruskea orgaanispitoinen hiekka	4.9.	4.9.	TR
1040	8	11	vallimassa	4.9.	4.9.	TR
1041	-	11	vaaleanruskea hiekka	4.9.	4.9.	TR
1042	-	5	tummanruskea hiekka (rik.)	4.9.	7.9.	TR
1043	4	3b	tummanpunainen likaisensekainen hiekka	7.9.	7.9.	TR
1044	-	10b	alempi huuhtoutumiskerros	7.9.	8.9.	TR
1045	-	10b	tummanpunainen hiekka	7.9.	8.9.	TR
1046	-	10b	alempi rikastumiskerros	7.9.	22.9.	TR

YHTEYS	KOHDE	ALUE	KUVAUS	MÄÄR. PVM.	DOK. PVM.	NIMI
1047	6	7	musta likamaa	9.9.	9.9.	TR
1048	-	7	vihertävä hiekka	9.9.	9.9.	TR
1049	-	6	ruskea hiekka	9.9.	9.9.	TR
1050	-	6	orgaanispitoinen hiekka	9.9.	9.9.	TR
1051	5	5	tummanruskea turvepitoinen hiekka	9.9.	17.9.	TR
1052	13	3b	vaaleanpunaiseksi palanut hiekka	10.9.	10.9.	TR
1053	-	6	tumma purppuranpunainen hiekka	10.9.	10.9.	TR
1054	5	5	vaaleanruskea puunsekainen hiekka	10.9.	17.9.	TR
1055	-	10b	harmaa silttihiekka	10.9.	11.9.	TR
1056	-	5	vihertävä turvepitoinen hiekka	11.9.	11.9.	TR
1057	-	5	vihreä silttihiekka	11.9.	11.9.	TR
1058	6	7	ruskea orgaanispitoinen hiekka	14.9.	14.9.	TR
1059	7	7	palaneet kivet	14.9.	15.9.	TR
1060	5	5	tummanpunainen hiekka	17.9.	17.9.	TR
1061	12	5	puunsekainen turve	17.9.	21.9.	TR
1062	10	11	luunsekainen (?) siltti-hiekka	17.9.	18.9.	TR
1063	10	11	tumma orgaanispitoinen hiekka	17.9.	18.9.	TR
1064	10	11	mädäntynyt puu	17.9.	18.9.	TR
1065	11	5	vallimassa	18.9.	21.9.	TR
1066	-	-	-			
1067	12	5	mädäntynyt puu	21.9.	21.9.	TR
1068	14	11	vaaleanpunaiseksi palanut hiekka	21.9.	21.9.	TR
1069	-	10b	sekoittunut likainen hiekka	22.9.	22.9.	TR
1070	-	5	myyränkäytävä	22.9.	22.9.	TR
1071	-	5	ruskea sekoittunut hiekka	22.9.	22.9.	TR
1072	12	5	tummanharmaa turvepitoinen hiekka	22.9.	23.9.	TR
1073	12	5	vaaleanpunainen hiekka	23.9.	23.9.	TR
1074	11	5	tummanpunainen läikkä	23.9.	23.9.	TR
1075	-	10b	Y1006 + Y1044 + Y1045 + Y1046	jälkityöt		

6. Kohdelista

KOHDE	YHTEYS	ALUE	KUVAUS
1	1009 1010 1033 1035	6	tummanpunainen läikkä liitännäisineen
2	1011	6	silttiläjä
3	1017 1018	6	hiilipitoinen kuoppa
4	1029 1943	3b	sirpalekivikasa liitännäisineen
5	1034 1051 1054 1060	5	liesi
6	1025 1047 1058	7	tummanpunainen läikkä liitännäisineen
7	1059	7	läjä palaneita kiviä
8	1040	11	kotasija/valli
9	1004 1031	3b	kuoppa
10	1062 1063 1064	11	kuopanne kotasijan vallin ulkopuolella
11	1065 1074	5	kaatuneen puun kasaama valli tummanpunainen läikkä vallimassassa
12	1061 1067 1072 1073	5	kannon kuoppa
13	1013 1031 1052	3b	kuoppa
14	1068	11	kotasija/lattia?

7. Luettelo kartoista *alkuperäiset kartat punnitut 9.9.96*

kuvaus	koko	mk	sivu
Kopio topografisesta kartasta n:o 3932 03 + 3941 01 UTSJOKI	A4	1:20000	44
Yleisfosfaattikartta, kalibroidut arvot	A3	1:500	45
Pinta- ja pohjavaaituskartta, kaikki alueet	A3	1:50	46
Pintakartta, kodansija 4	A4	1:50	47
Alue 3b			
- tasokartta, tasot 0 - 3	A3	1:25	48
- tasokartta, tasot 4, 6, 8	A3	1:25	49
- profiilikartta	A3	1:10	50
Alue 5			
- tasokartta, tasot 0 - 2	A3	1:25	51
- tasokartta, tasot 3, 4, 6, 7	A3	1:25	52
- profiilikartta	A3	1:10	53
Alue 6			
- tasokartta, tasot 0 - 4	A3	1:25	54
- profiilikartta	A4	1:10	55
Alue 7			
- tasokartta, tasot 0 - 4	A3	1:25	56
- profiilikartta	A4	1:10	57
Alue 10b			
- tasokartta, tasot 0 - 6	A3	1:25	58
- profiilikartta	A3	1:10	59
Alue 11			
- tasokartta, länsireuna, tasot 0 - 1	A3	1:25	60
- tasokartta, länsireuna, tasot 2, 3, 5	A3	1:25	61
- taso- ja profiilikartta, itäreuna	A4	1:25, 1:10	62

8. Luettelo negatiiveista

neg. n:o	koko	kuva n:o	aihe	kuvaaja
70188	6 x 7	37	Alue 10b paalutettuna, kaakosta	TR
70189	"	1	Alue 3b, taso 0 kaakosta	TR
70190	"	46	Alue 11 ennen turpeen poistoa, lännestä	TR
70191	"	38	Alue 10b, taso 0 idästä	TR
70192	"		Alue 6 kaakosta, työkuva	TR
70193	"	22	Alue 6, taso 0 idästä	TR
70194	"	2	Alue 3, taso 1 eteläkaakosta	TR
70195	"	23	Alue 6, taso 1 idästä	TR
70196	"	25	Alue 6, taso 2 idästä	TR
70197	"	4	Alue 3b, taso 2 lännestä	TR
70198	"	3	Alue 3b, taso 2 kaakosta	TR
70199	"		Alue 11, taso 0 etelästä	TR
70200	"	47	Alue 11, taso 0 kaakosta	TR
70201	"	31	Alue 7, taso 0 pohjoisesta	TR
70202	"	32	Alue 7, taso 0 pohjoisesta. Yksityiskohtakuva palaneista kivistä	TR
70203	"	26	Alue 6, taso 3 idästä	TR
70204	"	9	Alue 5, taso 0 lounaasta	TR
70205	"	27	Alue 6, taso 4 idästä	TR
70206	"	48	Alue 11, taso 1 lounaasta	HR
70207	"		Alue 3b, taso 3 lännestä	TR
70208	"		Alue 3b, taso 3 lännestä	TR
70209	"		Alue 3b, taso 3 kaakosta	TR
70210	"	33	Alue 7, taso 1 pohjoisesta	TR
70211	"		Alue 6, taso 5 idästä	TR

neg. n:o	koko	kuva n:o	aihe	kuvaaja
70212	6 x 7	28	Alue 6, K1 profiili koillisesta	TR
70213	"	11	Alue 5, taso 1 lounaasta	TR
70214	"	39	Alue 10b, taso 1 idästä	TR
70215	"	49	Alue 11, taso 0/2 lounaasta	TR
70216	"		Alue 3b, taso 4 lännestä	HR
70217	"		Alue 3b, taso 4 lännestä	HR
70218	"		Alue 3b, taso 4 kaakosta	HR
70220	"		Alue 3b, taso 5 lännestä	TR
70221	"		Alue 3b, taso 5 kaakosta	TR
70222	"	24	Alue 6 nurkka, taso 1 koillisesta	TR
70223	"		Alue 11 pohjoispää, taso 1 lännestä	TR
70224	"	34	Alue 7, taso 3 pohjoisesta	TR
70225	"	29	Alue 6 nurkka, taso 2 koillisesta	TR
70226	"	40	Alue 10b, taso 2 idästä	TR
70227	"	13	Alue 5, taso 2 lounaasta	TR
70228	"		Alue 5 K5, taso 2 lännestä, yksityiskohta	TR
70229	"	5	Alue 3b, taso 6 kaakosta	TR
70230	"	6	Alue 3b, taso 6 lännestä	TR
70231	"		Alue 11 pohjoispää, taso 2 lännestä	TR
70232	"		Alue 6 nurkka, taso 3 koillisesta	TR
70233	"		Alue 7, taso 4 pohjoisesta	TR
70234	"		Alue 6 nurkka, taso 4 koillisesta	TR

neg. n:o	koko	kuva n:o	aihe	kuvaaja
70235	6 x 7		Alue 3b, taso 7 kaakosta	TR
70236	"		Alue 3b, taso 7 lännestä	TR
70237	"	19	Alue 5, taso 0 lounaasta. Uurrenuija in situ	TR
70238	"		Alue 5, taso 0 lounaasta. Uurrenuija in situ	TR
70239	"		Alue 5, taso 0 lounaasta. Uurrenuija in situ	TR
70240	"		Alue 6 nurkka, taso 5 koillise- sesta	TR
70241	"		Alue 7, taso 5 pohjoisesta	TR
70242	"	10	Alue 5 länsipää, taso 0 ete- lästä	TR
70243	"	50	Alue 11, taso 3 etelästä	TR
70244	"	56	Alue 6 idästä, työkuva peit- tämisestä, Henry Orti ja He- lena Ranta	TR
70245	"	41	Alue 10b, taso 3 idästä	TR
70246	"	35	Alue 7, profiili N-S lännestä	TR
70247	"		Alue 3b, taso 8 kaakosta	TR
70248	"		Alue 3b, taso 8 lännestä	TR
70249	"	12	Alue 5 länsipää, taso 1 ete- lästä	TR
70250	"		Alue 11, taso 4 etelästä	TR
70251	"		Alue 3b, taso 9 etelästä	TR
70252	"		Alue 3b, taso 9 lännestä	TR
70258	"	42	Alue 10b, taso 4 idästä	TR
70259	"		Alue 11, taso 5 etelästä	TR
70260	"		Alue 3b, profiili N-S lännestä	TR
70261	"	7	Alue 3b, profiili N-S lännestä	TR
70262	"		Alue 10b, taso 5 idästä	TR

neg. n:o	koko	kuva n:o	aihe	kuvaaja
70263	6 x 7	14	Alue 5 K5, taso 2 etelästä	TR
70264	"		Alue 5 K5, taso 2 lännestä	TR
70265	"	15	Alue 5 K5, taso 2 kaakosta	TR
70266	"		Alue 5 lounaasta, työkuva	TR
70267	"	54	Alue 5 luoteesta, työkuva, Helena Ranta	TR
70268	"	55	Alue 5 luoteesta, työkuva	TR
70269	"	16	Alue 5, taso 3 lännestä	TR
70270	"		Alue 5 K5, taso 3 kaakosta	TR
70271	"		Alue 10b, taso 6 etelästä	TR
70272	"		Alue 5 K11/K12, taso 3/4 pohjoisesta	TR
70273	"		Alue 5 K11/K12, taso 3/4 etelästä	TR
70274	"	17	Alue 5, taso 4 lännestä	TR
70275	"		Alue 5 K5, taso 4 kaakosta	TR
70276	"	52	Alue 11, panoraama profiilista K8, K10 lounaasta	TR
70277	"	52	Alue 11, panoraama profiilista K8, K10 lounaasta	TR
70278	"	52	Alue 11, panoraama profiilista K8, K10 lounaasta	TR
70279	"	43	Alue 10b, profiili W-E ete- lästä	TR
70280	"	44	Alue 10b, profiili N-S län- nestä	TR
70281	"	53	Alue 10b lounaasta, työkuva profiilin piirtämisestä, He- lena Ranta	TR
70282	"		Alue 5 K5, taso 5 kaakosta	TR
70283	"		Alue 5 ylhäältä etelästä, myy- ränkolot vallin alla	TR
70284	"	45	Alue 10b lännestä, maanäyte- kourut profiilissa	TR

neg. n:o	koko	kuva n:o	aihe	kuvaaja
70285	6 x 7	18	Alue 5 K5, taso 6 kaakosta	TR
70286	"		Alue 5 K5, taso 7 kaakosta	TR
70287	"		Alue 5, profiili W-E etelästä	TR
70288	"		Alue 5, profiili W-E etelästä	TR
70289	"	21	Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
70290	"	21	Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
70291	"		Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
70292	"	21	Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
70293	"		Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
70294	"	21	Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
70295	"	51	Alue 11 peitettynä, lounaasta	HR
70296	"	36	Alue 7 peitettynä, lounaasta	HR
70297	"	20	Alue 5 peitettynä, lounaasta	TR
70298	"	30	Alue 6 peitettynä, kaakosta	TR
70299	"	8	Alue 3 peitettynä, länsiluo- teesta	TR
70307	"	57	Kuoppa kodan I koillispuolel- la, lounaasta	TR
70318	kino		UTSJOKI 34 ONNELA Onnelan seitakivi, luoteesta	TR
70319	"	58	Onnelan seitakivi, lounaasta	TR

9. Luettelo diapositiiveista

dia n:o	koko	aihe	kuvaaja
13529	kino	Alue 3b, taso 0 kaakosta	TR
13530	"	Alue 3b, taso 2 lännestä	TR
13531	"	Alue 3b, taso 2 kaakosta	TR
13532	"	Alue 3b, taso 4 lännestä	TR
13533	"	Alue 3b, taso 4 kaakosta	TR
13534	"	Alue 3b, taso 5 lännestä	TR
13535	"	Alue 3b, taso 5 kaakosta	TR
13536	"	Alue 3b, taso 8 kaakosta	TR
13537	"	Alue 3b, taso 8 lännestä	TR
13538	"	Alue 3b, taso 9 etelästä	TR
13539	"	Alue 3b, taso 9 lännestä	TR
13540	"	Alue 3b, länteen antava N-S profiili	TR
13541	"	Alue 5, taso 0 lounaasta	TR
13542	"	Alue 5, taso 0, länsipuoli etelästä	TR
13543	"	Alue 5, taso 1 lounaasta. Laaja- kulma	TR
13544	"	Alue 5, taso 1, länsipuoli etelästä	TR
13545	"	Alue 5, taso 2 lounaasta	TR
13546	"	Alue 5, K5 taso 2 lännestä. Yksityiskohta	TR
13547	"	Alue 5, taso 2, länsipuoli etelästä	TR
13548	"	Alue 5, K5 taso 2 kaakosta	TR
13549	"	Alue 5, taso 3 lännestä	TR
13550	"	Alue 5, K5 taso 3 kaakosta	TR
13551	"	Alue 5, taso 4 lännestä	TR
13552	"	Alue 5, K5 taso 4 kaakosta	TR

dia n:o	koko	aihe	kuvaaja
13553	kino	Alue 5, K5 taso 5 kaakosta	TR
13554	"	Alue 5, K5 taso 6 kaakosta	TR
13555	"	Alue 5, myyränkolot vallin alla, ylhäältä etelästä	TR
13556	"	Alue 5, taso 0. Uurrenuija in situ	TR
13557	"	Alue 5, taso 0. Uurrenuija in situ	TR
13558	"	Alue 6, taso 0 idästä	TR
13559	"	Alue 6, taso 1 idästä	TR
13560	"	Alue 6, taso 2 idästä	TR
13561	"	Alue 6, taso 5 idästä	TR
13562	"	Alue 6, taso 3 idästä	TR
13563	"	Alue 6, K1 profiili koillisesta	TR
13564	"	Alue 6, nurkka taso 1 koillisesta	TR
13565	"	Alue 6, nurkka taso 1 koillisesta	TR
13566	"	Alue 6, nurkka taso 2 koillisesta	TR
13567	"	Alue 7, taso 0 pohjoisesta. Kivikasa, mahdollisesti keitto- kiviä	TR
13568	"	Alue 7, taso 1 pohjoisesta	TR
13569	"	Alue 7, taso 2 pohjoisesta	TR
13570	"	Alue 7, länteen antava N-S pro- fiili	TR
13571	"	Alue 10b, paalutettuna ennen turpeen poistamista, kaakosta	TR
13572	"	Alue 10b, taso 1 idästä. Laajakulma	TR
13573	"	Alue 10b, taso 2 idästä. Laajakulma	TR
13574	"	Alue 10b, taso 3 idästä	TR
13575	"	Alue 10b, taso 4 idästä	TR
13576	"	Alue 10b, taso 6 etelästä	TR
13577	"	Alue 10b, etelään antava W-E profiili	TR

dia	n:o	koko	aihe	kuvaaja
	13578	kino	Alue 10b, länteen antava N-S profiili	TR
	13579	"	Alue 10b lännestä. Maanäyte- kourut profiilista	TR
	13580	"	Alue 11 ennen turpeen poistoa lännestä	TR
	13581	"	Alue 11, taso 0/2 lounaasta	TR
	13582	"	Alue 11, taso 1 lounaasta	TR
	13583	"	Alue 11 pohjoispuoli, taso 2 lännestä	TR
	13584	"	Alue 11, taso 3 etelästä	TR
	13585	"	Alue 11, taso 4 etelästä	TR
	13586	"	Alue 11, taso 5 etelästä	TR
	13587	"	Alue 11, panoraama profiilista K8 K10 lounaasta	TR
	13588	"	Alue 11, panoraama profiilista K8 K10 lounaasta	TR
	13589	"	Alue 11, panoraama profiilista K8 K10 lounaasta	TR
	13590	"	Seitakivi Utsjoki 34 lounaasta	TR
	13591	"	Työkuva, työmaaparakkia tuodaan	TR
	13592	"	Työkuva alueelta 6, kaakosta, vasemmalta Tapio Hagelin, Tauno Rasmus, Sirkka Seppälä ja Jarkko Nyyssölä	TR
	13593	"	Työkuva piirtämisestä, alue 5 luoteesta, Helena Ranta	TR
	13594	"	Työkuva alueelta 5, lounaasta, Helena Ranta	TR
	13595	"	Työkuva pintavaaituksesta, alue 6 idästä, Henry Orti ja Helena Ranta	TR
	13596	"	Työkuva alueelta 7, pohjoisesta, Helena Ranta ja lehtipiikki	TR
	13597	"	Työkuva alueelta 10b, lounaasta, profiilin piirustus, Helena Ranta	TR

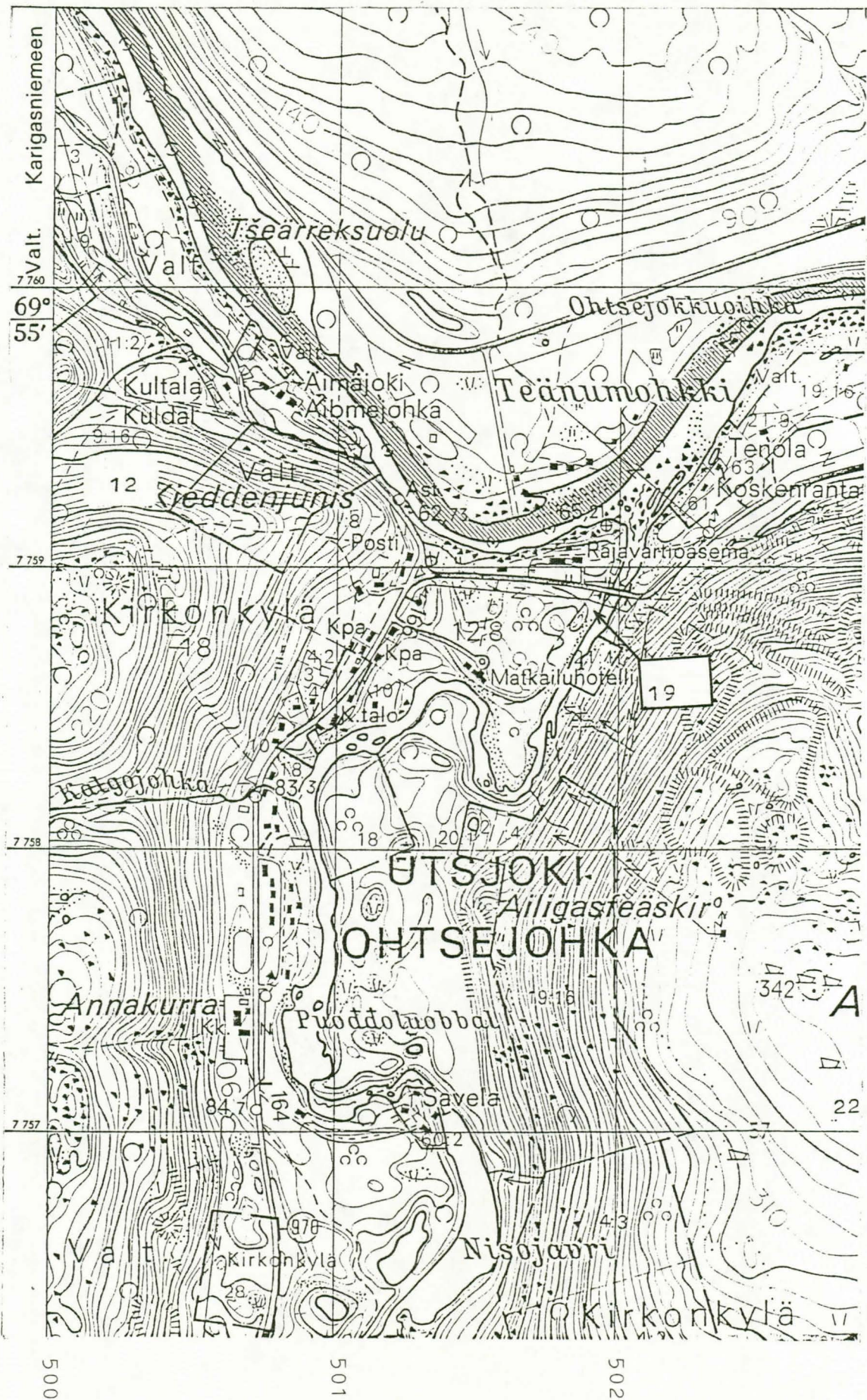
dia n:o	koko	aihe	kuvaaja
13598	kino	Työkuva alueelta 10b, lounaasta, maanäytekourun kiinnittäminen seinämään, Tuija Rankama	HR
13599	"	Työkuva, aluetta 6 peitetään, idästä. Henry Orti ja Helena Ranta	TR
13750	"	Alue 5 K5 taso 7, kaakosta	TR
13751	"	Alue 5, profiili W-E etelästä	TR
13752	"	Alue 5, profiili W-E etelästä	TR
13753	"	Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
13754	"	Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
13755	"	Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
13756	"	Alue 5, panoraama profiilista W-E etelästä	TR
13757	"	Alue 3 peitettynä, länsiluo- teesta	TR
13758	"	Alue 5 peitettynä, lounaasta	TR
13759	"	Alue 6 peitettynä, kaakosta	TR
13760	"	Alue 7 peitettynä, lounaasta	TR
13761	"	Alue 10 peitettynä, kaakosta	TR
13763	"	Alue 11 peitettynä, lounaasta	TR
13764	"	Työkuva alueelta 5, Helena Ranta ja Henry Orti, idästä	TR
13765	"	Ryhmäkuva kopin vieressä, luo- teesta	TR
13766	"	Kuoppa kodansijan I koillispuo- lolla, lounaasta	TR
13767	"	Kodansija II koillisesta	TR
13768	"	Painanne polulla alueelta 10 kopille, kaakosta	TR

Kuvaajat: TR = Tuija Rankama, HR = Helena Ranta

UTSJOKI 19 ONNELA

ote topografisesta kartasta n:o 3932 03 + 3941 01 UT SJOKI

UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1986 - 1987

fosfaattipitoisuuskartta,

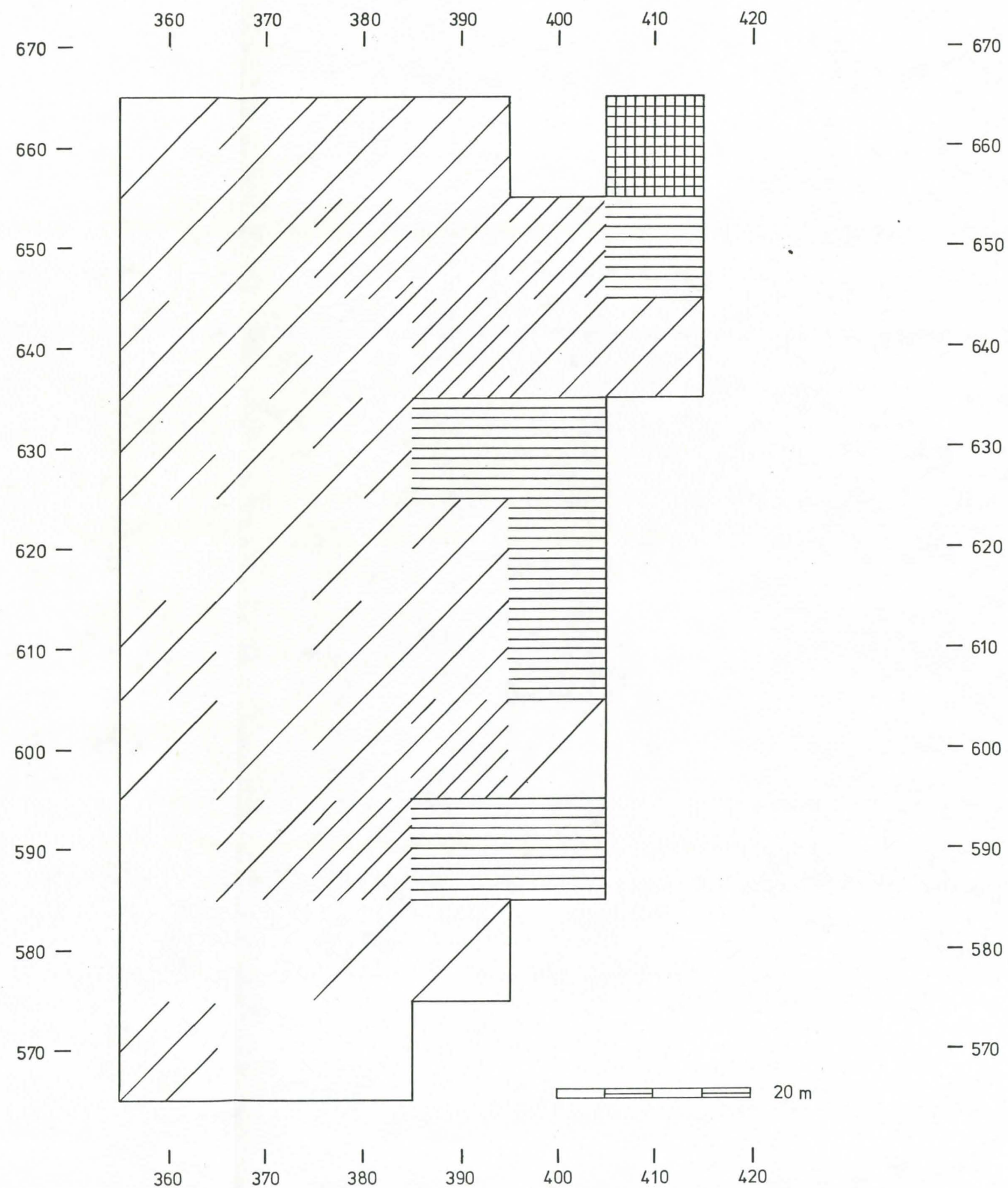
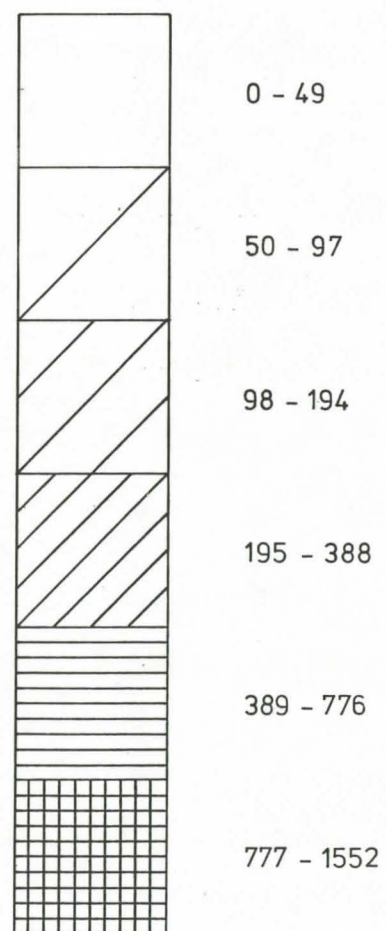
kalibroidut arvot

mk 1:500

piirt. T. Rankama

k.a. = 194

UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

pinta- ja pohjavaaituskartta

mk 1:50 2,5m

Alueet 3b,5 ja 7: kp 1=71,16 m ymp / kone 1= 115

Alue 6: kp 1=71,16 m ymp / kone 2 =159

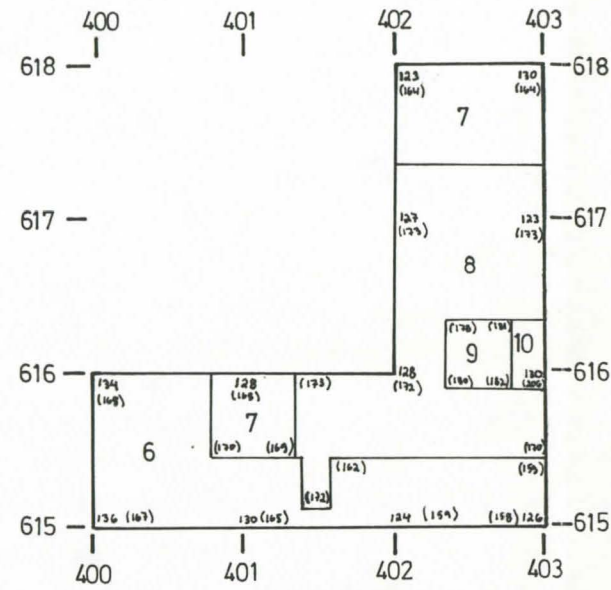
Alue 10: kp 1 = 71,16 m ymp / kone 4 = 019

Alue 11: kp 1=71,16 m ymp / kone 5 = 250

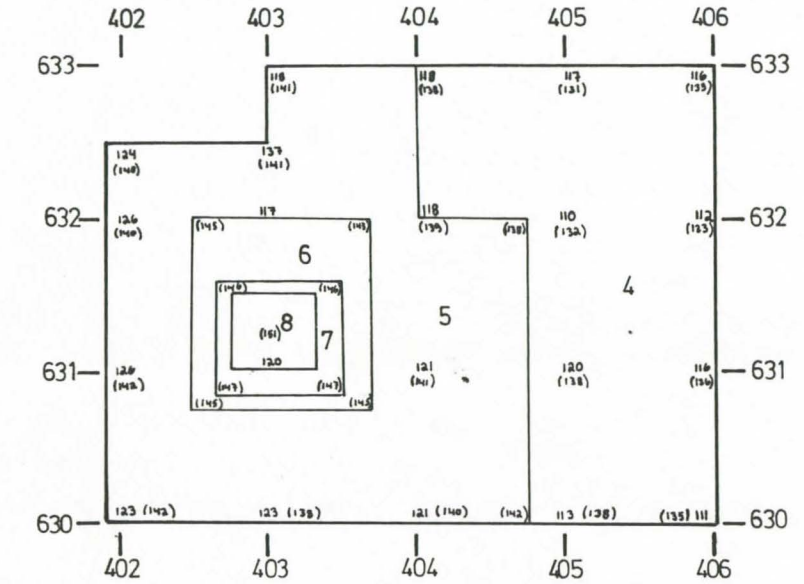
Piirt. Helena Ranta

- ooo pinaluku
- (ooo) pohjaluku
- 0 taso

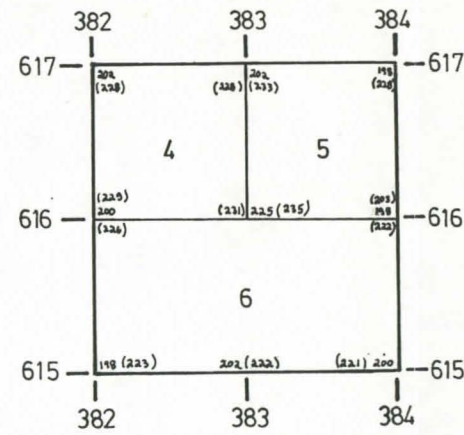
Alue 3b

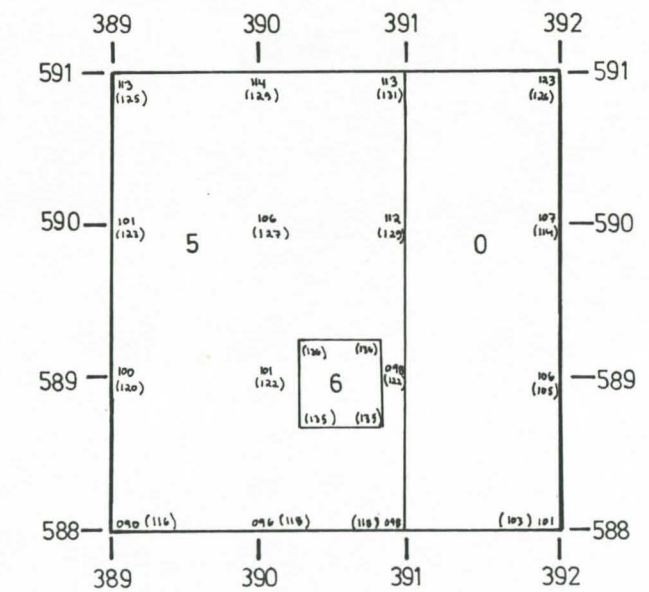
Alue 5

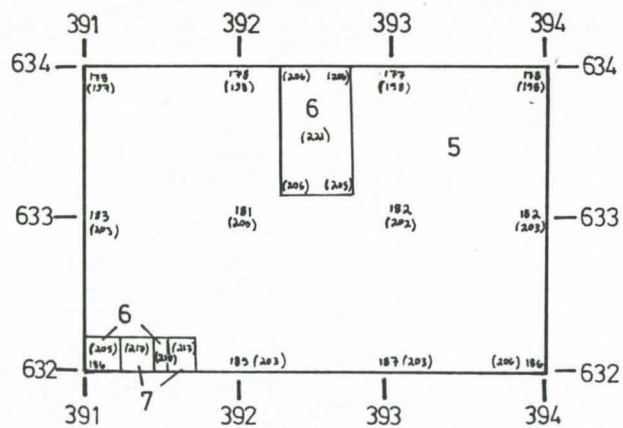
Alue 7

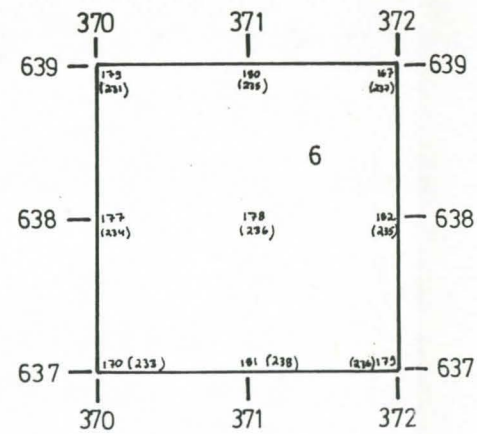
Alue 11

Alue 6

Alue 10

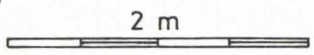
UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

pintakartta

kodansija 4

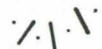

mk 1:50

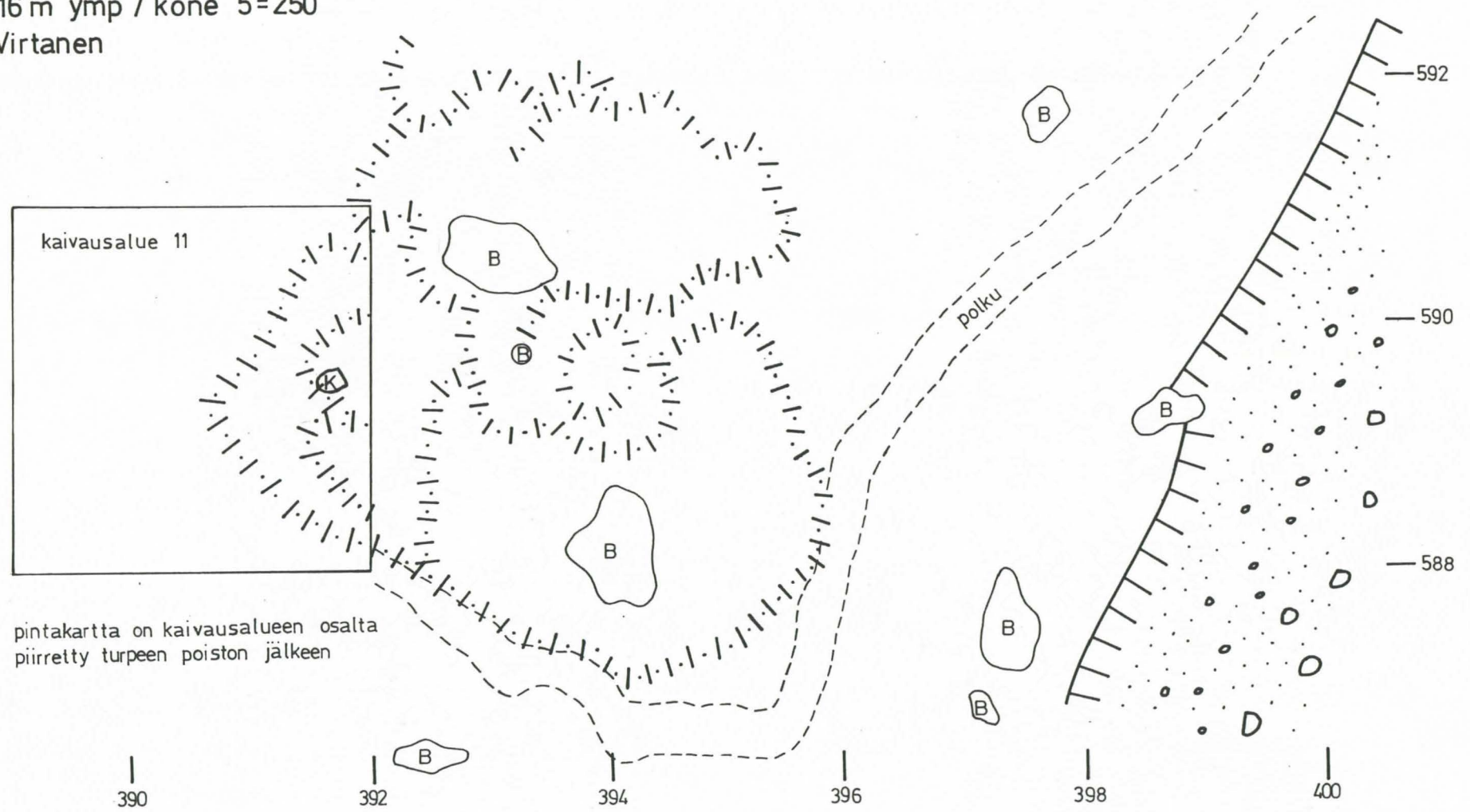

kp 1 = 71,16 m ymp / kone 5 = 250

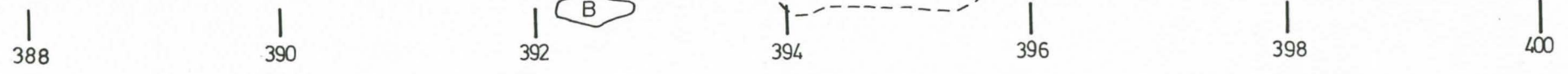
piirt. T. Virtanen

- kohouma
- koivu
- kivi

pintakartta on kaivausalueen osalta piirretty turpeen poiston jälkeen

UTSJOKI 19 ONNELA

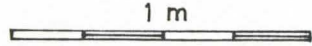
Tuija Rankama 1987

tasokartta

alue 3b

tasot 0-3

mk 1:25

kp 1=71,16 m ymp / kone 1=115

piirt. H.Ranta

T. Rankama

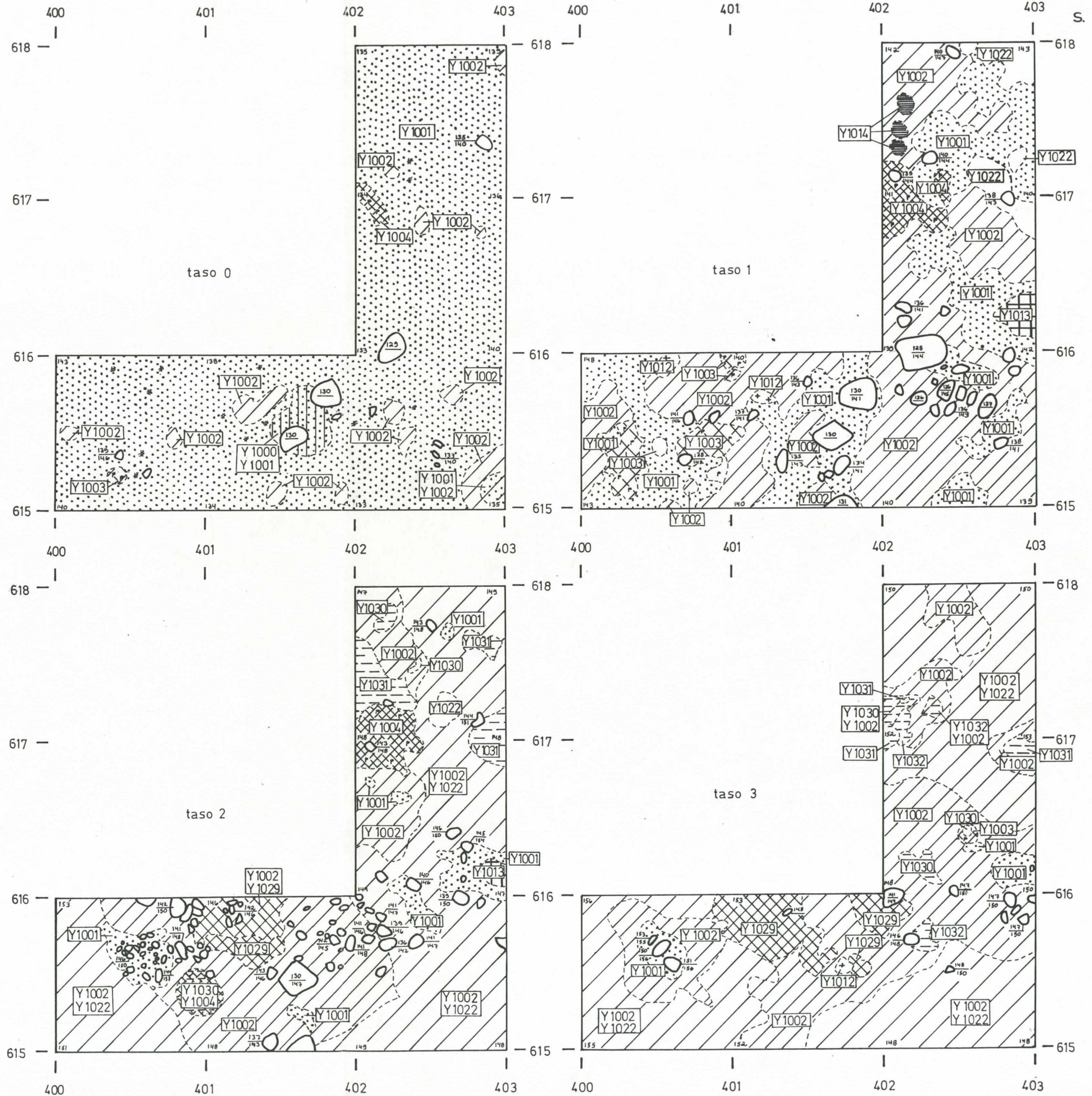
S. Seppälä

- Y1000 turve ja humus
- Y1001 huuhtoutumiskerros
- Y1002 rikastumiskerros
- Y1003 vaaleanpunaiseksi palanut hiekka
- Y1004 tummanpunaiseksi palanut hiekka
- Y1012 valkoiseksi palanut hiekka
- Y1013 turpeensekainen nokimaa
- Y1014 likamaa
- Y1022 koskematon pohjahiekka
- Y1029 punainen hiekka
- Y1030 siltti
- Y1031 vaaleanharmaa silttihiekka
- Y1032 ruskehtava silttihiekka
- Y1043 tummanpunainen likaisensekainen hiekka

kivi

hiiltä

UTSJOKI 19 ONNELA

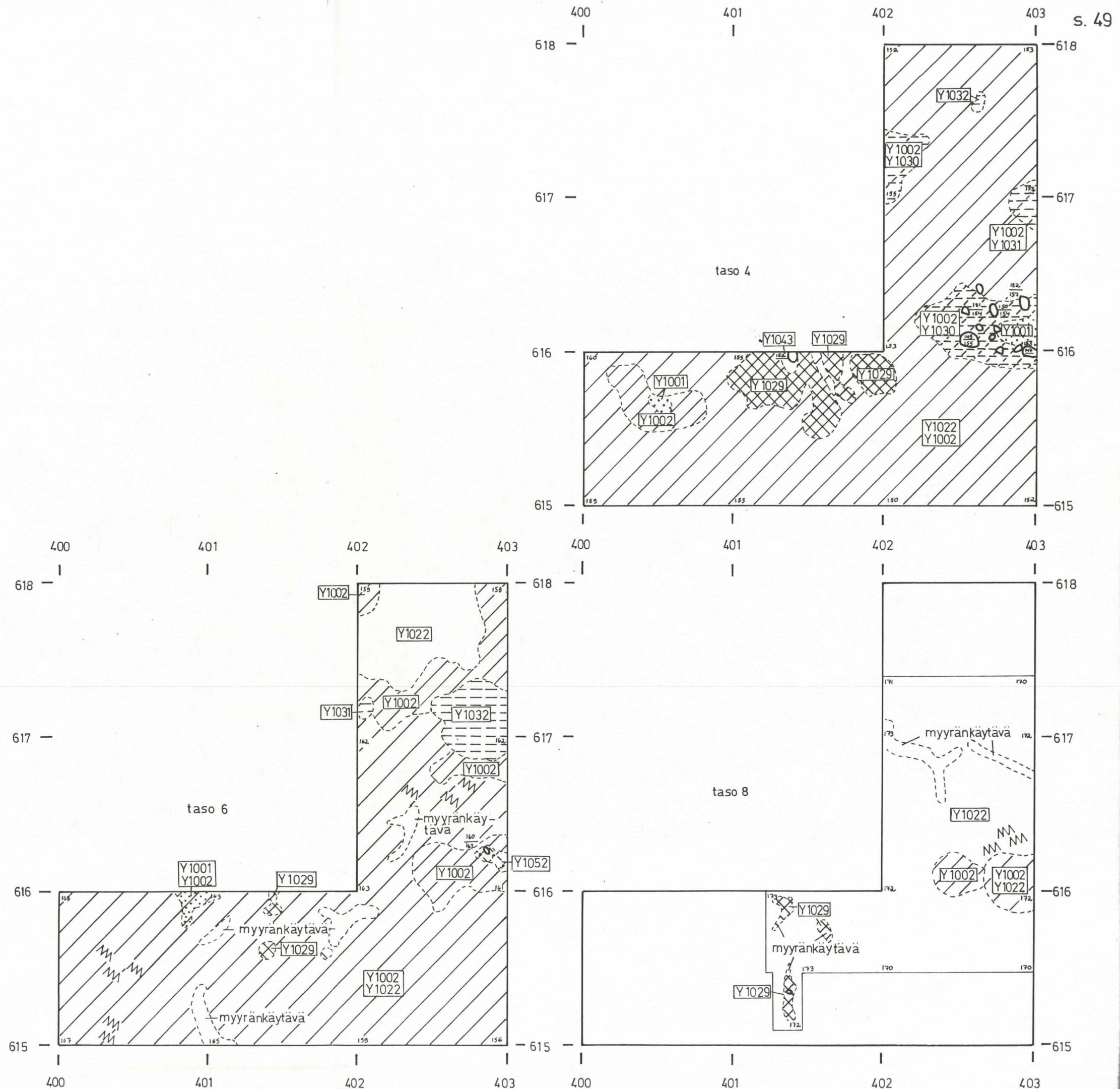
Tuija Rankama 1987

tasokartta
alue 3b
tasot 4,6,8

mk 1:25
kp 1=71,16 m ymp/ kone 1=115
piirt. H.Ranta
T. Virtanen

	Y1000 turve ja humus
	Y1001 huhtoutumiskerros
	Y1002 rikastumiskerros
	Y1003 vaaleanpunaiseksi palanut hiekka
	Y1004 tummanpunaiseksi palanut hiekka
	Y1012 valkoiseksi palanut hiekka
	Y1013 turpeensekainen nokimaa
	Y1014 likamaa
	Y1022 koskematon pohjahiekka
	Y1029 punainen hiekka
	Y1030 siltti
	Y1031 vaaleanharmaa silttihiekka
	Y1032 ruskehtava silttihiekka
	Y1043 tummanpunainen likaisensekainen hiekka
	Y1052 vaaleanpunaiseksi palanut hiekka
	O kivi
	M rautaoksidikokkareita

UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

s. 50

profiilikartta

alue 3b

mk 1:10

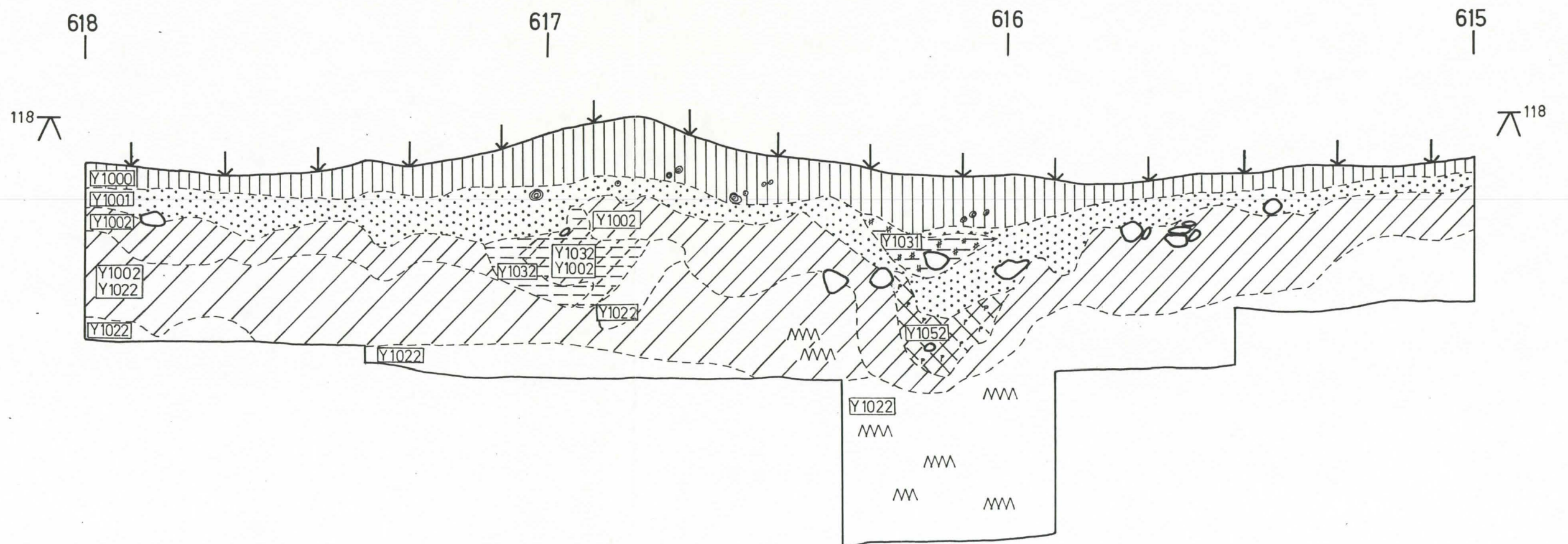
0,5m

kp 1= 71,16 m ymp / kone 1= 115

piirt. T. Virtanen

- Y1000 turve ja humus
- Y1001 huuhtoutumiskerros
- Y1002 rikastumiskerros
- Y1022 koskematon pohjahiekka
- Y1031 vaaleanharmaa silttihiekka

- Y 1032 ruskehtava silttihiekka
- Y 1052 vaaleanpunaiseksi palanut hiekka
- kivi
- * * * hiiltä
- juuri
- rautaoksidikokkareita

N-S-profiili lännestä

UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

tasokartta

alue 5

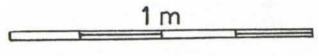
tasot 0-2

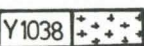
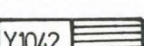
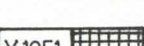
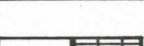
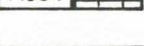
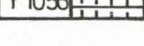
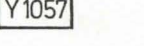
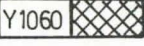

mk 1:25

kp 1=71,16m ymp / kone 1=115

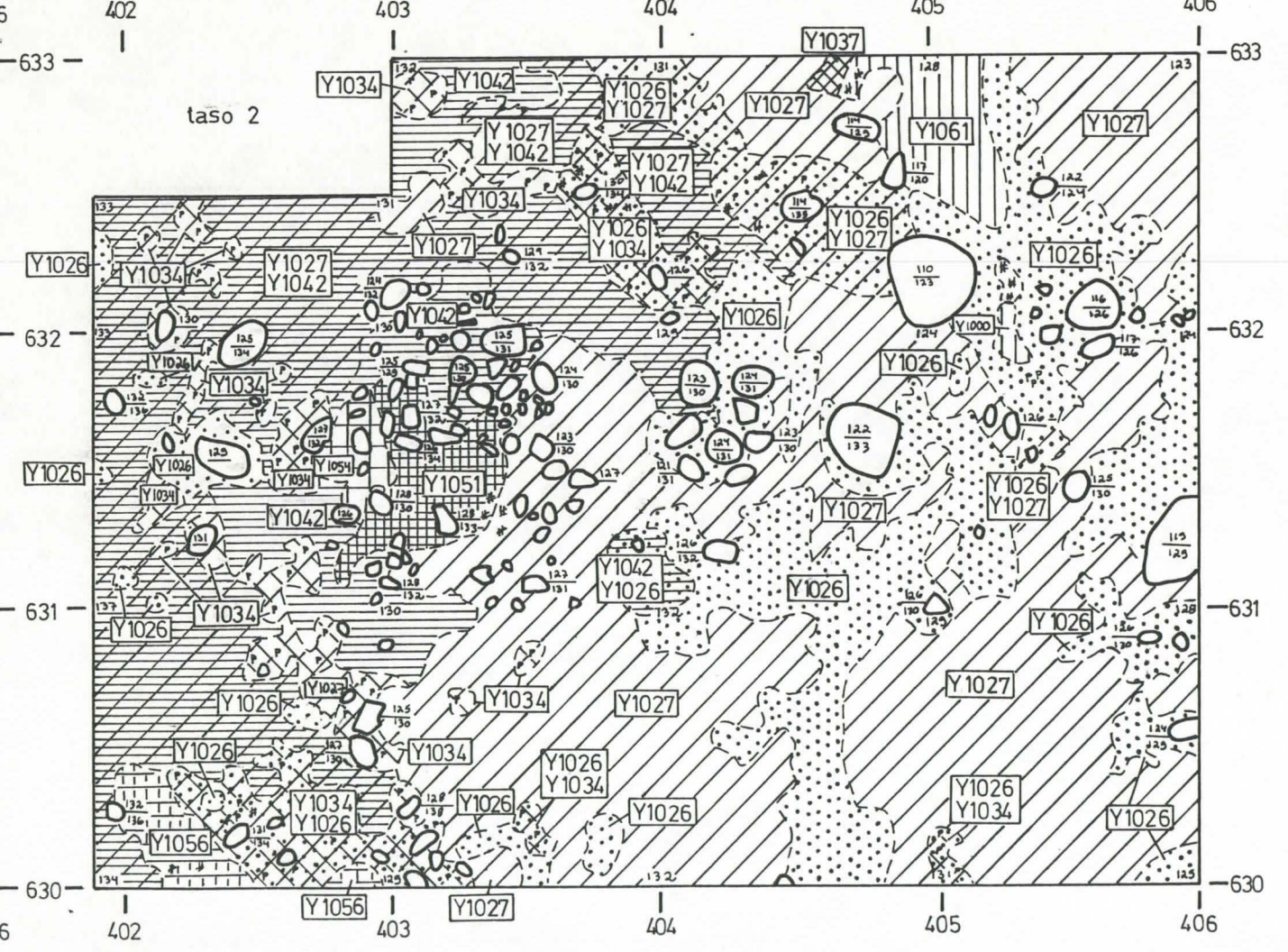
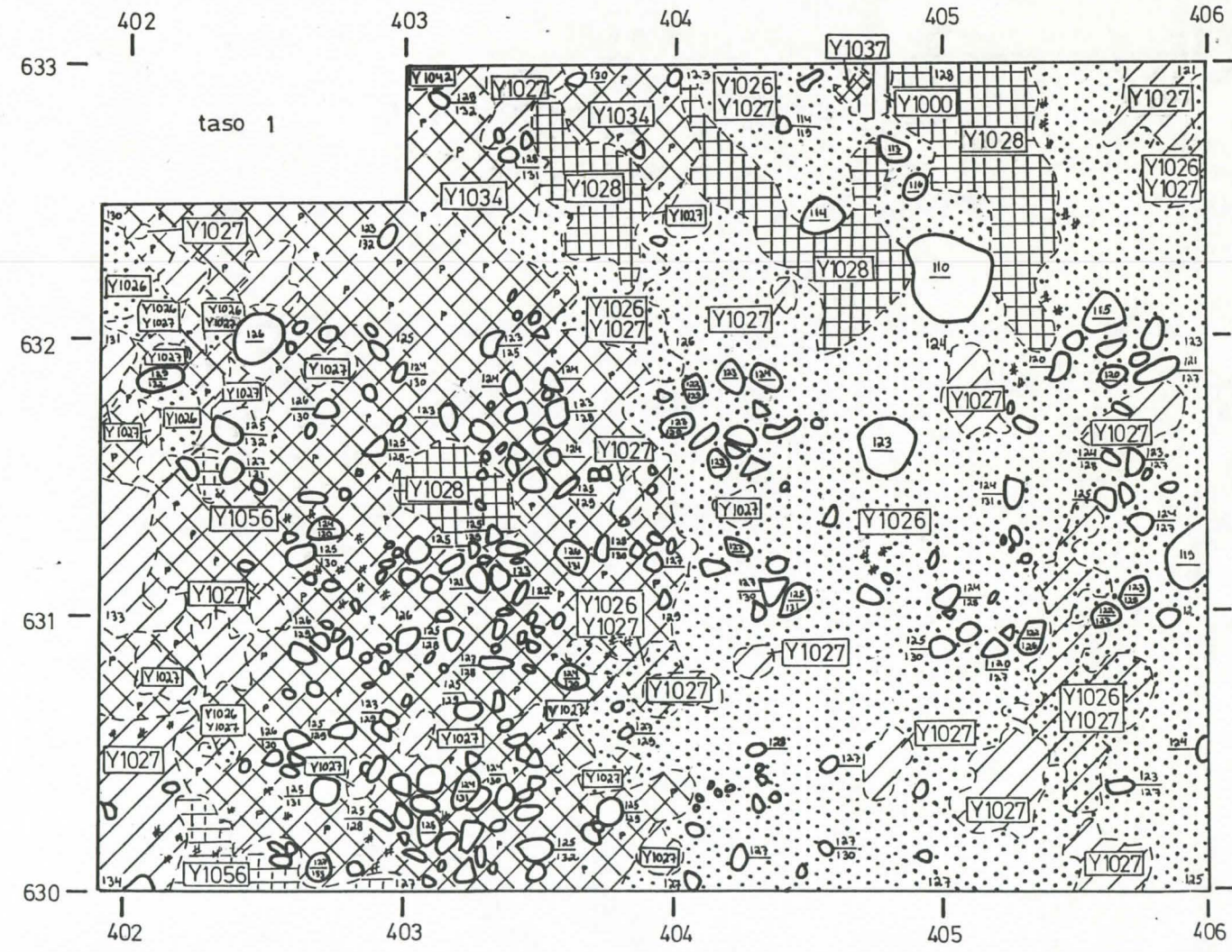
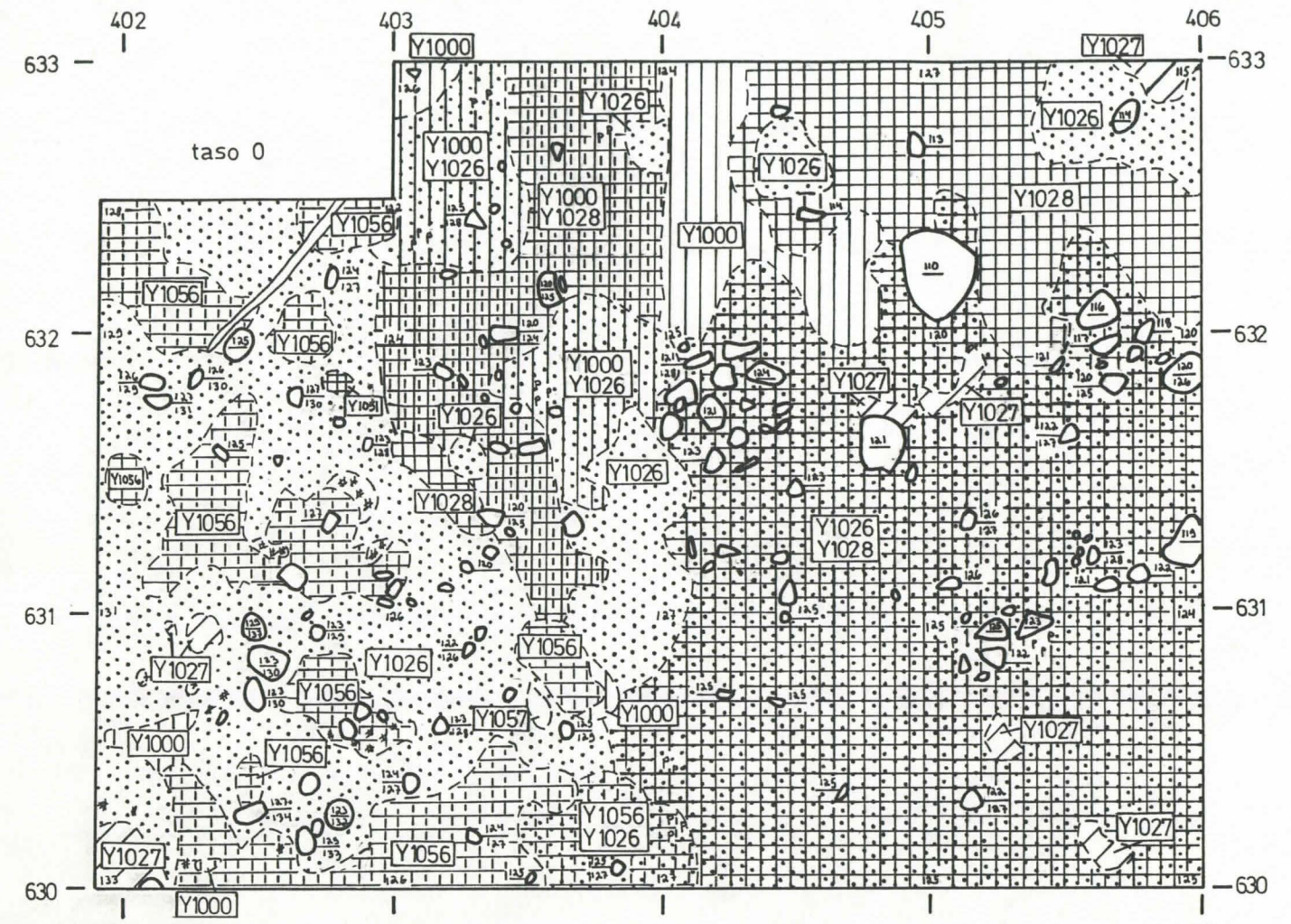
piirt H.Ranta

T. Virtanen

- Y1037 tummanpunainen hiekka
- Y1038 valkoiseksi palanut hiekka
- Y1042 tummanruskea hiekka
- Y1051 tummanruskea turvepitoinen hiekka
- Y1054 vaaleanruskea puunsekainen hiekka
- Y1056 vihertävä turvepitoinen hiekka
- Y1057 vihreä silttihiekka
- Y1060 tummanpunainen hiekka
- Y1061 puunsekainen turve
- kivi
- hiiltä
- juuri

- Y1000 turve ja humus
- Y1022 koskematon pohjahiekka
- Y1026 huuhtoutumiskerros
- Y1027 rikastumiskerros
- Y1028 ruskea turvepitoinen hiekka
- Y1034 vaaleanpunaiseksi palanut hiekka

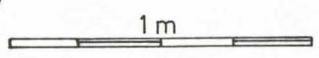

UTSJOKI 19 ONNELA

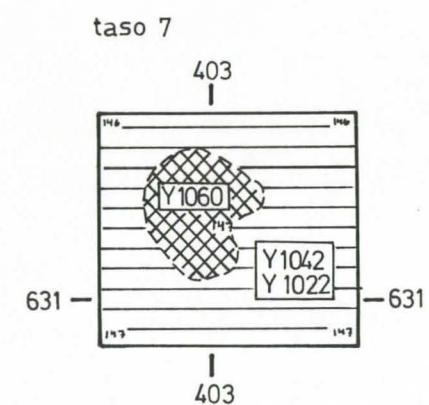
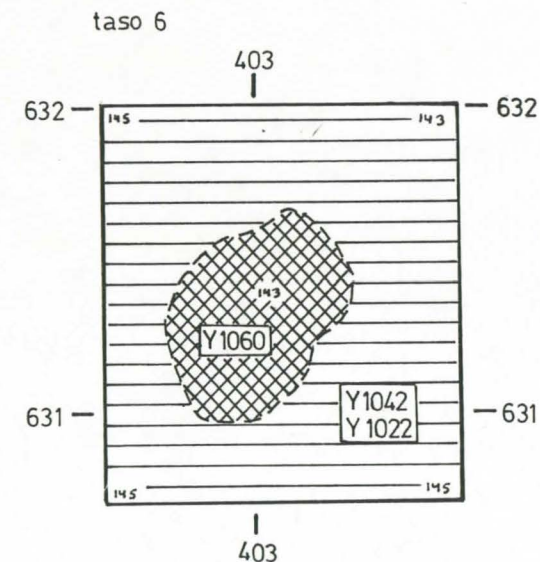
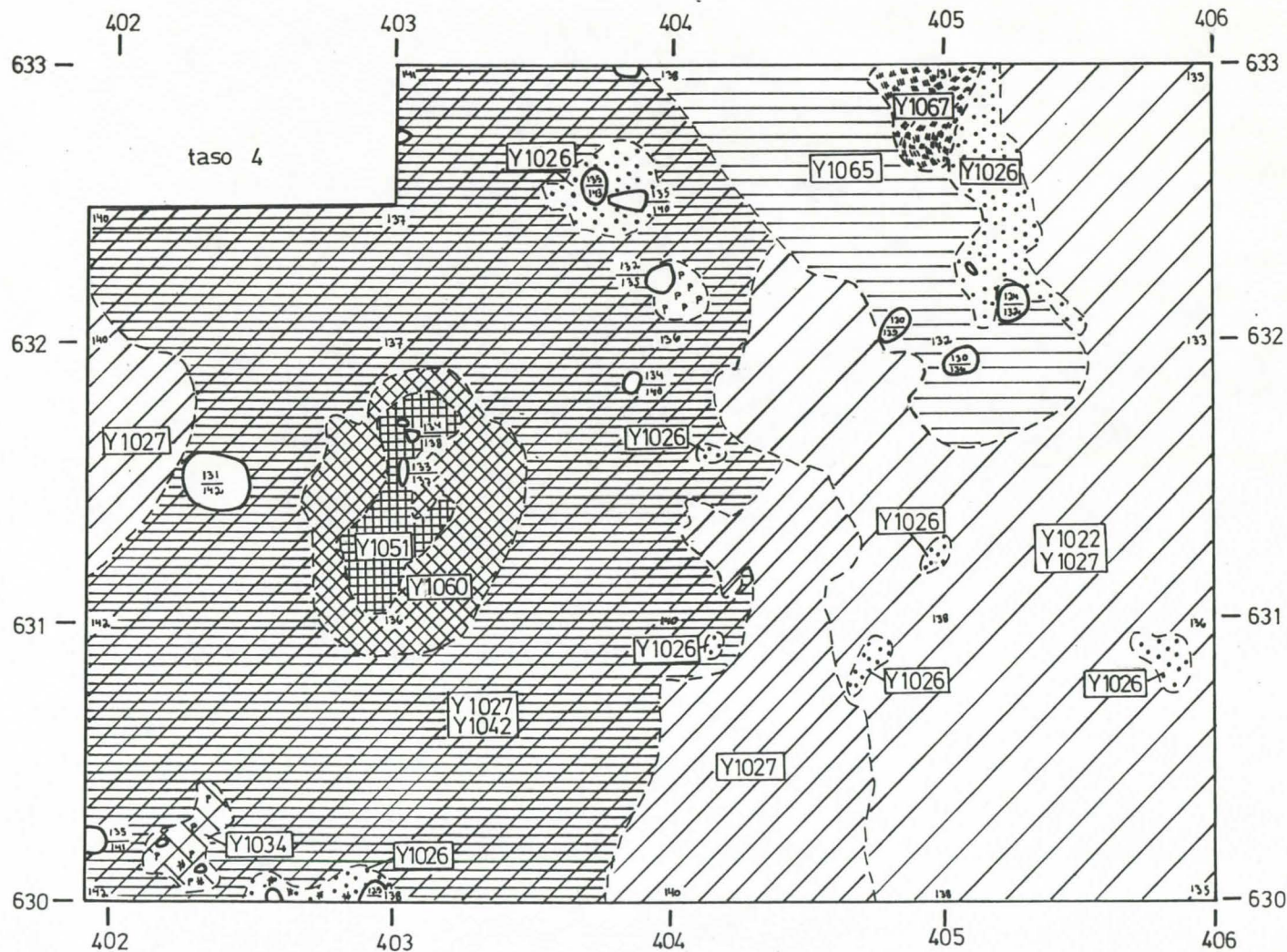
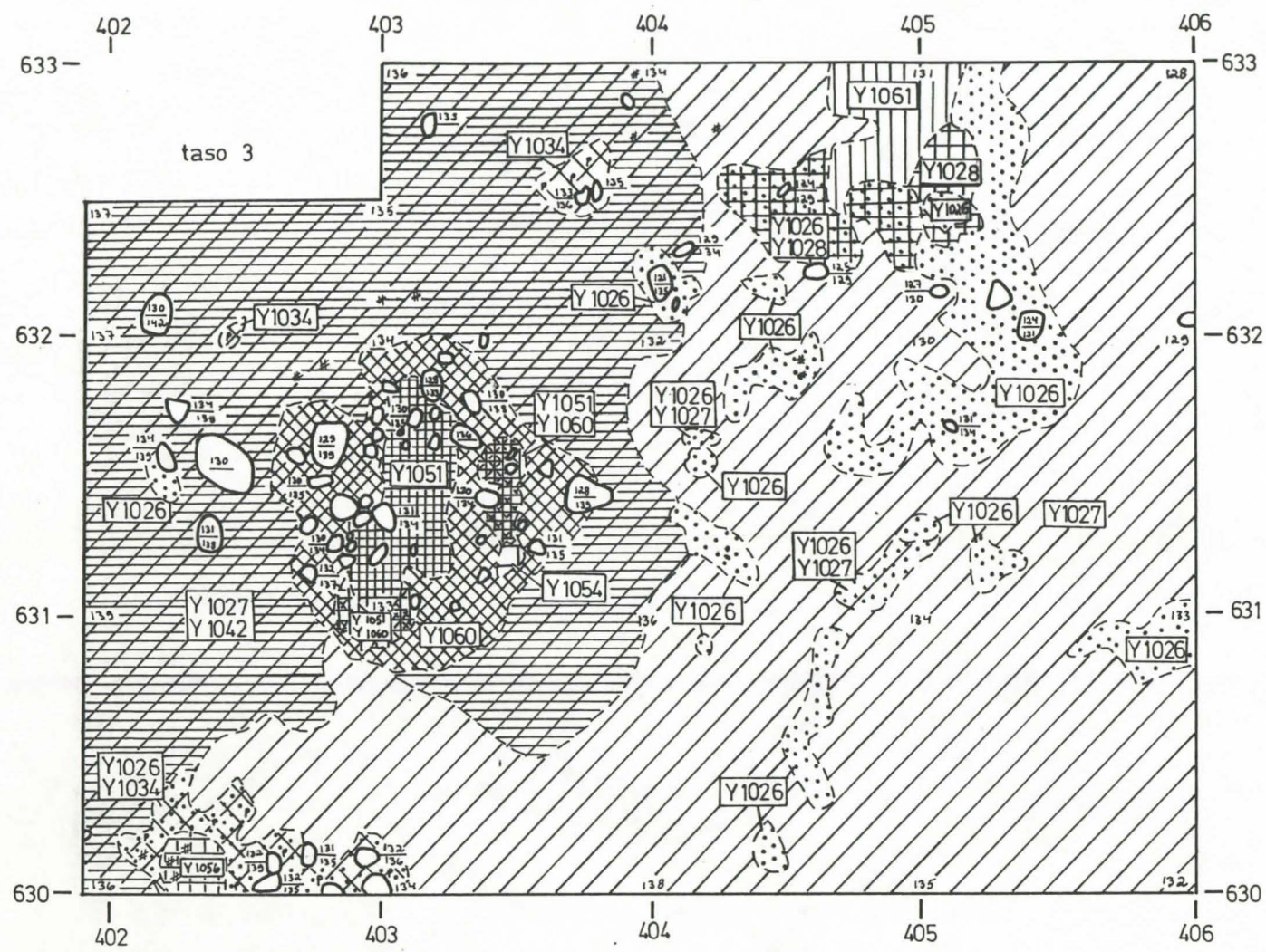
Tuija Rankama 1987

tasokartta
 alue 5
 tasot 3,4,6,7
 mk 1:25
 kp 1=71,16 m ymp / kone 1=115
 piirt H.Ranta

- Y1051 tummanruskea turvepitoinen hiekka
- Y1054 vaaleanruskea puunsekainen hiekka
- Y1056 vihertävä turvepitoinen hiekka
- Y1060 tummanpunainen hiekka
- Y1061 puunsekainen turve
- Y1065 vallimassa
- Y1067 mädäntynyt puu
- kivi
- hiiltä
- palanutta

- Y1022 koskematon pohjahiekka
- Y1026 huuhtoutumiskerros
- Y1027 rikastumiskerros
- Y1028 ruskea turvepitoinen hiekka
- Y1034 vaaleanpunaiseksi palanut hiekka
- Y1042 tummanruskea hiekka

Tuija Rankama 1987

profiilikartta

alue 5

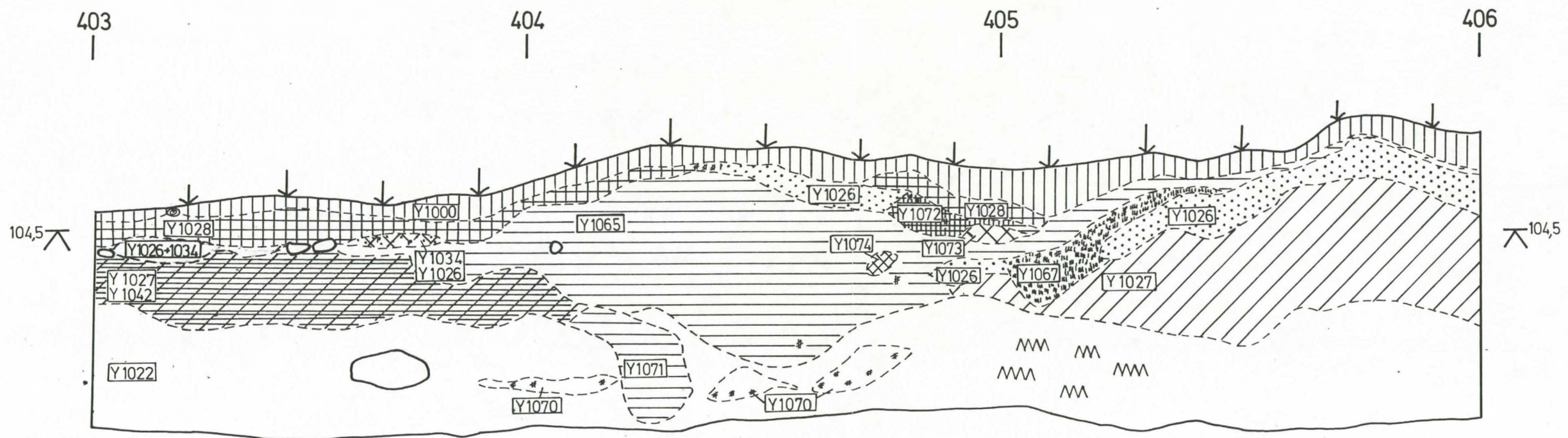
mk 1:10

kp 1=71,16 m ymp / kone 1=115

piirt. T. Virtanen

- kivi
- *#* hiiltä
- MM rautaoksidikokkareita

Y1000		turve ja humus	Y1065		vallimassa
Y1022		koskematon pohjahiekka	Y1067		mädäntynyt puu
Y1026		huuhtoutumiskerros	Y1070		myyräkäytävä
Y1027		rikastumiskerros	Y1071		ruskea sekoittunut hiekka
Y1028		ruskea turvepitoinen hiekka	Y1072		tummanharmaa turvepitoinen hiekka
Y1034		vaaleanpunaiseksi palanut hiekka	Y1073		vaaleanpunainen hiekka
Y1042		tummanruskea hiekka	Y1074		tummanpunainen läiskä

W-E-profiili etelästä

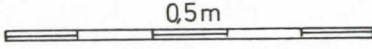
UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

profiilikartta

alue 6

mk 1:10

kp 1= 71,16m ymp / kone 2=159

piirt. H. Ranta

Y1000 turve ja humus

Y1007 huuhtoutumiskerros

Y1008 rikastumiskerros

Y1009 ruskea turvepitoinen hiekka

Y1010 tummanpunainen hiekka

Y1022 koskematon pohjahiekka

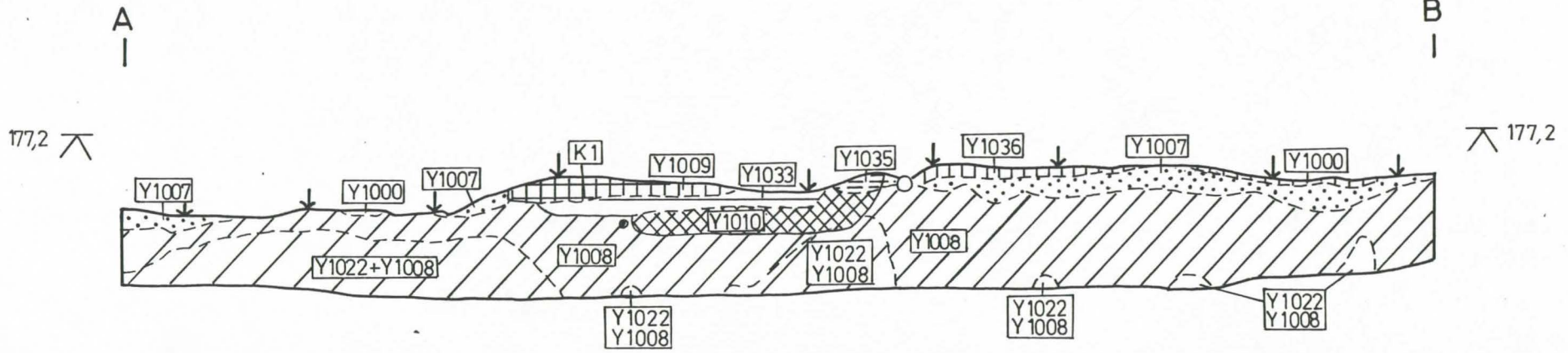
Y1033 vaaleanharmaa hiekka

Y1035 ruskea silttihiekka

Y1036 turve

kivi

juuri

A-B- profiili luoteesta

UTSJOKI 19 ONNELA

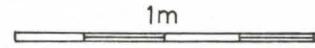
Tuija Rankama 1987

tasokartta

alue 7

tasot 0-4

mk 1:25

kp 1=71,16m ymp / kone 1= 115

piirt. T. Virtanen

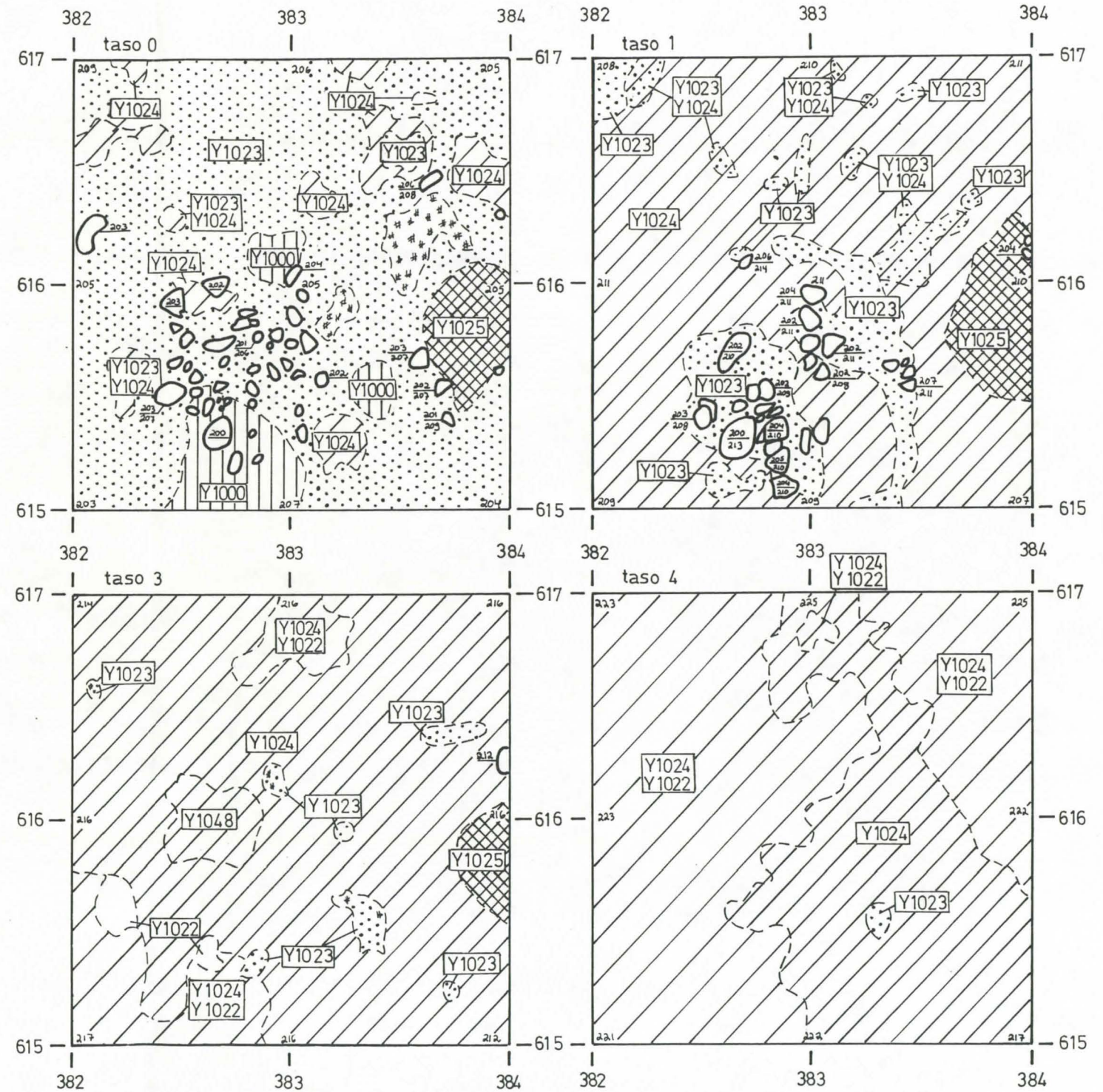
H. Ranta

- Y1000 turve ja humus
- Y1022 koskematon pohjahiekka
- Y1023 huuhtoutumiskerros
- Y1024 rikastumiskerros
- Y1025 tummanpunainen hiekka
- Y1047 musta likamaa
- Y1048 vihertävä hiekka

kivi, palanut

hiiltä

UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

profiilikartta

alue 7

mk 1:10

kp 1=71,16m ymp / kone l=115

piirt. H. Ranta

Y1000 turve ja humus

Y1022 koskematon pohjahiekka

Y1023 huuhtoutumiskerros

Y1024 rikastumiskerros

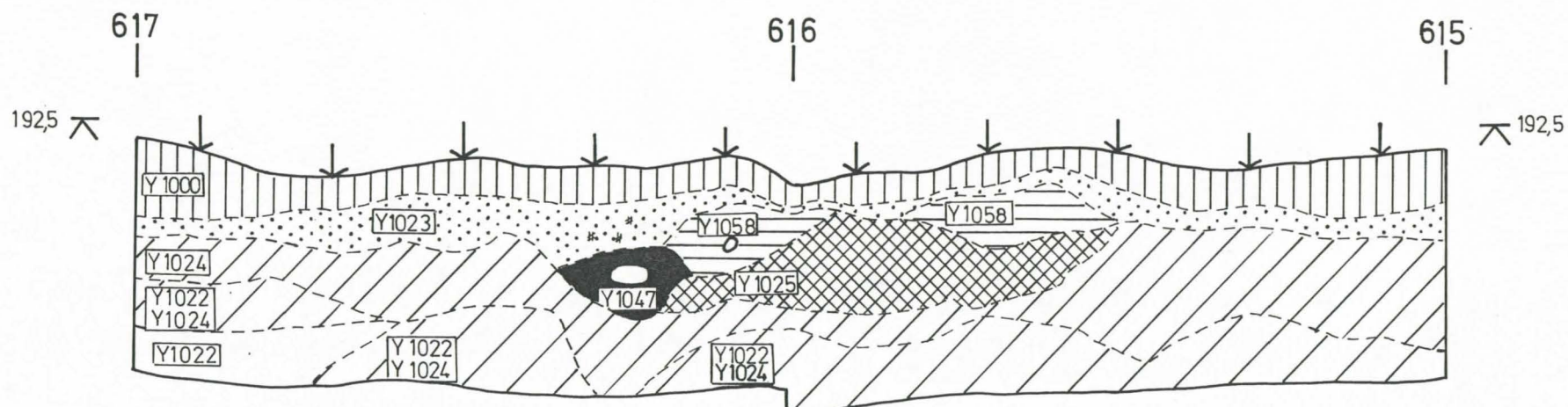
Y1025 tummanpunainen hiekka

Y1047 musta likamaa

Y1058 ruskea orgaanispitoinen hiekka

O kivi

* * * hiiltä

N-S-profiili lännestä

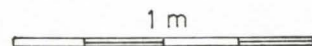
UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

tasokartta
alue 10

tasot 0-6

mk 1:25

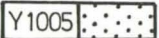
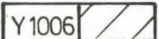
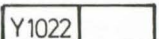
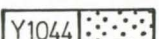
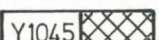
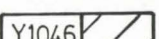
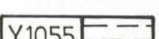
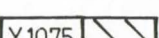

kp 1=71,16m ymp / kone 4 =019

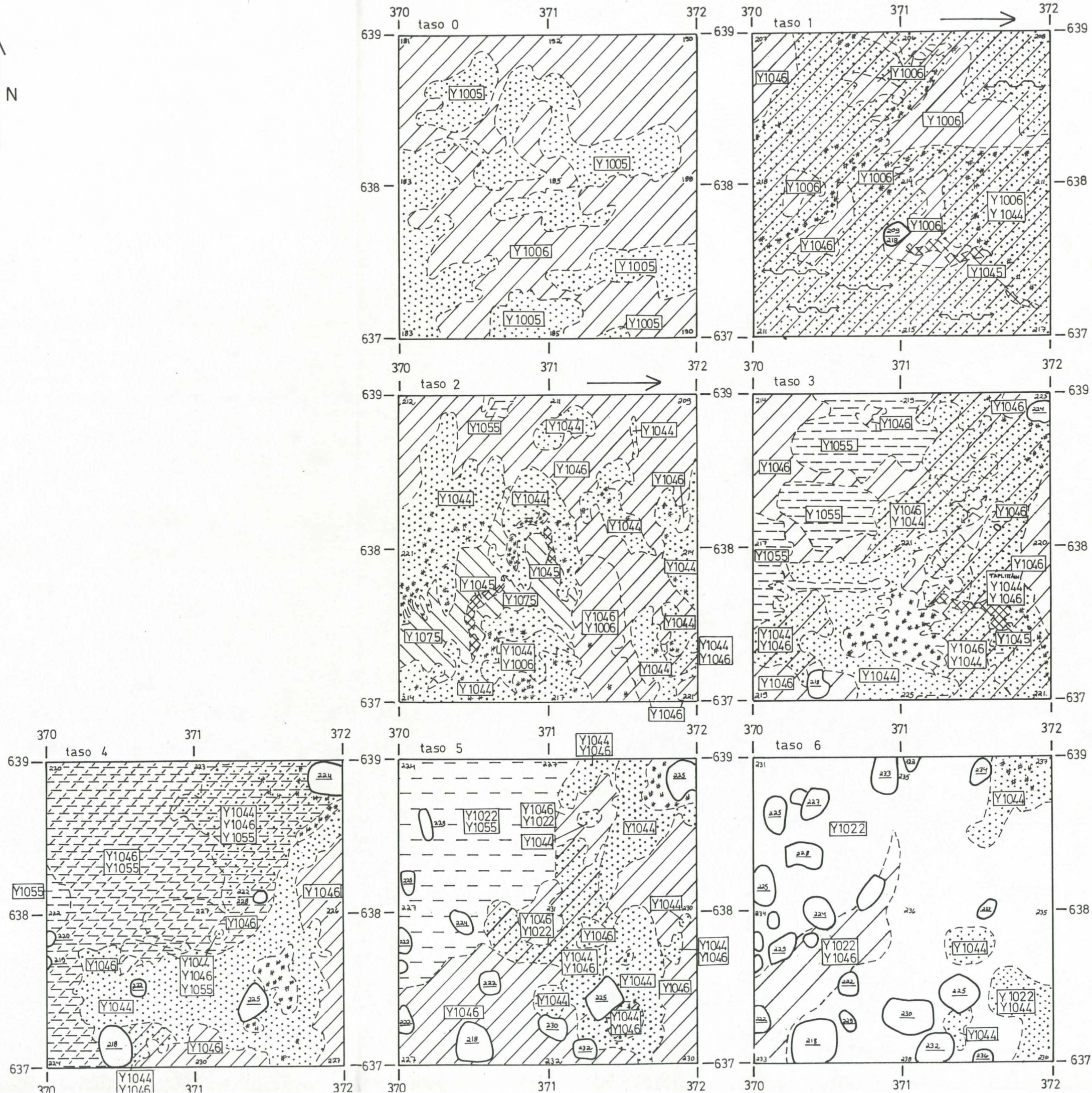
piirt. H. Ranta

T. Virtanen

- ylempi huuhtoutumiskerros
- ylempi rikastumiskerros
- koskematon pohjahiiekka
- alempi huuhtoutumiskerros
- tummanpunainen hiekka
- alempi rikastumiskerros
- harmahtava silttihiiekka
- Y1006+Y1044+Y1045+Y1046
- kivi
- hiiltä
- aaltojälki

huomaa pohjoisnuolen suunta tasoissa 1 ja 2!

UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

profiilikartta

alue 10

mk 1:10

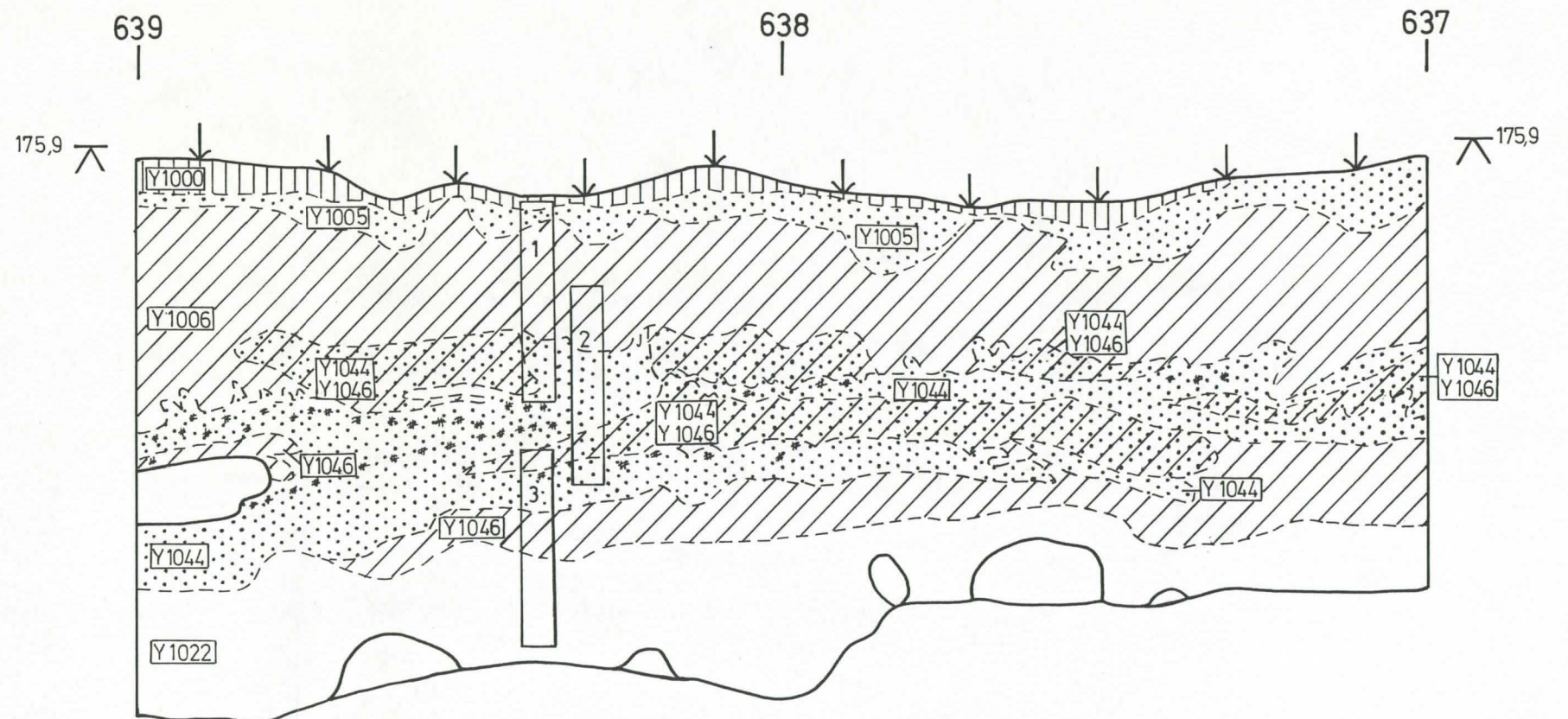
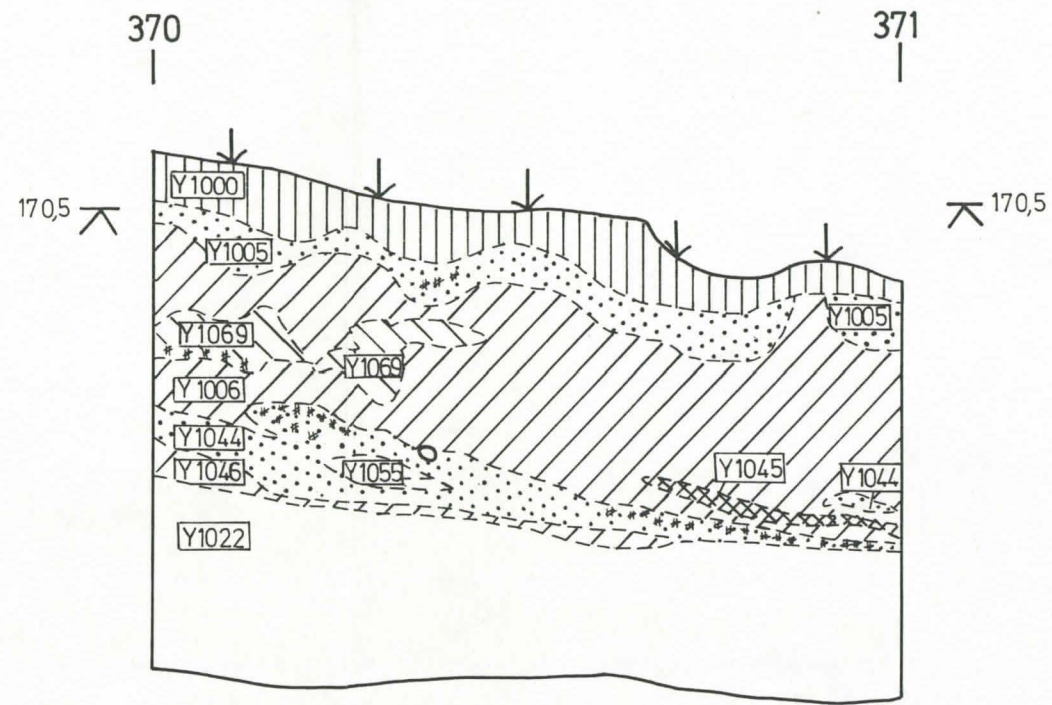
kp 1=71,16 m ymp / kone 4 = 019

piirt. H. Ranta

s. 59

- Y1000 turve ja humus
- Y1005 ylempi huuhtoutumiskerros
- Y1006 ylempi rikastumiskerros
- Y1022 koskematon pohjahiekka
- Y1044 alempi huuhtoutumiskerros
- Y1045 tummanpunainen hiekka
- Y1046 alempi rikastumiskerros
- Y1055 harmahtava silttihiekka
- Y1069 sekoittunut likainen hiekka

- kivi
- hiili
- maanäytekoru

UTSJOKI 19 ONNELA

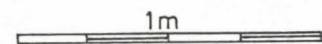
Tuija Rankama 1987

tasokartta

alue 11, ruudut 588-590 / 389-390

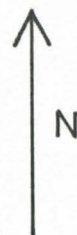
tasot 0-1

mk 1:25

kp 1=71,16 m ymp / kone 5=250

piirt. H.Ranta

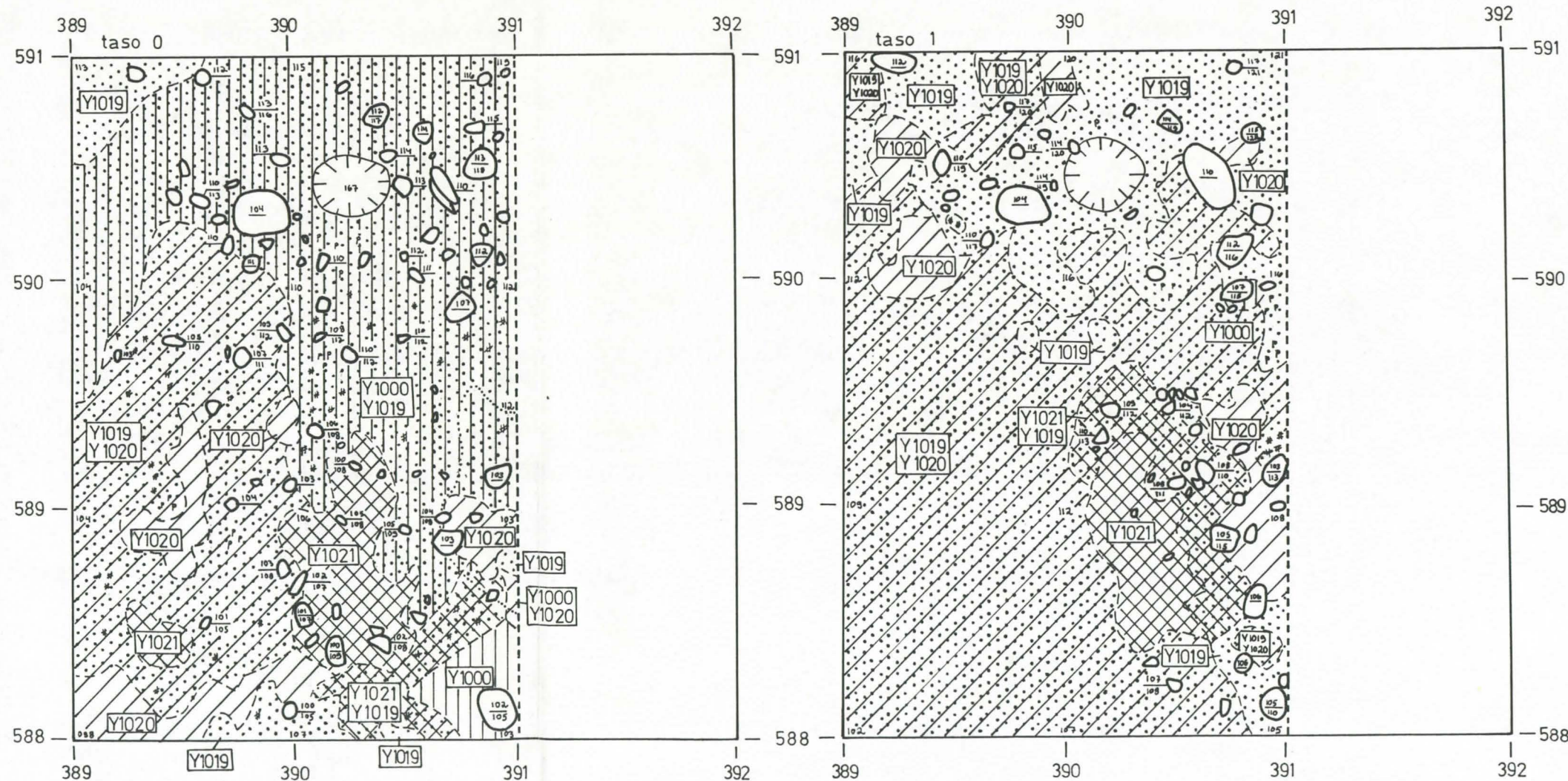
- turve ja humus
- huuhtoutumiskerros
- rikastumiskerros
- punainen hiekka

 kivi

 hiiltä

 palanutta

 valli

UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

tasokartta

alue 11, ruudut 588-590 / 389-390

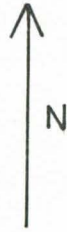
tasot 2,3,5

mk 1:25

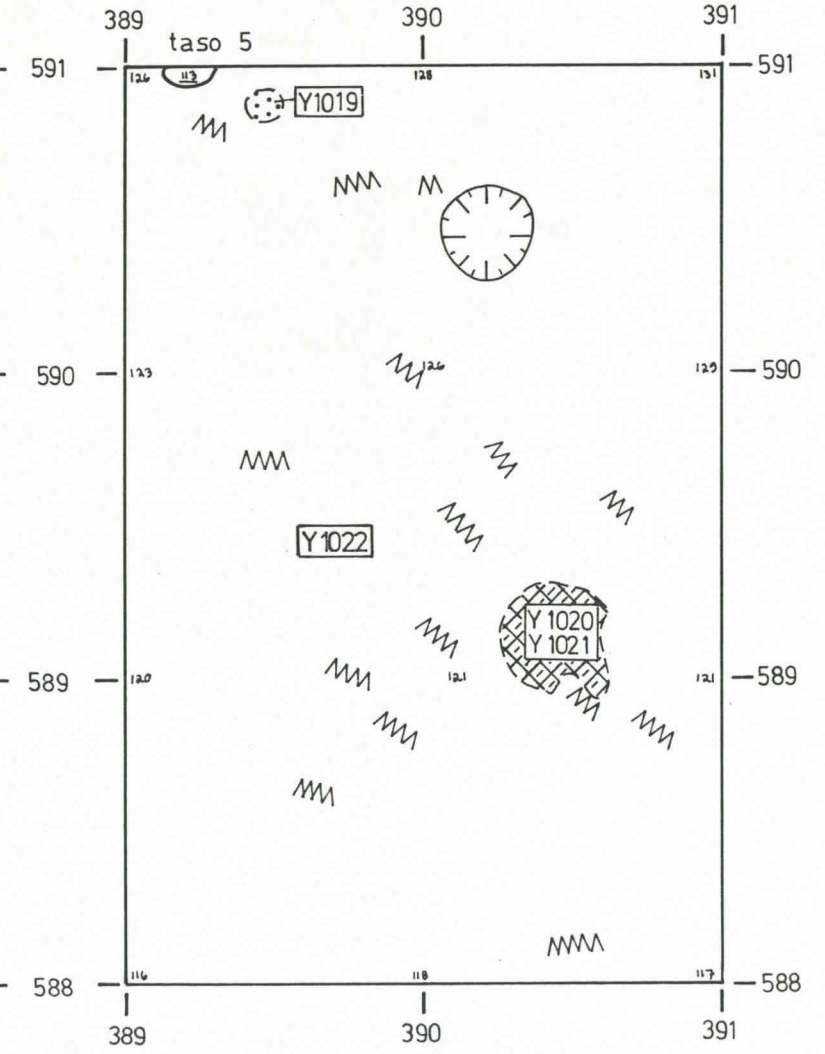
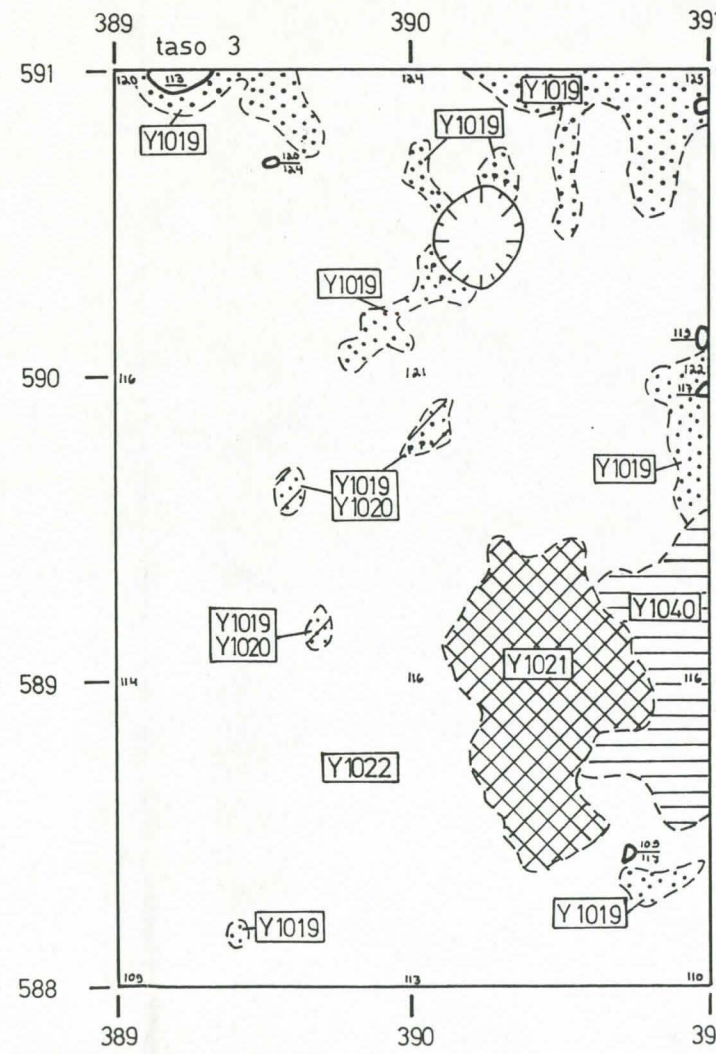
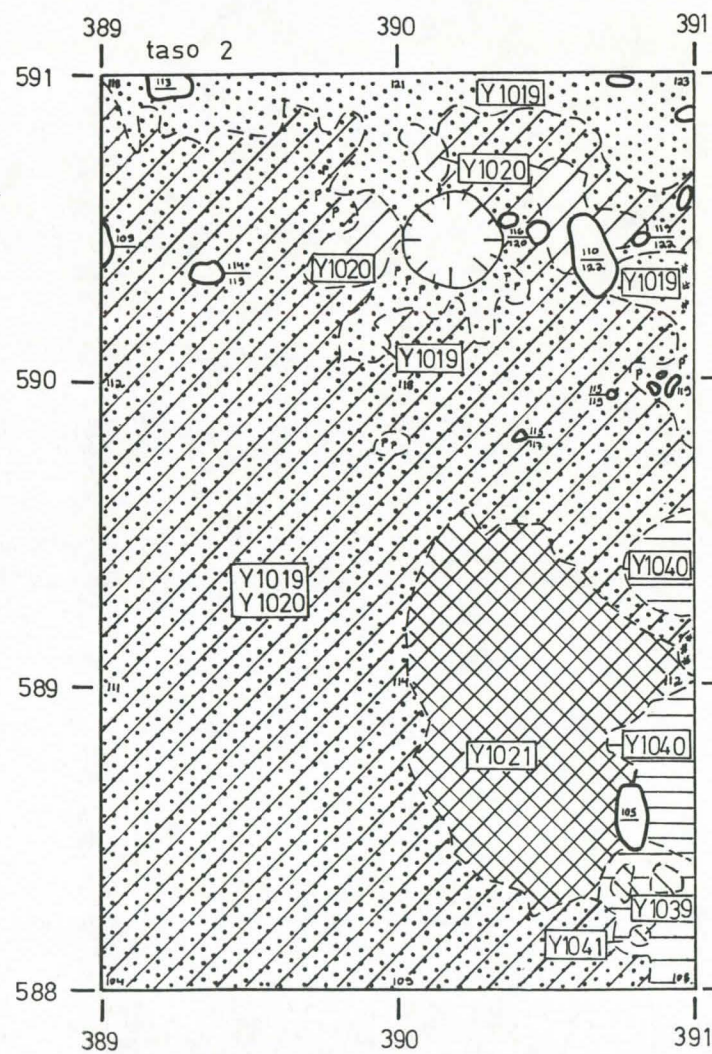
kp 1=71,16 m ymp / kone 5=250

piirt. H.Ranta

- Y1019 huuhtoutumiskerros
- Y1020 rikastumiskerros
- Y1021 punainen hiekka
- Y1022 koskematon pohjahiekka
- Y1039 ruskea organispitoinen hiekka
- Y1040 vallimassa
- Y1041 vaaleanruskea hiekka
- kivi
- palanutta
- hiiltä
- rautaoksidikokareita

s. 61

UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1987

taso- ja profiilikartta

alue 11, ruudut 588-590 / 391

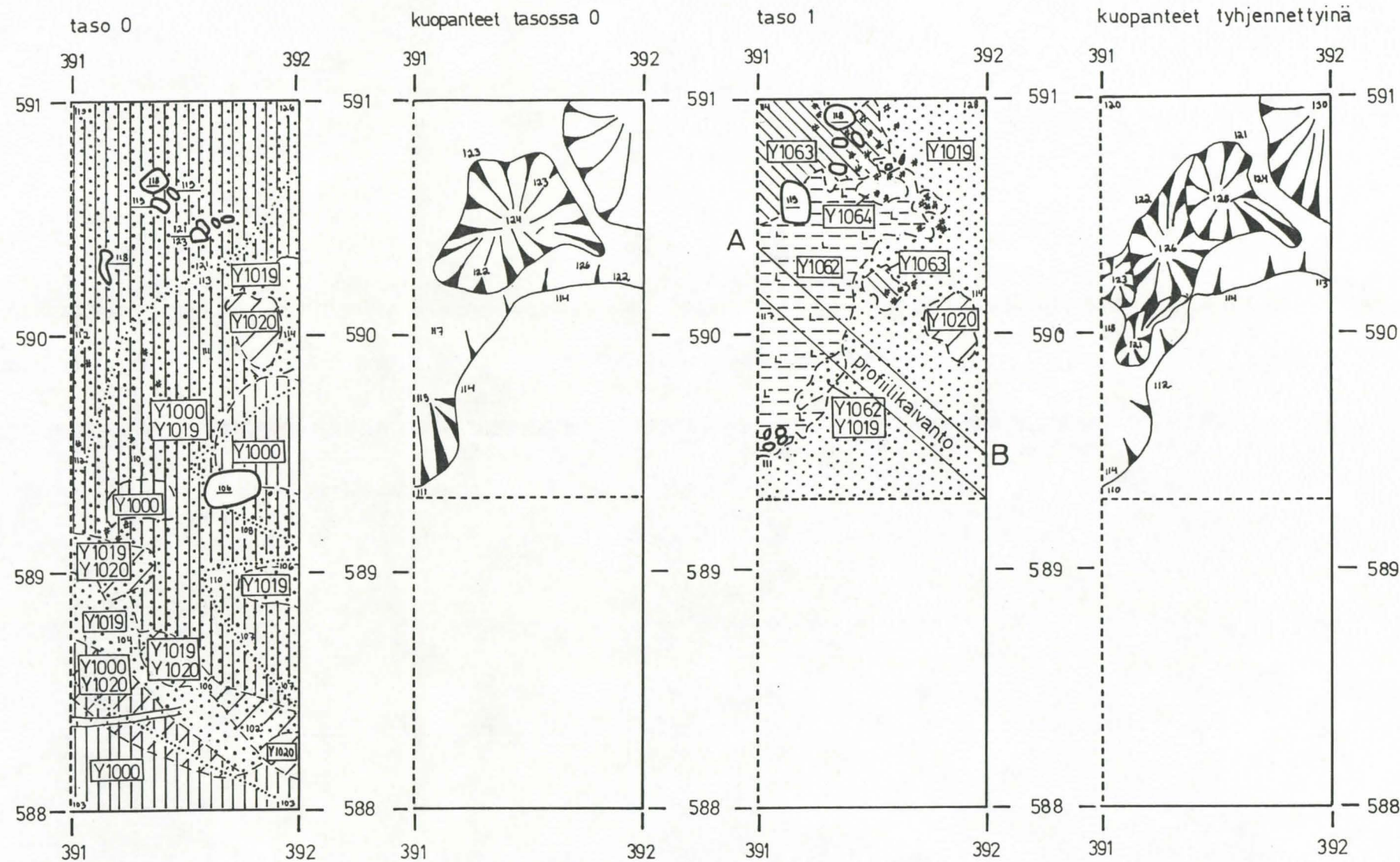
kp 1=71,16 m ymp / kone 5=250

piirt. T. Virtanen

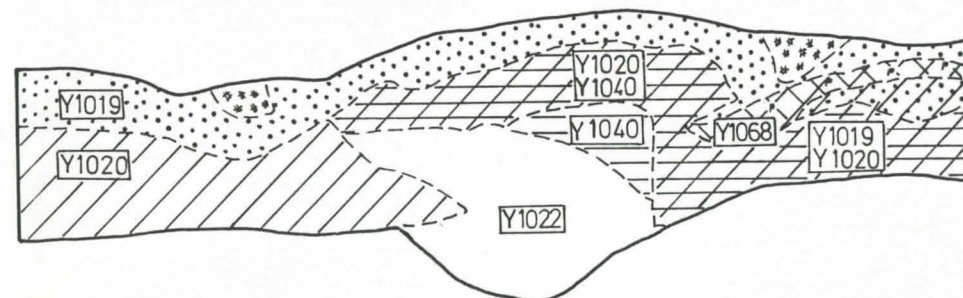
H.Ranta

- turve ja humus
- huuhtoumiskerros
- rikastumiskerros
- koskematon pohjahiekka
- vallimassa
- luusekainen silttihiikka
- tumma orgaanispitoinen hiekka
- mädäntynyt puu
- vaaleanpunaiseksi palanut hiekka
- kivi
- hiiltä
- valli

mk 1:25

A-B-profiili lounaasta

mk 1:10

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

1. Alue 3b, taso 0 kaakosta. +70189

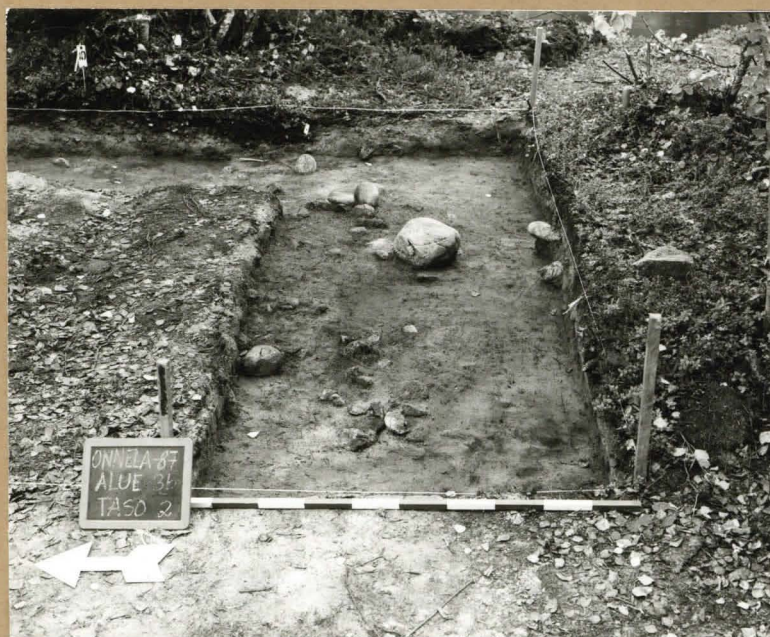
2. Alue 3b, taso 1 eteläkaakosta. +70194

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

3. Alue 3b, taso 2 kaakosta. + 70198

4. Alue 3b, taso 2 lännestä. + 70197

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

5. Alue 3b, taso 6 kaakosta.

+70229

6. Alue 3b, taso 6 lännestä.

+70230

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

7. Alue 3b, profiili N-S lännestä. +70261

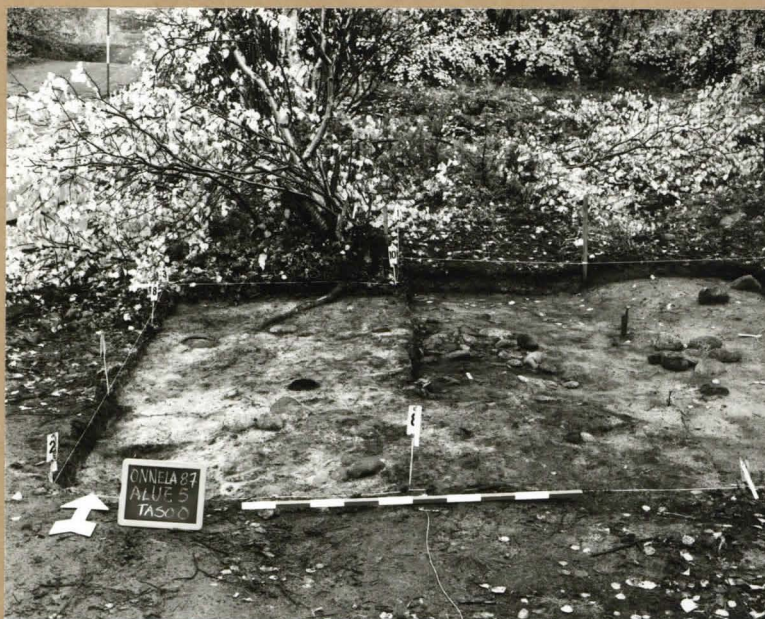
8. Alue 3b peitettynä, länsiluohesta. +70299

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

9. Alue 5, taso 0 lounaasta. †70204

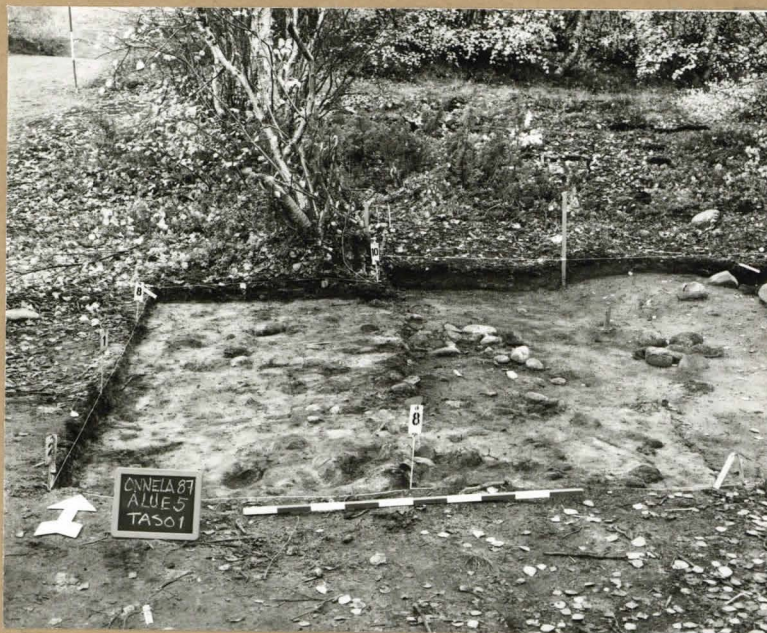
10. Alue 5 länsipää, taso 0 etelästä. †70242

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

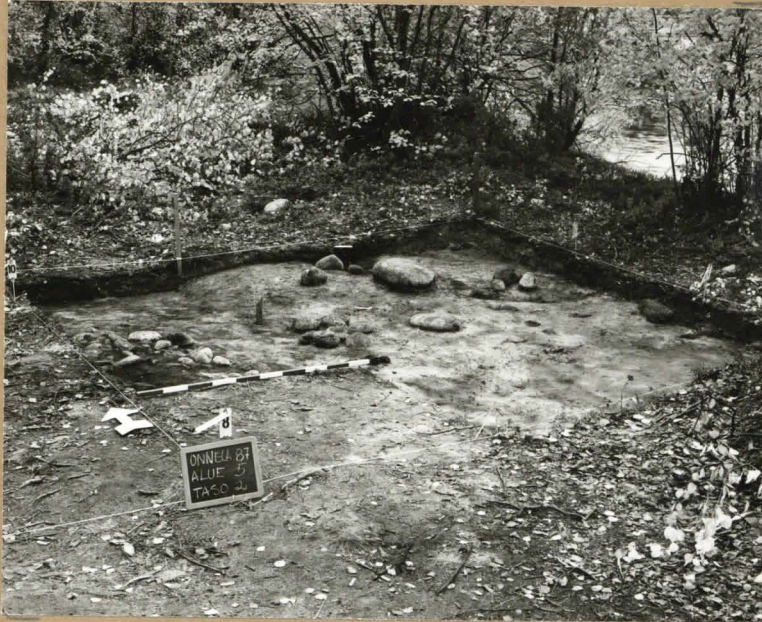
11. Alue 5, taso 1 lounaasta. 470213

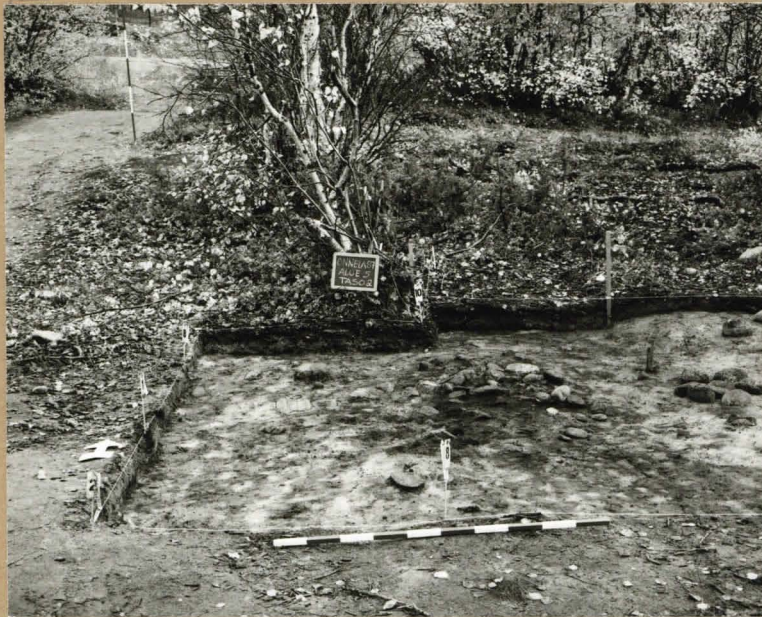
12. Alue 5 Sämsipää, taso 1 etelästä. 470249

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

13. Alue 5, taso 2 lounaasta. +70227

14. Alue 5 k5, taso 2 eklästä. +70263

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

15. Alue 5 K5, taso 2 kaakosta. +70265

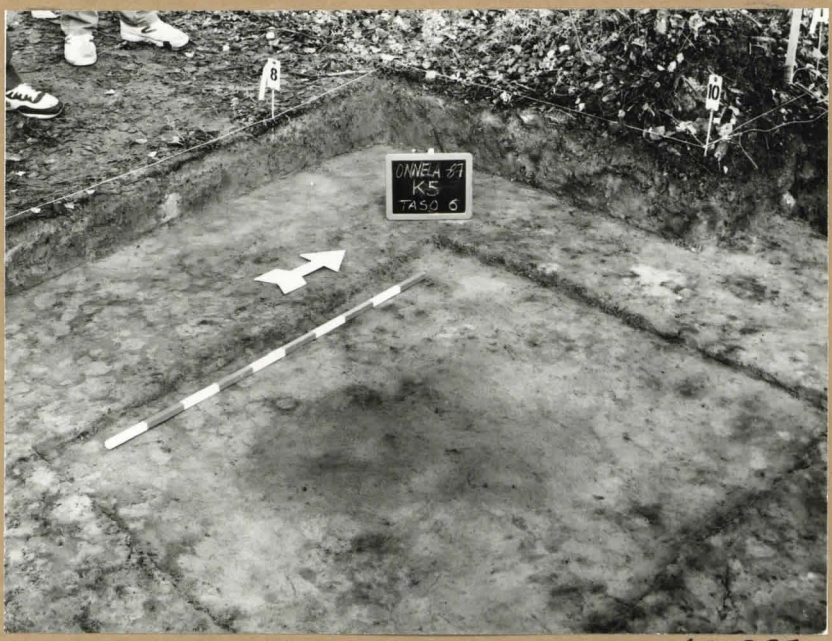
16. Alue 5, taso 3 lännestä. +70269

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

17. Alue 5, taso 4 lännestä. f70274

18. Alue 5 K5, taso 6 kaakosta. f70285

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

19. Alue 5, taso 0 lounaasta. Vunneeniija in site. †70237

20. Alue 5 peitettynä, lounaasta. †70297

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

ONNELA-87
ALUE 5
PROF W-E

21. Alue 5, panoraama profiilista W-E eklästä.

+ 70289, 70290, 70292, 70294

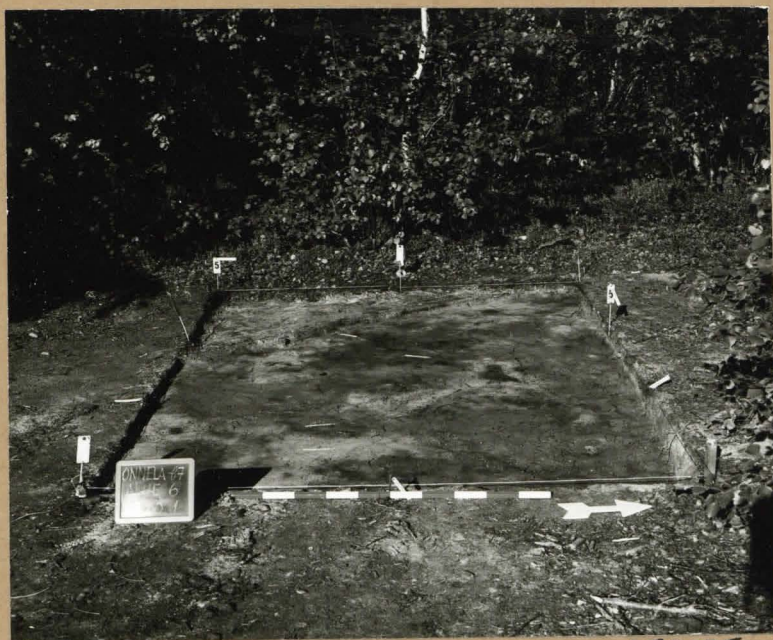

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

22. Alue 6, taso 0 idästä

+70193

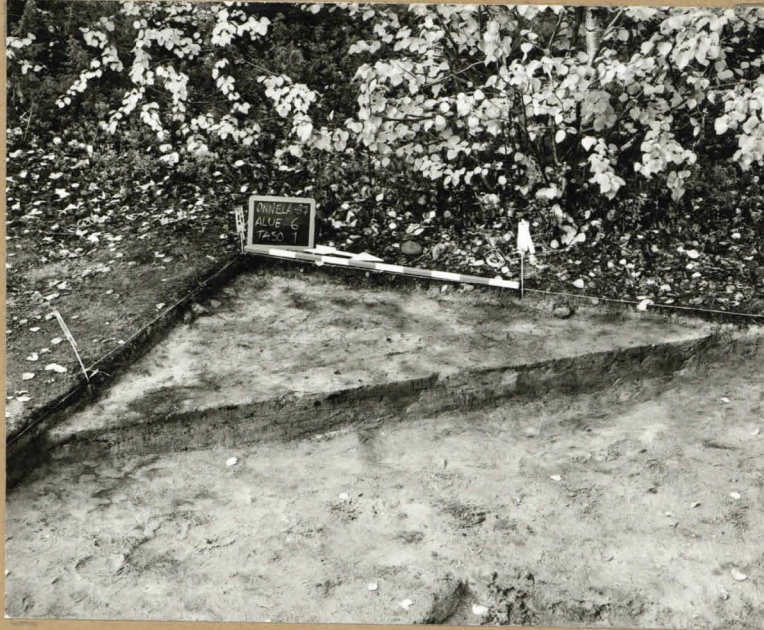

23. Alue 6, taso 1 idästä.

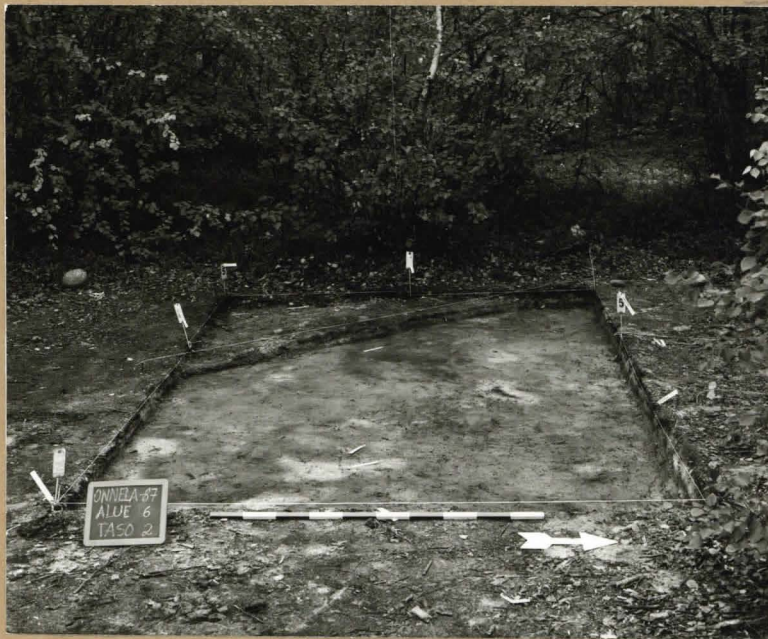
+70195

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

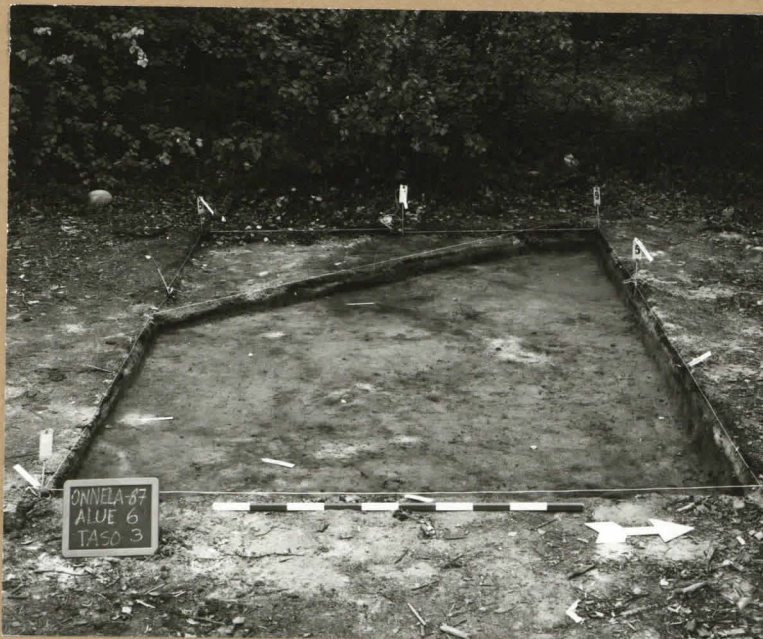
24. Alue 6 nurkka, taso 1 kalli-
sestä. +70222

25. Alue 6, taso 2 idästä. +70196

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

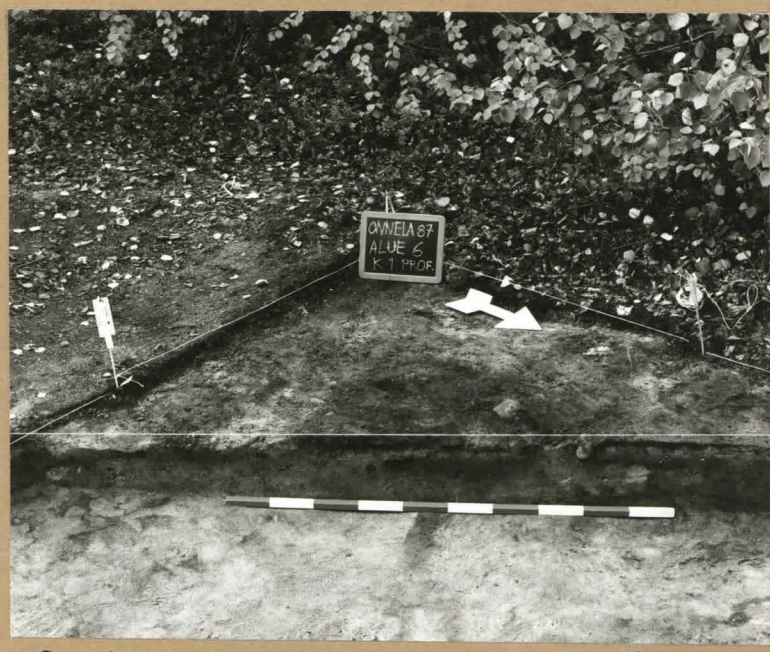
26. Alue 6, taso 3 idästä. †70203

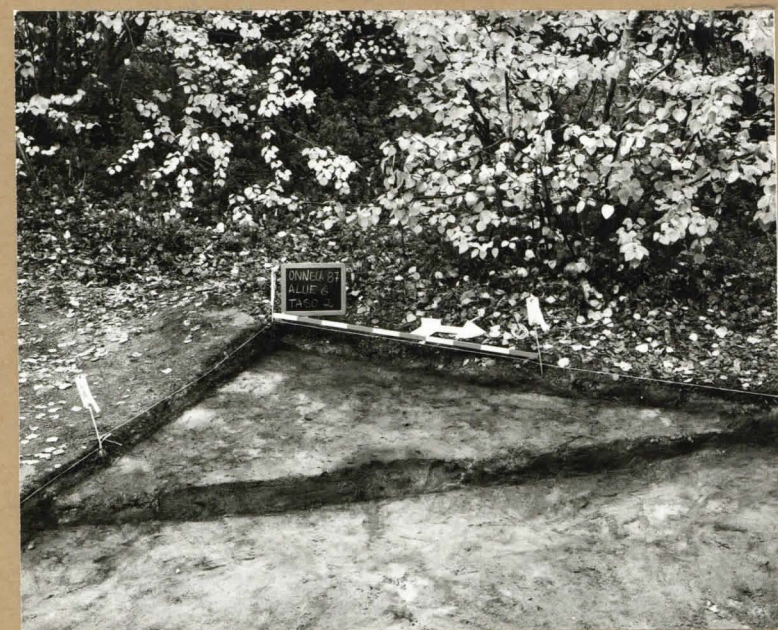
27. Alue 6, taso 4 idästä. †70205

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

28. Alue 6, K1 profiili koillisesta. f70212

29. Alue 6 nurkka, taso 2 koillisesta. f70225

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

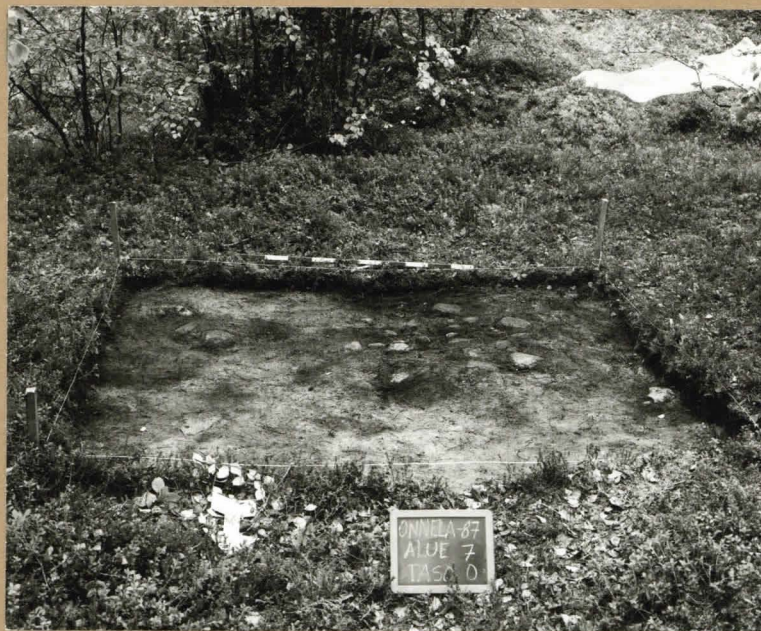

30. Alue 6 peivettynä, kaakosta.

+ 70298

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

31. Alue 7, taso 0 pohjoisesta.

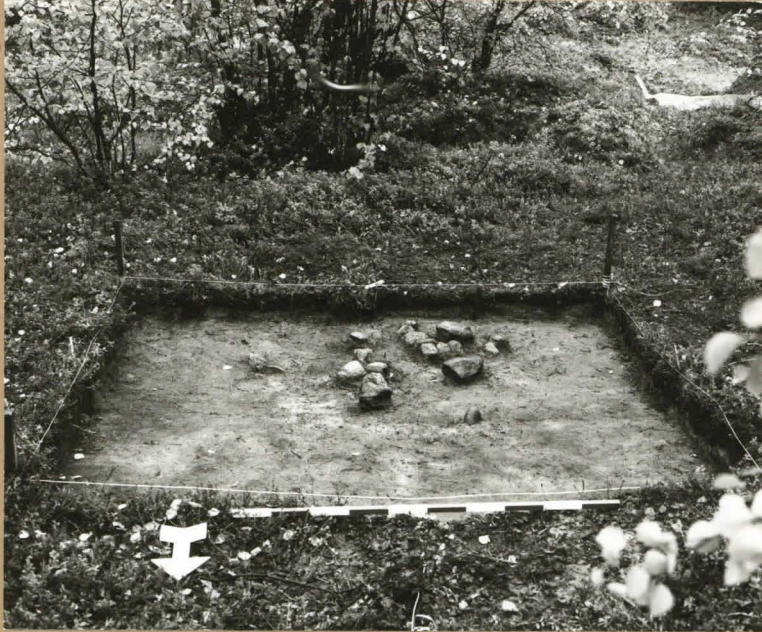
f70201

32. Alue 7, taso 0 pohjoisesta.
Yksityis kohtia kuva palaneista
kivista.

f70202

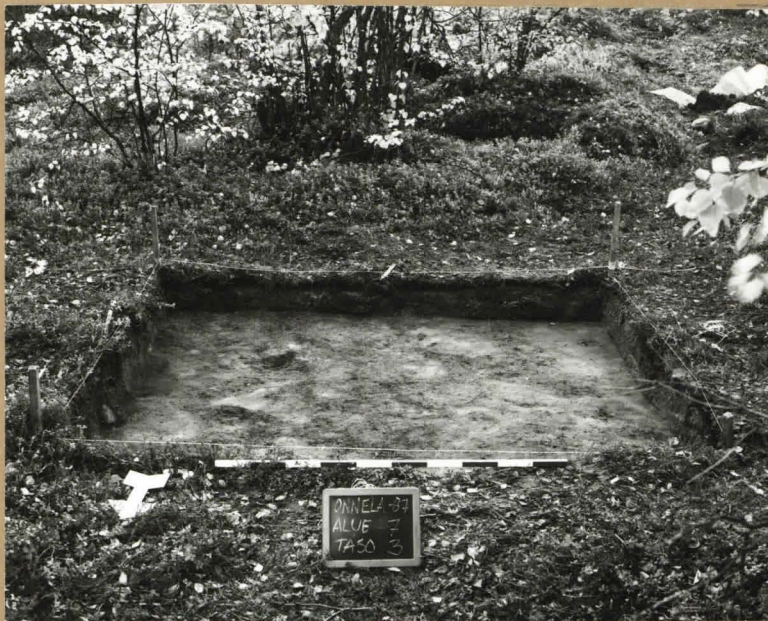

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

33. Alue 7, taso 1 pohjoisesta.

+70210

34. Alue 7, taso 3 pohjoisesta.

+70224

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

35. Alue 7, profiili n-s lännestä.

f70246

36. Alue 7 peitetynä, lounaasta.

f70246

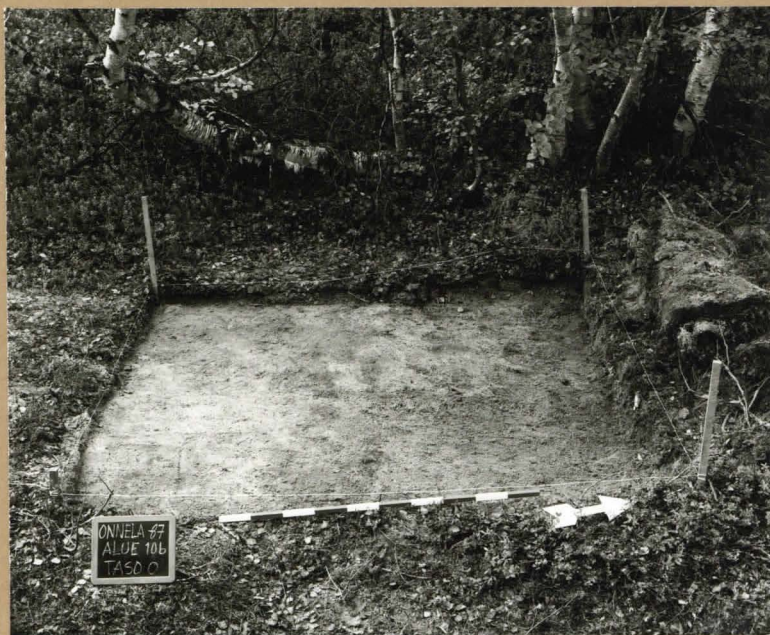

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

37. Alue 10b puolekkeltuna,
kaakosta.

+70188

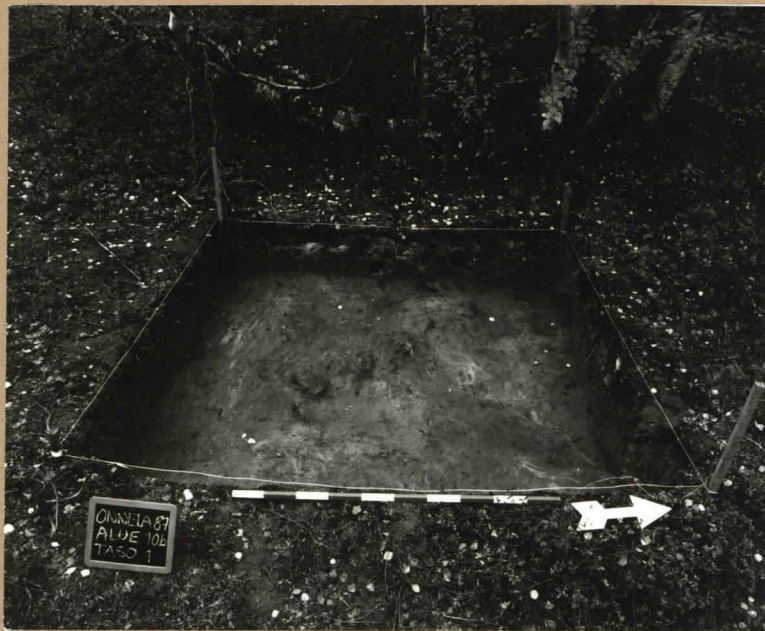

38. Alue 10b, tasu 0 idästä.

+70191

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

39. Alue 10b, taso 1 idästä. +70214

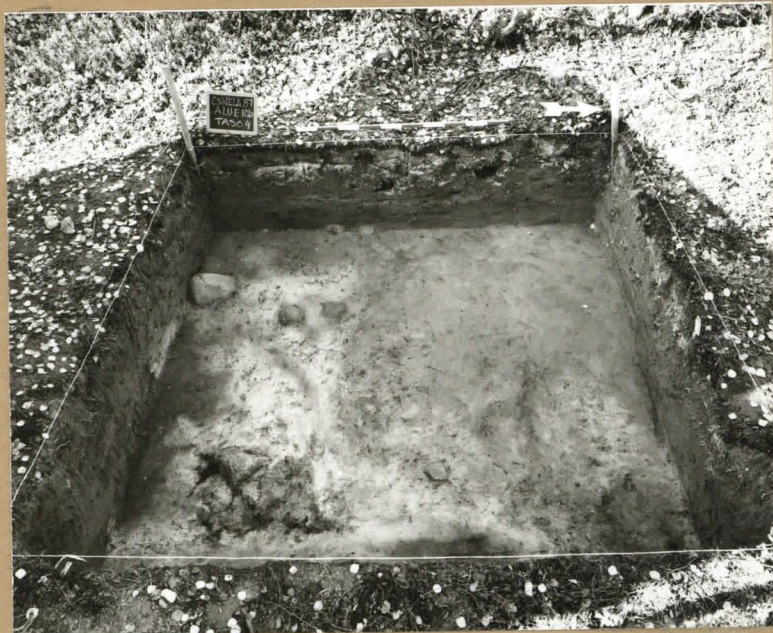
40. Alue 10b, taso 2 idästä. +70226

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

41. alue 10b, taso 3 idästä. +70245

42. alue 10b, taso 4 idästä. +70250

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

43. Alue 10b, profiili W-E eklästä. +70279

44. Alue 10b, profiili N-S lännestä. +70280

45. Alue 10b lännestä, + 70284
maanäyte kourut
profiilissa.

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

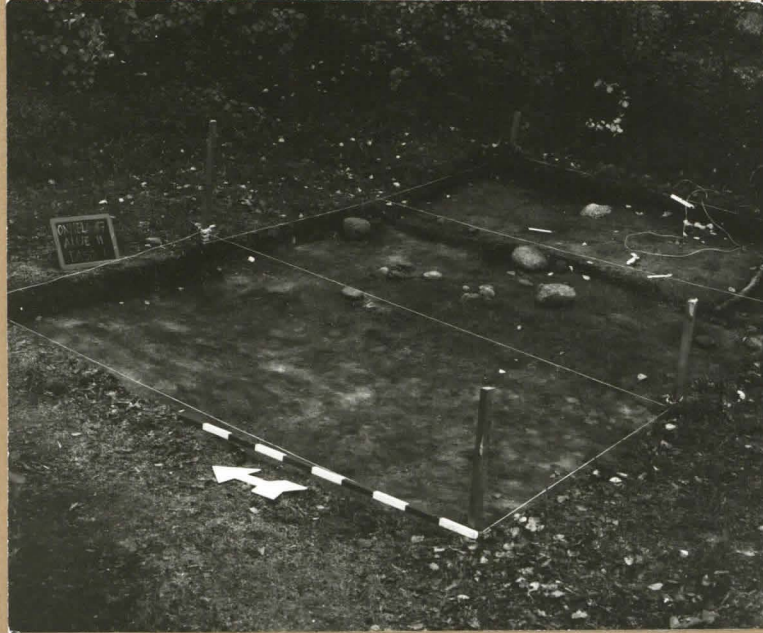
46. Alue 11 ennen turpeen poistoa, +70190
länneestä.

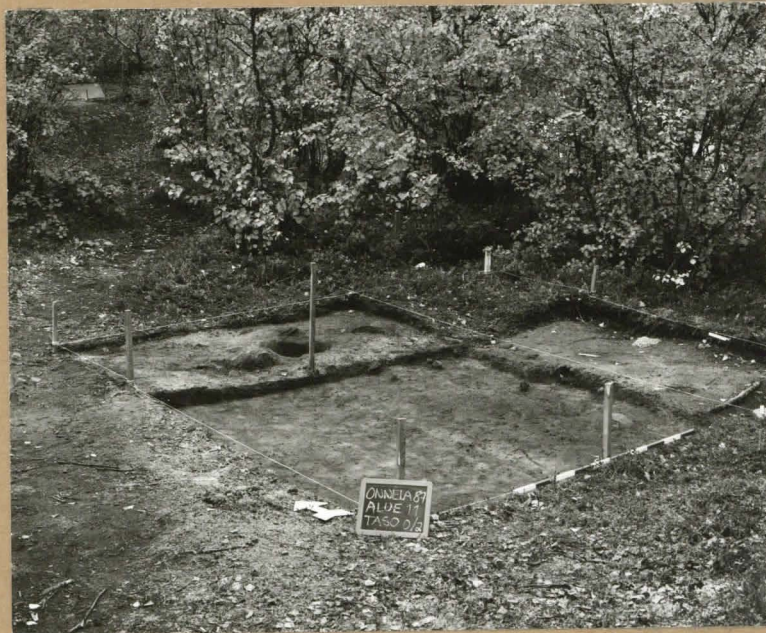
47. Alue 11, taso 0 kaakosta. +70200

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

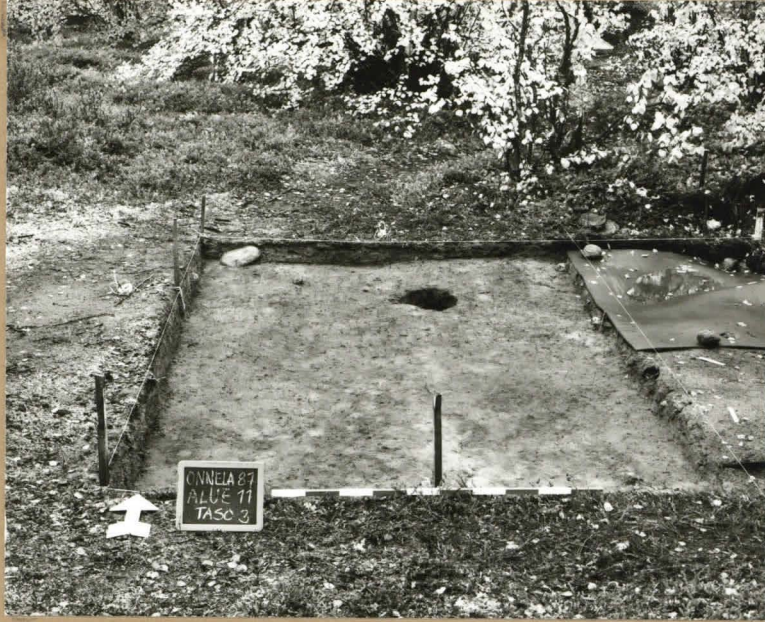

48. Alue II, taso I lounaasta. †70206

49. Alue II, taso 0/2 lounaasta. †70215

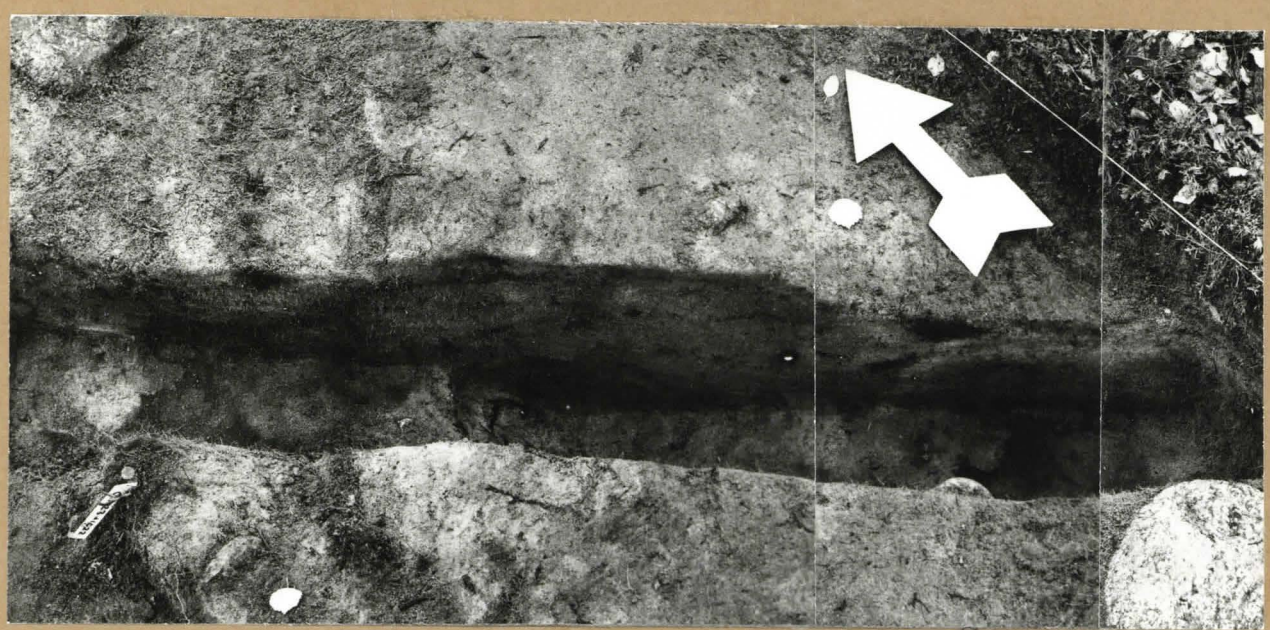
UTSJOKI 19 ONNELA 1987

50. Alue 11, taso 3 etelästä. +70243

51. Alue 11 peikettynä, lounaasta. +70295

52. Alue II, panoraama profiilista KB, K10 + 70276, 70277, 70278
lounaasta.

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

53. Alue 10b (lounaasta, työkuva
profiliin piirtämisestä, Helena
Ranta

+ 70281

54. Alue 5 luoteesta, työkuva,
Helena Ranta

+ 70267

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

55. Alue 5 luoteesta, työkuva. +70268

56. Alue 6 idästä, työkuva
peittämisestä, Henry Orti
ja Helena Ranta

+70244

UTSJOKI 19 ONNELA 1987

57. Kuoppa kodan I koillispuolella, +70307
lounaasta

UTSJOKI 34 ONNELA 1987

58. Onnelan seitakivi lounaasta. +70319

UTSJOKI ONNELA KASVIJÄÄNTEET 1987

Alue	10	10b	10b	5	10b
Koordin.		637/371	637/371	631/403	638/403
Näytten:o	3	6	7	8	9
Kerros	3	3		3	5
Hiiltyneet kasvijäänteet:					
Variksenmarjan siemeniä					
Empetrum sp.	47	42	32		69
Heinän siemeniä					
Poaceae	1		2		4
Tähkiön siemen					
Phleum (alpinum?)					1
Orvokin siemen					
Viola sp.		1			
Sianpuolukan siemen					
Arctostaphylos uva-ursi	1				
Suokukan siemen					
Andromeda polifolia					1
Puolukan lehtiä (katk.)					
Vaccinium vitis-idaea					5
Puolukan kukkapohjia					
Vaccinium vitis-idaea	1				4
Kanervakasvin ? varsia					
Ericaceae	X	X			
Lehtipuun kuorta				X	
Männyn neulaspohja					
Pinus sylvestris	1				
Resentit kasvijäänteet:					
Koivun siemen					
Betula sp.				1	
Kanervan lehti					
Calluna vulgaris				1	
Sieni-itiöitä					
Cenococcum				+++	
Kuonaa	X	X	X		X
Rautakuonaa	X	X			X
Hiilisyys	+++	+++	+++		+++
Hiilt. männyn kävyn katk.	++	+			
Hiilt. männyn kaarnaa	++	++	++		+
Näyttemäärä l	1	1	1	3	2

Fosfaattianalyysit

Viikki, maanviljelyskemian laitos
Esa Hintikainen

Sarja 1. Vertailusarja: 200 = 206, 400 = 400, 600 = 575,
800 = 668, 1000 = 810, 1500 = 842, c.a. 274, abs 1.459

n:o	koord.	lukema	huomautuksia
1	590/380	223	
2	590/370	100	
3	590/390	439	
4	580/390	101	
5	580/380	083	
6	580/370	034	
7	580/360	017	
8	570/380	025	
9	570/370	044	
10	570/360	102	
11	632/392	509	alue 6
12	632/393	134	alue 6
13	633/391	285	alue 6

Sarja 2. Vertailusarja 200 = 198, 400 = 400, 600 = 592,
800 = 743, 1000 = 764, 1500 = 756, c.a. 248, abs. 1.617,
koskee myös laimennuksia n:o 14, 36, 56, 59;
vertailusarja, laimennukset n:o 17, 23, 24, 44, 57, 58,
60: 200 = 192, 400 = 400, 600 = 576, 800 = 728, 1000 =
761, 1500 = 757, c.a. = 247, abs. = 1.621

14	633/392	753	laimennettu 1:4 = 313, alue 6
15	633/393	198	alue 6
16	588/389	225	alue 11
17	588/390	760	laimennettu 1:4 = 272, alue 11
18	589/389	668	alue 11
19	589/390	504	alue 11
20	615/400	280	alue 3b
21	615/401	195	alue 3b
22	615/402	171	alue 3b
23	616/402	762	laimennettu 1:4 = 230, alue 3b
24	617/402	754	laimennettu 1:4 = 208, alue 3b
25	615/382	091	alue 7
26	615/383	230	alue 7
27	616/382	065	alue 7
28	616/383	075	alue 7
29	637/370	059	alue 10b
30	637/371	021	alue 10b
31	638/371	108	alue 10b
32	630/402	197	alue 5
33	631/402	484	alue 5
34	632/402	656	alue 5
35	630/403	665	alue 5
36	631/403	757	laimennettu 1:4 = 322, alue 5
37	632/403	637	alue 5
38	630/404	262	alue 5
39	631/404	726	alue 5

n:o	koord	lukema	huomautuksia
40	632/404	367	alue 5
41	630/405	476	alue 5
42	631/405	191	alue 5
43	632/405	490	alue 5
44	631/403	751	laimennettu 1:4 = 754, alue 5, maanäytepussista n:o 8
45	-	021	alue 10b, maanäytepussista n:o 3
46	638/371	006	alue 10b, maanäytepussista n:o 9
47	633/391	498	alue 6, maanäytepussista n:o 1
48	615/401	345	alue 3b, maanäytepussista n:o 2

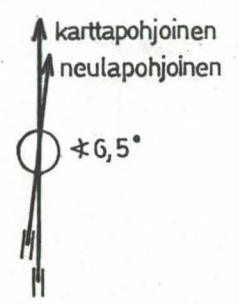
UTSJOKI 19 ONNELA

Tuija Rankama 1986

yleiskartta

mk 1:500

piirt. A. Arponen

- 3 kaivausalue 1986   kaivausalue 1987
- kp kiintopiste = 71.16 m mpy
- k2 koneenpaikka
- pysyvä paalu
- 650 tutkimusalueen koordinaattilinja
- kärrytie
- polku
- sähkölinja, -pylväs
- jyrkänne, sortuma
- terassin ylä- ja alareuna
- joen virtaussuunta
- mättäikkö
- koivikko
- koivupensaikko
- metsäraja
- tulisija, nuotiopaikka
- kodansija ilman valleja
- kodansija, vallien ympäröimä
- kuoppa, vallien ympäröimä

